

Partidul Național Liberal - X -

27 dec.'34 - 1935 - iul.'36

Partidul Național Liberal - X -.....	1
27 dec.'34 - 1935 - iul.'36.....	1
-----	6
Guv.Tătărăscu. Legislatura PNL. Sesiunea a II -a ordinară. 15 nov.'34- 20 apr.'35.....	6
- continuare -.....	6
-----	6
1.) Adunare națională: a XVI aniversare a Unirii ; conferință ministerială , Cluj, 27 dec.'34.....	6
a) Al Lapedatu / 27 dec.'34.....	7
b) Inculeț / 27 dec.'34.....	7
c) Ion Nistor / 27 dec.'34.....	9
☒ Clasă mijlocie românească !.....	10
☒ Burghezie orășenească românească !.....	10
☒ Educația profesională a clasei mijlocii.....	11
☒ Ridicarea intelectuală a clasei mijlocii.....	11
d.) GhTătărăscu / 27 dec.'34.....	12
☒ Semnificația întrunirii din Ardeal.....	12
☒ Răspuns revizionismului.....	12
☒ Provinciile alipite : Repararea nedreptăților !.....	13
☒ Orașele ardelenesti.....	13
☒ Minorități ile.....	13
☒ Politici naționale.....	14
" Universul / 30dec.'34.....	14
☒ Atmosfera adunării.....	14
☒ Consfătuirea de la prefectură / 27 dec./.....	14
"Adevărul " / Almin / 29 dec. '34.....	15
☒ Manifestația de la Cluj.....	15
-----	15
Vacanță de sărbători.....	15
-----	15
2.a) Valeriu Pop (PNL, ministru) , <i>Amintiri politice</i> ... ian.'35.....	15
2 b) Victor Iamandi , precizări la discursul de la Mesaj (17 dec.'34) , 22 ian.'35.....	15
☒ Discursul din 17 decembrie '34.....	16
☒ Orașele din provinciile alipite	17
☒ Cultul pentru Ardeal.....	17
☒ Minoritarii din România.....	18
☒ " Continuitatea " etnică.....	18
☒ Tendințele centrifugale ale conducătorilor minoritari.....	18
☒ Psihoza exclusivismului naționalist.....	19
☒ Colaborarea cu partidele minoritare.....	19
☒ Afirmarea ca națiune suverană.....	20
☒ Episoade din lupta națională.....	20
☒ Continuitate de opinii.....	20
☒ Discursul din 17 decembrie 1934	22
☒ Spovedanie	22
☒ Uceniciile.....	22
☒ Formația sa intelectual- politică.....	22
☒ Discursul din 17 decembrie 1934 - continuare -.....	23
Al. Popescu Necșești / 22 ian.'35.....	24
☒ Replică la discursul lui Iamandi.....	24

▣ Psihoză naționalistă ?!	26
▣ Acțiunea antirevizionistă a " Universului"	26
▣ Minoritățile	26
▣ Disocierea partidului și guvernului de Iamandi	27
CCGiurescu / replică la Victor Iamandi / 22 ian.'35	27
▣ Răspunderea lui Iamandi	27
▣ Răspunderea guvernului	28
▣ Naționalizarea orașelor	29
▣ Continuitate istorică la minorități ?!	29
▣ Singura continuitate istorică : cea românească	29
▣ Reacțiile Budapestei	31
▣ Psihoza naționalistă ?	32
3.) I. Pillat , comunicare : impozitarea drepturilor de autor ale scriitorilor , 22 ian.'35	33
▣ Protejarea scrisului românesc	34
4.) N.Constantinescu- Bordeni (PNL-2) , întrebări privind rotirea miniștrilor , 8 febr.'34	35
5.) Eugen Titeanu (subsecretar de Stat Interne problema macedoneană , 12 febr.'34	36
▣ Tradiția PNL în problema macedoneană	37
Gh.Brătianu	38
▣ Replică lui Titeanu	38
N.Batzaria	38
▣ Românii macedoneni	38
▣ Apel patriotic	39
Eug.Titeanu / replică la replici / 12 febr.'35	39
▣ Replică lui Gh.Brătianu	39
6.a) Dinu Brătianu - Gh.Tătărescu , întrevedere : <i>Afacerea Skoda</i> , 23 febr.1935 [LD]	39
6.b.) Valeriu Pop (ministr.Juстиției) , <i>Amintiri Politice / Raportul Skoda /</i> , mart-apr.'35	40
▣ Raportul Skoda	40
▣ Manipularea și falsificarea votului	40
▣ "Stingerea" răspunderilor	40
6.c) Amedeu Bădescu , Scurt istoric al Partidului Național-Liberal, vol.II , 1937,'40	41
▣ Congresul studențesc Craiova (17 -19 apr'35)	41
▣ Curente și mișcări de tineret	42
-----	43
Vacanță parlamentară	43
-----	43
7.) George Fotino, Parlamentul în Constituția de mâine , 8 nov.'35	43
▣ Constituția de mâine = Constituția de azi	43
▣ Regimul parlamentar	43
▣ <i>Pro</i> și <i>contra</i>	43
▣ Parlamentul - ca tribună morală	43
▣ Trivializarea politicii	43
8.) Aurelian Benteoiu , Principiul răspunderii și libertatea presei , 8 nov.'35	44
9.) Busturile lui IG Duca la Botoșani și Sibiu , vara-toamna '35	44
-----	45
Guvern Tătărescu .Legislatura PNL. Sesiunea a III-a ordinară , 15 nov.'35 - apr.'36	45
-----	45
10.) Octavian Goga (PNC) ,discurs la Mesaj (I, II) , joi 5 dec.'35 ; luni, 9 dec.'35	45
▣ Manifestația proiectată pe 14 nov	45
▣ Controversa PNCreștin -PNȚărănesc	45
I.Inculeț (ministr.Interne) / 5 dec.'35	47
▣ Răspuns : întrunirile din 14 nov	47
Armand Călinescu : interpelare adresată lui Tătărescu / 9 dec '35	48
▣ Relaxarea...Tolerarea ... Echivocul ... Fraternizarea cu extremiștii	48
Goga / 9 dec.'35	49
▣ PNȚ : mentalitate , doctrină, ideologie	49
▣ "Țărănismul " în programele partidelor politice	50

▣ "Țărănismul" clasei dirigente.....	50
▣ "Țărănismul " în programele partidelor politice	50
▣ "Țărănismul" clasei dirigente.....	50
▣ Partidul Liberal.....	51
▣ Cenzura și starea de asediu	52
▣ Procesele de elaborare politică.....	53
▣ Valurile de popularitate.....	53
11.) dr.Costinescu (min.industr , comerț), răspunde la întrebare , 10 dec.'35.....	54
12) ACCuza (PNC) , discurs la mesaj , 12 dec.'35.....	54
▣ Autobiografie politic -parlamentară.....	55
▣ Autobiografie de militant.....	56
▣ Creștinism + economie politică.....	56
▣ Doctrina cuzistă - înainte de doctrina hitleristă.....	56
▣ Epoca constituțională.....	56
▣ Domnia partidelor.....	56
▣ Problema jidanilor.....	56
▣ Doctrina PNC : clasa de mijloc.....	57
▣ Problema jidănească.....	57
▣ Partidele : orașele - problema jidovească.....	57
▣ PNL, PRȚ, PNL-g, PNȚ.....	57
Eug.Titeanu (subsecretar de Stat Interne) / 12 dec.'35.....	57
▣ Replică : "colonizarea" evreilor din Basarabia.....	57
▣ " Jevische Colonisation".....	57
- Mihalache -Bentoiu - Valeriu Pop 12 dec.'35 , retro 1929 /.....	58
▣ Legea circulației bunurilor.....	58
▣ Înstrăinarea pământurilor în Basarabia.....	58
Bentoiu - Mihalache / 12 dec.'35 / retro 1928-1933 /.....	60
▣ Sprijinirea virtuților neamului ?.....	60
▣ Întărirea elementului românesc ?.....	60
ACCuza - Aurelian Bentoiu / 12 dec.'35 - continuare –.....	61
▣ Partidele : orașele - problema jidovească.....	61
13.) Virgil Madgearu (PNȚ) , Declarație la Mesaj, 12 dec.'35.....	62
▣ Guvernul Tătărescu - în prag de lichidare.....	62
▣ Dezbaterile la Mesaj = diversiune.....	62
▣ Mișcările naționaliste extremiste.....	63
▣ Complicitatea PNL.....	63
▣ Continuitatea în guvernare	63
▣ Stat liberal - stat țărănesc	63
▣ Politica economică PNL / PNȚ.....	63
▣ Economia României sub guvernare PNL.....	64
▣ Falimentul regimului PNL.....	65
▣ Guvernul Tătărescu : să plece !.....	65
14.) Emil Panaitescu (PNL) , discurs la mesaj, 13 dec.'35.....	65
▣ Doctrinile partidelor.....	65
▣ Atitudinile, acțiunile partidelor.....	65
▣ Rostul, posibilitățile, mijloacele politice ale PNL.....	66
▣ Nicolae Titulescu , răspunde la interpelarea lui Gh, Brătianu : relațiile cu URSS, 13 dec.'35.67	67
Vezi fișier Politică externă.....	67
15.) Hurmuz Aznavorian (Raportor) , discurs final la Mesaj, 13 dec.'35.....	67
▣ Autobiografie politică.....	68
▣ Intrarea în PNL (1928?'29?).....	68
▣ Gruparea " Părerii libere".....	69
▣ Conflictul dintre generații.....	69
▣ Pacificarea politică ?!.....	69
▣ Partidul Național Liberal.....	70
▣ Pedagogie politică : disputa , controversa, polemica.....	71

▣ Adversitate, dușmănie, calomnie, violență , crimă	71
▣ Guvernul și opoziția.....	72
▣ Presiunea : Jos guvernul !.....	72
▣ Regimul democrat.....	73
▣ Libertatea individuală / libertatea absolută / libertatea responsabilă /	73
▣ Disciplina socială și națională	73
▣ Democrația = metodă politică	74
▣ Obiectivul : asigurarea generațiilor politice.....	74
▣ Elitele.....	74
▣ Regim autoritar - regim excepțional.....	75
▣ Partidul politic = pepiniera elitelor.....	75
▣ Locul electoralului în regimul democrat	76
▣ Consultarea națiunii.....	76
▣ Stabilirea titularului puterii politice.....	76
▣ Consimțământul electoralului	77
▣ Falsificarea consimțământului electoral.....	77
▣ Partidele politice : pregătirea elitelor.....	78
▣ Competența - nedemnitătea	78
▣ Corectivele regimului democratic.....	79
▣ Regimul dictatorial ?.....	79
▣ Corectivele regimului democratic.....	79
▣ Stat țărănesc ?.....	79
▣ PNL și problema țărănească.....	79
▣ Stat românesc - stat burghez - stat sovietic - stat fascist - stat țărănesc.....	81
16.) Gh.Tătărescu(președ.Consiliu, ministrul Armamentului), concluzie la Mesaj, 14 dec.'35	
.....	83
▣ Dezbaterile la mesaj.....	84
▣ Doi ani de guvernare – bilanț.....	84
▣ Destindere politică.....	84
▣ Pacificare.....	84
▣ Răspuns opoziției.....	85
▣ Guvernul continuă.....	85
▣ Soluțiile alternative.....	85
▣ Credințele PNL.....	85
17.) C.I.CBrătianu : precizări , 19 dec.'35.....	86
18.) Aurelian Benteoiu ; Decret-lege, Rerganizarea Ministerului de Justiție, 20 dec.'35.....	87
Benteoiu -Ghelmegeanu / 20 dec.'35.....	88
▣ Controversă : elitele în democrație, parlamentarism,.....	88
Ghelmegeanu / 19 dec'35.....	88
▣ Replică la discursul lui Tătărescu.....	88
▣ Desconsiderarea parlamentarismului, a partidelor.....	88
19.) Ion Inculeț (ministru de Interne) , Dumitru Luca (subsecretar de Stat la Interne) ,.....	89
▣ Legea administrativă.....	90
20.) CIC [Dinu] Brătianu , <i>Circulară</i> (către președ. jud. PNL) , 4 apr.'36.....	90
21.) <i>Decreetul -lege "depline puteri"</i> pentru guvern , mart. - apr. '36.....	90
.....	91
Vacanță parlamentară.....	91
.....	91
22.) Congresul PNL. Alegerea Delegației Permanente. Și a CC al PN, 9 iul.'36.....	91

Documentele în ordinea introducerii pe calculator :

Guv.Tătărescu. Legislatura PNL. Sesiunea a II -a ordinară. 15 nov.'34 - 20 apr.'35
- vacanța - continuarea sesiunii .

Vezi fișierul anterior : scandalul iscat de lamandi acuzat de lèse românism !

1. Adunare națională a XVI -a aniversare a Unirii ;
consfătuire ministerială , Cluj, 27 dec.'34
Al Lapedatu, I. Inculeț, I.Nistor, Gh.Tătărăscu - cuvântări .
- 2.a. **Valeriu Pop** (PNL, ministru) , **Amintiri politice**... ian '35
- 2.b. **Victor lamandi** , precizări la **discursul de la Mesaj** (17 dec.'34) , 22 ian.'35
Acuzat de **lèse românism** : desvinovățirea / justificările / diferențele /
Al.Popescu -Necșești (PNL-1), **CCGiurescu** (PNL-2) - replici , acuze
3. **I. Pillat** , întrebare lui **Vict. Antonescu** : regimul fiscal - drepturile de autor , 22 ian.'35
/ profesiunea de scriitor / scrisul românesc / atitudinea Statului /
4. **N.Constantinescu- Bordeni** (PNL-2) , întrebări privind rotirea miniștrilor , 8 febr '35
Victor Slăvescu- demis / **Vict.Antonescu -Finanțe** / **Valer Pop - Justiție** /
5. **Eugen Titeanu** (subsecretar de Stat Interne problema macedoneană , 12 febr.'35
Răspuns la comunicarea - întrebare **Gh.Brătianu**
- 6.a. **Dinu Brătianu - Gh.Tătărăscu** , întrevvedere : **Afacerea Skoda** , **23 febr.1935 [LD !]**
- 6.b. **Valeriu Pop** (ministr.Justiției) , **Amintiri Politice** / **Raportul Skoda I** , mart-apr.'35
▪ **Vict.Antonescu, Valer Pop** - noi miniștri - ,sărbătoriți la " **Părerii libere** " .
▪ **Legislația liberală** adoptată în parlament , ian-20 apr.'35 **Vezi la fișier Parlament**
- 6.c **Amedeu Bădescu** , **Tineretul național-liberal,[ducist] 1930-1937**
Partea a II-a , scris în 1937 **Vezi la fișier PNL XII , poz.1**

Vacanță parlamentară

7. **George Fotino** , **Parlamentul în Constituția de mâine** , 8 nov.'35
8. **Aurelian Benteoiu** , **Principiul răspunderii și libertatea presei** , 8 nov.'35
9. **Busturile lui IGDuca** la Botoșani și Sibiu , vara-toamna '35

Guvern Tătărăscu .Legislatura PNL. Sesiunea a III-a ordinară , 15 nov.'35 - apr.'36

Vezi obligatoriu fișier Guvern

- Mesajul regal
 - Răspunsul la Mesajul regal (**H.Aznavorian** -raportor)
10. **O.Goga** (PNC) , discurs la mesaj , / **despre PNL , liberalism** / 5 și 9 dec.'35
I.Inculeț - replică în **polemica Goga -Mihalache**
 11. **dr.Costinescu** (min.industr , comerț) , răspunde la comunicare , 10 dec.'35
 12. **ACCuza** (PNC) , discurs la mesaj / problema jidănească / , 12 dec.'35
I.Mihalache - intervenții polemice
A.Benteoiu, Eug.Titeanu, Valeriu Pop - intervenții polemice.
 13. **Virgil Madgearu** , **Declarația PNȚ** la Mesaj / **PNL, Liberalism** / 12 dec.'35
 14. **Emil Panaitescu** (PNL) , discurs la mesaj , / **doctrina liberală** / 13 dec.'35
 - **N.Titulescu** , răspuns la interpelarea lui Gh.Brătianu :**relațiile cu URSS** , 13 dec.'35
 15. **Hurmuz Aznavorian** (raportor) discurs concluziv la Mesaj , 13 dec.'35
 16. **Gh.Tătărăscu** , discurs concluziv la Mesaj , 14 dec.'35
 17. **CICBrătianu** , Declarație : **Relația PNL- "Universul"** , 19 dec. '35
IPopescu -Necșești versus **Petre Ghiață** / calomniile " **Universului** " /
 18. **Aurelian Benteoiu** (subs.Justiție) : **Reorganizarea Ministerului de Justiție** , 20 dec.'35
M.Ghelemegeanu , Armd.Călinescu - replici , polemică
/ **Legea deplinei puteri** (apr.'34) / legiferare cu **decrete -legi** /
 19. **Ion Inculeț** (ministru de Interne) , **Dumitru Iuca** (subsecretar de Stat) ,
Legea administrativă , (votarea generală și pe articole) , ?... - 22 ian.'36
 20. **CIC [Dinu] Brătianu** , **Circulară** (către președ. jud. PNL) , 4 apr.'36
/ contra manifestărilor curentelor extremiste / contra formațiunilor de luptă de partid /
 21. **Funcționarea și aplicarea Decretului -lege "depline puteri"** , mart-apr.'36

Vacanță parlamentară

22. **Congresul PNL. Alegerea Delegației Permanente. Și a CC al PNL, 9 iul.'36**
Președ.-**Dinu Brătianu** ; secretar g-ral - **Gh.Tătărăscu**

Guv.Tătărăscu. Legislatura PNL. Sesiunea a II -a ordinară. 15 nov.'34- 20 apr.'35

- continuare -

1.) Adunare națională: a XVI aniversare a Unirii ; conferință ministerială , Cluj, 27 dec.'34

- a) **Al Lapedatu** (ministrul pentru **Ardeal**)
- b) **I.Inculeț** (ministr. Interne ; reprezentant **Basarabia**)
- c) **I.Nistor** (ministru, reprezentant **Bucovina**)
- d) **Gh.Tătărăscu** (prim ministru, reprezentantul **Vechiului Regat**) .

(" Universul" , an 51, nr. 355, 30 dec.'33 ; "Adevărul" , an 48, nr. 15 .633, 29 dec.'34)

[**LD : Cuvântările au fost transmise la radio .** Eu le-am luat din "**Universul**"

După ședința solemnă, s-a ținut consfătuirea ministerială și provincială.

Tradiție și inovație semnificativă în comemorarea actelor de unire din 1918.

Reprezentanții Vechiului Regat, Bucovinei , Basarabiei ... veniți în capitala Ardealului ...

... în fața reprezentanților din tot Ardealul (este adevărat, a reprezentanților liberali !)

pentru a celebra **comemorarea a 16 ani de la marea unire.**

Încercare semnificativă de **a muta accentul** , de pe regionalismul particularist,

pe **sentimentul conștiinței naționale românești** . A fost ca un semnal ..

Să fi fost și o reacție la anunțatele intenții ale lui Maniu (la retragerea din Deleg.Permanentă)

de a face întruniri la Cluj și Alba Iulia ? !] Doc.integral - **fișier PNL X**

/ **Aix.Lapedatu** : Guvernul, PNL și Ardealul /

/ **I.Inculeț** : unitatea națională - treptele Unirii - Vechiul Regat - România Mare

vitejia românească - limba română - cultura românească ;

Marile probleme rezolvate : unirea, votul universal, împrăștierea ;

Generația unionistă ; Democrația liberală ; Monarhia constituțională ;

Domnia ordinii și legii /

/ **I.Nistor** : Conștiința unității naționale / clasa mijlocie românească / burghezia românească /

Educația profesională a clasei mijlocii / Ridicarea și ocrotirea clasei de mijloc /

/ **Gh.Tătărăscu** : Semnificația întrunirii de la Cluj , la a 16 aniversare /

Răspuns revizionismului / Repararea nedreptăților naționale în provinciile alipite /

Orașele ardelenesti / Minoritățile / politici naționale /

Rămânarea la guvernare /

/ "**Universul**" , "**Adevărul**" : atmosferă, zvonuri , comentarii /

" **Universul** " / 30 dec.'29

Cu acceleratul de București (3 vagoane) , la Cluj , **Tătărăscu, Lapedatu, Inculeț și Nistor** .

La gară, întâmpinați de **Valeriu Roman și Gh.Leon** , prefectul **dr. Dunca**, primarul **Drăgan** ,

episcop Iuliu **Hossu**, g-ral **Motaș** , **prefecții , primarii , parlamentarii , reprezentanții PNL**

din Ardeal . Ședința - în sala de recepții a prefecturii.

/ **Prefectul Dunca** - a rostit cuvântarea de bun sosit .

/ P.Sa **Episcopul Hossu** - biserica este alături de guvern în munca pentru consolidarea țării, invitând oaspeții la biserica nouă catolică din str. Brătianu.

/ **Tătărăscu** - a mulțumit pentru primire și manifestația de dragoste față de guvern și de el ;

a venit la Cluj la chemarea "**șefului Ardealului**" , ministrul **Alexandru Lapedatu** ,

pentru a prezida marea manifestație cultural-națională , care va fi o manifestare a românismului

de pretutindeni. Era fericit că va petrece sfârșitul de an la Cluj.

a) Al Lapedatu / 27 dec.'34

PNL și Ardealul....

Primul ministru este a doua oară în capitala Ardealului. Întâia oară, în mai '34 , a organizat **conferința parlamentarilor și prefectilor liberali** , inaugurând **un nou sistem în acțiunea de guvernare** , prin **rezolvarea la fața locului a problemelor locale** .

Acum , este invitatul reprezentanților acestor ținuturi pentru ca , împreună, să cerceteze o serie de probleme de care depind **dezvoltarea și consolidarea viitoare** .

[**evocă congresul cultural din 1927, prezidat de ICBrătianu ; evocă congresul PNL din mai '31 -prezidat de IGDuca - dovezi că aceasta a devenit tradiție la PNL**]

" **PNL a văzut , din capul locului - ca condiție sine qua non a vieții de stat a noii Românmii - necesitatea de a căuta și găsi căile și mijloacele prin cari neamul românesc din aceste părți să fie ridicat din starea de inferioritate în care a fost lăsat prin vitregia vremurilor trecute , la nivelul fostelor neamuri dominante** , și ca necesitatea aceasta să fie urmărită pe toate terenurile vieții publice - social , economic și cultural - având la bază un program de realizări concrete , seriate după necesități , și care să nu fie numai a unui guvern sau partid, ci al tuturor guvenelor și al tuturor partidelor - cu un cuvânt, **un program politic de stat** " [-----] Din nenorocire , n-a fost astfel. Căci cei ce au venit în urmă , nu au continuat această politică. [-----] Să nu ne mai irosim puterile în frământări și încriminări zădarnice.

b) Inculeț / 27 dec.'34

-

Unitatea națională ...

" Astăzi vă vorbește **foștul președinte al Sfatului Țării** ce a votat pentru totdeauna unirea **Basarabiei cu Patria Mamă**. Am venit **de dincolo de Prut** , dincoace de munți , ca în inima Ardealului, în anul al 17-lea de unirea tuturor românilor și în pragul anului 1935 , de la nașterea Domnului, **să ne examinăm conștiințele** și să vedem dacă ne-am făcut pe deantregul **datoria față de neam, patrie și tron**.

" Să pătrundem în adâncimile sufletelor noastre și **să ne întrebăm dacă suntem la înălțimea tuturor jertfelor aduse pe altarul unirii** , de atâtea generații de români , în decursul atâtor veacuri, și **dacă îndeplinim neclintiți poruncile neamului nostru** date prin **hotărârile adunărilor naționale din Basarabia , Bucovina și Transilvania** , întărite de către **Adunarea Națională din Capitala României întregite** , pentru a ne clădi o viață nouă, comună în unire , libertate și frăție .

" Prima și ultima poruncă a neamului nostru definită alfa și omega , **crezul tuturor românilor de la Nistru până la Tisa** , a fost **păstrarea și apărarea până la capăt a hotarelor** între care este așezat **neamul nostru românesc**. **Nu vom da nimănui nici o palmă de pământ din moșia strămoșească**, România Mare , în granițele ei de stat național a noastră , a tuturor.

Inculeț / Basarabia ...

" **Noi, acolo la Nistru**, unde fiecare pic de pământ , **fiecare sat , oraș și orașel**, ne vorbește despre **stăpânirea înaintașilor noștri, ne simțim legați indisolubil cu toți frații de sânge până la Tisa și Marea Neagră**.

Noi, acolo la Nistru, **stăm de veghe la granița răsăriteană a neamului** , tari pe **dreptatea noastră**, pe **alianțele noastre** vecine și îndepărtate , dar mai ales pe **solidaritatea celor 18 milioane de români** , în hotărârea lor nestrămutată de **a-și apăra moșia strămoșească** , presărată de amintiri ce se pierd în ceața vremurilor , de umbrele mărețe ale marilor Voevozi, a luptătorilor biruitori, și a martirilor căzuți în slujba ideii sfinte a unității naționale .

Inculeț / Vechiul Regat

" **România Mare este a noastră, a tuturor**. Dar nu trebuie să uităm niciodată

că unirea s-a făcut și a putut să se facă , **fiindcă a existat micul Vechi Regat ,** ca **stat liber și independent** , care în momente hotărâtoare **n-a ezitat** o clipă să aducă **pe altarul întregirii neamului , toate jefele ce i s-au cerut .** **România Mică** , îndeplinind porunca neamului , **a intrat în război** și **a dat posibilitatea românilor din Basarabia , Bucovina și Ardeal** să hotărască libertatea , dorința lor de a trăi împreună , **într-un singur stat național. "**

România Mare ...

"Astfel, **România Mare a fost creată nu prin cucerire , ci prin libera expresiune a voinței poporului român în adunările naționale de la Chișinău, Cernăuți și Alba Iulia.** De la un capăt la altul al țării noastre, **totul ne unește , nimic nu ne desparte .**

Inculeț / Limba română....

" Cu toții **avem o limbă comună** , comoara aceasta neprețuită transmisă de-a lungul veacurilor de existență a neamului nostru , din generații în generații , din toate hopyurile istorice, sub toate jugurile străine, **transmisă fără nici o alterație,** **ci tot mai îmbogățită de geniul nației noastre . Și această limbă-i...**

O comoară

În adâncuri înfundată

Pe moșie revărsată,

Limba noastră-i limbă sfântă ,

Limba vechilor cazanii

Care o plâng și care o cântă

Pe la vatra lor țărani ...

Inculeț/ Cultura românească ...

" Cu toții avem o **cultură românească comună**, fiindcă ea se bizuie pe **același suflet** al românului , al cărui **sânge apă nu se face** , și fiindcă **la formarea ei au conlucrat românii de pretutindeni. <Suntem un popor de circulație neântreuptă ,**

de unde vine și unitatea noastră națională > a spus profesorul Iorga.

Ardelenii cărturari ajută Vechiul Regat , provinciile subjugate se ajută între ele.

Basarabeni Bogdan Petriceicu Hajdău, Constantin Stamate , Alecu Rădulescu ,

aduc și ei din belșug prinosul lor în patrimoniul comun al culturii române.

" Cu toții avem aceeași **credință creștinească, aceeași biserică** cu servicii divine făcute după același fel , în aceeași limbă. "

Inculeț / Marile probleme , rezolvate ...

[LD : printr-o formă de **o simplitate impresionantă, Inculeț aduce aminte** românilor **că au reușit să ajungă pe o culme...** după care tânjeau de veacuri.

Pare romantic, pare demonetizat prin repetativitate, prin demagogie patriotardă , **dar mie mi se pare că , în contextul acela , era bine să li se aducă aminte românilor....]**

" Totul ne unește , nimic nu ne desparte .Rămâne să ne facem întreaga datorie

în spiritul de dezinteresare personală, de jertfă, de abnegație.

Toate chestiunile mari , epocale, ale neamului nostru sunt rezolvate .

Chestia națională este rezolvată , prin unire,

chestia politică prin votul obștesc ,

chestia socială - prin reforma agrară.

Aceste chestiuni au așteptat rezolvarea veacuri întregi."

Generația unirii ...

" **Generației noastre i s-a dat să rezolve , în câțiva ani numai,**

realizarea visurilor celor mai îndrăznețe a generațiilor care ne-au precedat .

În Basarabia - pământ , libertate și drepturi - era strigătul sub dominația străină.

Toate drepturile, toată libertatea națională , tot pământul, le-am câpătat prin unire și grație unirii. Să fim demni de rolul ce ne-a rezervat istoria. [.....]

Inculeț / Minoritățile...

" Suntem datori să purtăm în permanență **grija pentru ridicarea** , în toate privințele, **a neamului nostru** , **fără asuprirea sau limitarea drepturilor celorlalte neamuri** ce locuiesc în granițele noastre.

Și , în ce ne privește, **nu alții ne pot învăța ce este naționalismul .**

Tot ce este în țara aceasta ca creațiune de ordin moral sau material , aparține activității noastre ."

Stat liberal democratic ...

" **Garanția propășirii** poporului nostru și a țării noastre se află nu în ideologii importate .

Căile salutare pentru România noastră se află în **păstrarea tradițiilor ei democratice** ,

care au adus-o la România Mare . **Democrația** , pentru noi, **nu este un simplu sunet** .

Statul nostru , noi vrem să-l avem , **deopotrivă, pentru toți** .

nu numai pentru o singură categorie de cetățeni . [LD : nu "țărănism"]

Armonizarea și nu opunerea intereselor sociale , [LD : nu luptă de clasă]

a fost cu succes **urmărită de toți înaintașii noștri** . "

Inculeț /

Monarhia

" **Monarhia stă la baza concepțiilor** noastre despre **construcția politică a României Mari** .

Poporul român a trecut la Regatul liber și apoi la România Mare ,

întregindu-și neamul și hotarele , sub oblăduirea Dinastiei noastre ,

care **s-a înrădăcinat definitiv** și pentru totdeauna **în sufletul poporului nostru** .

Astăzi **avem un Rege tânăr, iubitor de țară și popor** , doritor să-și pună toate forțele în slujba patriei . **Un Rege care vrea să cunoască nevoile** ,

care pătrunde în toate [LD : atenție nuanță !]

și care este întotdeauna **cel mai bun sfetnic al sfetnicilor săi** .

Suntem cu toții datori **să-l înconjurăm cu toată dragostea și cu tot devotamentul activ** . "

Inculeț /

Ordine și lege ...

" **Cu legea în mână** , dar cu **toată hotărârea și energia** , **vom veghea la asigurarea și**

menținerea ordinii , fiindcă **nu poate să fie muncă rodnică** a poporului nostru ,

fără pacea internă și fără **încrederea că nu se va permite încălcarea legilor** .

De la malul Nistrului până la malul Tisei , Dunăre și Marea Neagră ,

ne vom îndeplini îndatoririle noastre , vom îndeplini **poruncile neamului nostru** ,

poruncile conștiinței noastre .

Asta am venit s-o declarăm., spre știința tuturor , **aici, în inima Ardealului"**

c) Ion Nistor / 27 dec.'34

Conștiința unității naționale ...

" În năzuințele noastre spre înălțimile senine ale **idealului național**

este bine ca, din când în când, **să ne îngăduim și clipa de popas** ,

pentru a privi înapoi asupra drumului parcurs dar și **pentru a aduna puteri și energii noi**, în vederea **urcării tot mai sus** , până la atingerea țintei dorite.

Un asemenea **recreator popas de reculegere și de edificare sufletească** ,

ni-l oferă și **adunarea de astăzi de la Cluj** ,

care vine să **încheie în mod armornic seria înălțătoarelor serbări** ,

în legătură cu **aniversarea de 16 ani de la proclamarea**

memorabilelor acte de unire de la **Chișinău , Cernăuți și Alba Iulia** ,

acte la **pregătirea și desăvârșirea cărora am contribuit cu toții** .

cu **tot ce am avut mai bun și mai nobil în sufletul și cugetul nostru românesc** .

" Ne-am adunat astăzi aici pentru a **face bilanțul realizărilor noastre din trecut** ,

dar , mai ales, pentru a **ne lămuri și edifica asupra celor ce trebuie să facem de astăzi înainte**

pentru **întărirea și desăvârșirea unității naționale** .

" **Suntem una din națiunile civilizate ale Euopei** , care , pe calea normală a evoluțiunii

firești, **ne-am făurit unitatea politică , lărgind hotarele străbune**

până unde ajung drepturile noastre etnice și istorice .

La această înălțătoare **operă politică** , se asociază și **marile realizări sociale și economice** ,

care ș-au atins culmea în acordarea **votului obștesc** , în înfăptuirea **reformei agrare și**

în **degrevarea datoriilor agrare și urbane** .

" **Actele aceste mari și memorabile** care ilustrează paginile istoriei **României moderne** ,

își vor păstra pentru toate vremurile **înalta lor semnificație etică**, prin faptul că ele

s-au săvârșit cu concursul și consensul tuturor.

Ele au pornit din cele mai nobile îndemnuri ale conștiinței naționale , veșnic trează și revendicativă , dar și dublat de încercatul **spirit de sacrificiu și solidaritate** a poporului român. Ele stau **mai presus de preocupările politice** de toate zilele și , de aceea, ele au intrat în **patrimoniul comun de gândire și de simțire politică și națională a neamului întreg**, care înțelege să le apere și să le adâncească , cu plenitudinea puterilor sale morale și materiale. "

Nistor / 27 dec.'34

▣ **Clasă mijlocie românească !**

▣ **Burghezie orășenească românească !**

[LD : iată cum , firesc și neostentativ, Nistor opune formulei "**statului țărănesc**" , formulei naționaliste exclusiviste "**statul românesc**" ... formula "**statului liberal**" , cu accent pe ridicarea **burgheziei orășenești și clasei mijlocii românești** , fiind astfel în acord cu doctrina și programul PNL .]

" **Programul nostru** de realizări în viitor este vast și variat .

Mie să-mi fie îngăduit să **insist asupra unui mare neajuns în structura noastră socială.**

Ne lipsește o clasă de mijloc puternică și creatoare

și din cauza aceasta constatăm cu regret că în anumite părți ale țării , **pătura intelectuală se reazimă direct pe tagma țărănească , fără intermediul firesc și necesar al păturei burgheze orășenești.**

Nu facem proces nimănui , constatăm numai că vitregia vremurilor trecute a adus cu sine că , în **centrele comerciale și industriale** , **elementul românesc să fi fost mai obișnuit și mai neândreptățit ca oriunde.** Secole întregi s-a deslănțuit împotriva lui o **luptă de distrugere și destrămare .**

Desbrăcarea românilor de drepturile lor politice și naționale , s-a produs întâi la orașe , **reședințele firești ale slujbașilor, meșteșugarilor și negustorilor , îndeletniciri nobile și rentabile, de la care ai noștri au fost eliminați mai întâi.**

Politica aceasta de exterminare a durat secole întregi , iar **rezultatul ei nefast** a fost că **tagma târgoveților români, așa de numeroși și puternici odinioară, a slăbit mereu , pe alocurea chiar până la dispariție .**

" Dar în ciuda acestei politici de distrugere și desagregare , **târgoveții români isgoniți din cetăți , se retraseră la periferie , în suburbii** , ca la **Brașov, Sibiu, Bistrița ,Oradea ,Timișoara, Arad, Cernăuți, Chișinău, Suceava,** și altele, unde îndurau o viață aspră

dar duceau o **luptă dâră pentru existența lor**, existență pe care , **actele istorice din toate vremurile , o atestă.**

" **Același fenomen social și economic** s-a putut observa și în **Muntenia și Moldova** , unde **târgoveții români** avură să sufere foarte mult în urma **concurenței elementelor alogene** , ce se adăpostiseră în **târgurile și orașele noastre.**

" **Este meritul incontestabil al PNL și al marilor noștri conducători** , de a se fi sesizat din vreme acest neajuns în structura noastră socială și de a fi avizat la **măsuri energice și imediate pentru refacerea clasei noastre de mijloc**, grație cărora **orașele din Vechiul Regat și-au căpătat înfățișarea lor normală .**

" **Aceleași măsuri de urgență se impun și pentru Basarabia , Transilvania și Bucovina**, pentru ca aplicarea lor energetică să ducă la același rezultat .

" **Programul nostru de guvernământ** acordă cea mai largă atenție **problemei redresării clasei de mijloc în toată țara ,**

dar cu preferință în provinciile unite , unde **burghezia românească** a suferit mai mult și unde **restaurarea și reinstalarea în străvechile lor resorturi și tradiții economice și sociale** a devenit **un imperativ categoric al politicii noastre de Stat .**

" **Repararea nedreptăților** din trecut și crearea de condițiuni mai prielnice de dezvoltare pentru viitor este **o operă grea și anevoioasă**, care **reclamă de la factorii răspunzători înțelegere, tact și stăruință**. Călăuziți de aceste principii și pătrunși de osebita importanță a problemei, **suntem încredințați că vom izbuti** și că trebuie să izbutim. "

Nistor / 27 dec.'34

▣ Educația profesională a clasei mijlocii

" Pe lângă grija pentru asistența muncitorimei noastre în caz de boală, infirmitate și deces, o bună parte din **preocupările noastre sociale** trebuie să fie puse **în serviciul educației profesionale a ucenicilor, meseriașilor și comercianților de mâine**.

" Pentru desăvârșirea lor profesională Statul, comunele și gremiile [LD ?] întrețin numai în Ardeal și Banat aproape 100 de cursuri serale, care sunt populate de peste 10.000 de ucenici și ucenice, din cele mai diferite branșe industriale ca : fierari, lăcătuși, turnători, tinichigii, cazangii, strungari, tâmplari, dulgheri, rotari, caroseri, tapițeri, electricieni, zidari, zugravi, pietrari, parchetari, croitorii, cizmari, tăbăcari, țesători, modiști, țesători, mezelari, brutari, frizeri, tipografi, etc etc...

" Ucenici aceștia se recrutează, în bună parte, din rândurile noastre, începând să alimenteze din belșug cu energiile lor tinere și viguroasă **clasa noastră de mijloc**, precum au alimentat, până la saturație, **clasa noastră intelectuală de astăzi**.

Cursurile acestea de ucenici **împânzesc Ardealul și Banatul** de la un capăt la altul, începând cu Brașovul, Sighișoara, Sibiu, Alba Iulia, Clujul, Reghinul, Bistrița și continuând cu Sighet, Satu Mare, Oradea, Arad, Timișoara, **cetățile de hotar ale românismului**.

" **Absolvenții acestor cursuri**, cari ziua lucrează în ateliere și uzine, iar seara își completează și întregesc cunoștințele lor teoretice, **constituie cetele de ieniceri ale burgheziei noastre** care, mâine, printr-o muncă cinstită de întrecere cu concetățenii lor de altă limbă, **vor recuceri orașele noastre și le vor da vechea lor înfățișare românească** . "

" Cum însă o bună parte din ucenicii români numai cu greu pot găsi adăpost la maiștrii lor, ne-am gândit să **înfiițăm pretutindeni cămine pentru ucenici**, în care **pionii burgheziei noastre de mâine**, să găsească seara, după munca istovitoare a zilei, **un adăpost omenesc** .

" În străduințele noastre umanitare, am găsit o largă înțelegere la comune și la **marile stabilimente industriale**, și astfel, prin **o colaborare armonică între patroni și salariați**, am izbutit să vedem ridicându-se în **principalele centre industriale din țară**, **împozante cămine de ucenici**, la Brașov inaugurat vara trecută, cele de la Timișoara, Hunedoara și Cernăuți, a căror piatră de temelie a fost pusă în toamnă. Cămine de ucenici funcționează la Sibiu, Târgu Mureș, Oradea, Satu Mare, iar năzuința noastră este să vedem ridicându-se **așezământe** atât de folositoare în toate centrele principale din țară.

Nistor / 27 dec.'34

▣ Ridicarea intelectuală a clasei mijlocii

" **Concomitent** cu grija pentru **educația tineretului**, trebuie să avem grijă pentru **bunăstarea morală și materială a negustorilor și meșteșugarilor români** .

Pentru raționalizarea și organizarea științifică a muncii, s-au înființat **Institute de psihotehnic**, în toate centrele universitare, la Cluj, Timișoara, Cernăuți, Chișinău, București, Iași.

Pe lângă inspectoratele de muncă, din aceleași orașe universitare, s-au creat "**Centre de cultură și educație muncitorească** "

pentru **promovarea vieții intelectuale a muncitorimii**

.Iar pentru ca să se pună o dată capăt importului de **maiștri specialiști** pentru diverse industrii din țară, **s-au creat burse în străinătate pentru muncitorii români**,

în vederea **specializării și perfecționării lor în ramurile care lipsesc din țară**.

Nistor / 27 dec.'34

▣ "Românizarea " orașelor, a clasei mijlocii

[LD : Atenția acordată de Nistor burgheziei românești, clasei de mijloc, a fost răspunsul lucid, constructiv, la toate demagogiile naționaliste agitate de naționaliștii xenofobi.]

" Iată câteva puncte din vastul nostru program de măsuri și realizări

în vederea **ameliorării și întăririi clasei noastre de mijloc**, măsuri care, dacă vor fi continuate cu perseverență și aplicate cu dragoste și înțelegere, vor contribui, cu un ceas mai degrabă, **la restaurarea integrală a clasei noastre de mijloc și la românizarea orașelor noastre.**

" Preocupările acestea atât de serioase arată că **ne dăm seama de marea datorie națională pe care o avem pentru întărirea elementului românesc la orașe, pentru participarea lui efectivă la comerțul și industria țării, pentru întărirea clasei noastre de mijloc.**

d.) GhTătăărăscu / 27 dec.'34

▣ Semnificația întrunirii din Ardeal.

[LD : este evidentă stăruința și străduința guvernului de a atrage Ardealul la opera de înțelegere și construcție națională, de a anihila propaganda adversarilor privind neglijarea provinciilor unite de către liberali, de a-și întări pozițiile, electorale chiar, în Transilvania

De aceea m-a și dus gândul la o **contrabalansare a agitațiilor** care voiau să îndrepte resentimentele spre București, indicat ca **centrul dominant** .

Din păcate, este **prea optimistă generalizarea sa**, privind **consensul național ...**]

" Participarea la acest sfat a oamenilor de numele cărora se leagă **unirea Basarabiei și Bucovinei**, precum și **declarațiile ce s-au făcut aici**, transformă această manifestare regională **într-o manifestare cu caracter național**, care îmbrățișează **aspirațiile românismului de pretutindeni.**

Sunt fericit că îmi este dat să prezidez o asemenea demonstrațiune, care **sfarmă cercurile de partid [LD !?]** - și luând **proporțiile unei afirmări de conștiință**, constituie **răspunsul final tuturor campaniilor de ură și atâtare**, care, dincolo de hotarele noastre, au căutat, în decursul acestui an, să întărească **curentul revizionismului** . "

GhTătăărăscu / 27 dec.'34

▣ Răspuns revizionismului

" Reacțiunile împotriva acestui curent sunt necesare și avem datoria să **ținem treaz sufletul țării**, împiedicând să alunece pe panta unei pasivități, care ar putea fi interpretată fie ca un act de recunoaștere, fie ca un act de abdicare .

" Datori suntem apoi ca, în fața revendicărilor, care se reazimă pe interese materiale, să opunem **revendicările care se reazimă pe drepturile imprescriptibile a popoarelor**; iar celor mai îndrăzneți, care ne amenință cu **forța în slujba silniciei**, să opunem **calmul biruitor al celor care reclamă forța în slujba dreptății** . "

" Și în anul care se încheie a răsunat în atâtea împrejurări strigătul de sfidare și de provocare: < **revizuiți frontierele !** > .

De aici din această cetate, inimă a Ardealului, noi răspundem în numele unui Neam întreg : < **REVIZUIȚI CONȘTIINȚELE!** > .

Revizuiți-vă conștiințele - le veți găsi împovărate de o mie de ani de constrângere făcută **pentru a silui sufletul unui popor** .

Revizuiți-vă conștiințele - le veți găsi încărcate de remușcările sădite de suspinele celor cari s-au stins prin temniți ori au pătimit pe roată, fiindcă au voit să-și păstreze limba și pământul lor.

Revizuiți conștiințele voastre și apoi vedeți dacă mai puteți încerca să revizuiți frontierele noastre !

Frontierele noastre nu sunt frontiere convenționale, ci frontierele înlăuntrul

căroră un popor, deposedat prin forța brutală de toate drepturile sale , a așteptat zece veacuri ziua eliberării . **Frontiere eterne** - eterne cât și dreptul și dreptatea și care nu se pot clinti decât în ziua în care ar muri și dreptul și dreptatea.

De aceea, aceloră cari ne reclamă orașe și pământ , noi le răspundem :

< NICI UN SUFLET ȘI NICI O BRAZDĂ ! >;

iar aceloră care ne propun schimburi și târguieli,

noi le răspundem cu **lozinca generației noastre** ,

sub îndemnul căreia armata regală a trecut munții :

< ORI TOȚI ÎNTR-O ȚARĂ , ORI TOȚI ÎNTR-UN MORMÂNT ! >

" **Afirmarea acestor credințe , a acestor simțăminte, a acestei voințe, este necesară ori de câte ori acțiunea revizionistă depășește**

- așa cum a depășit în ultimul timp - **marginele îngăduinței și se transformă în acțiune de tulburare a păcii dintre popoare. "**

GhTătărăscu / 27 dec.'34

▣ **Provinciile alipite : Repararea nedreptăților !**

[LD : pe lângă răspunsul dat minorităților, tezele lui Tătărăscu au ținut **să atenueze , să corijeze , afirmațiile lui Iamandi la Mesaj**, care stârniseră comentariile controversate cunoscute.]

" **Această afirmare cade în sarcina tuturor conștiințelor românești ,**

dar **cade mai ales în sarcina partidului nostru** ,

care a fost **instrumentul de înfăptuire a poruncilor istoriei**

și **revendică în fața ei răspunderea îndrumării acțiunii politice și războinică**

care a pregătit întregirea Neamului nostru .

Să continuăm deci azi, ca și ieri , să ne facem datoria.

Să ne facem datoria **la frontiere** , dar să ne facem datoria **și în lăuntru lor** ,

practicând în toată viața Statului , **comandamentele politicii naționale.**

" În executarea acestei politici **să ne îndeplinim datoria față de provinciile alipite ,**

desăvârșind , cu un ceas mai curând , ceea ce **am numit în programul nostru** ,

opera de reparare a nedreptăților istorice .

" Ce este această operă ? **Ea a fost definită în toate programele de guvernare ale PNL ;**

ea a fost **definită și de acest guvern prin actul declarativ** ce am făcut, aici , la Cluj,

în ziua de **2 mai a acestui an** . Iată ce spuneam atunci :

< Soluțiunile ce vom da problemelor ardelenice vor forma la o altă

ceea ce partidul nostru a numit **opera de reparare istorică .**

Opera aceasta de reparare a tuturor nedreptăților lăsate moștenire de istorie

trebuie săvârșită cu hotărâre pe toate tărâmurile vieții economice , culturale

și sociale , până ce elementul românesc din acest ținut va fi ridicat,

sub acest întreg aspect , la rangul pe care trebuie să-l dețină

elementul majoritar într-un stat național :

formarea unei puternice burghezii românești în Ardeal

este un imperativ cu caracter național , care trebuie însușit de toate partidele

și a cărui executare trebuie urmărită de toate guvernele . >

"Această operă de promovare a elementului românesc , trebuie îndeplinită în toate provinciile unite , față de toate clasele și atât în pătura rurală cât și în pătura orașenească .

GhTătărăscu / 27 dec.'34

▣ **Orașele ardelenesti**

▣ **Minoritățile**

[LD : poate , ca efect politic,, abordarea lui Tătărăscu era oportună. A liniștit spiritele ,

I-a dezavuat pe Iamandi , spunând că **orașele ardelenesti n-au încetat să fie românești ...**

" nici o clipă " ! Ca adevăr însă, mie mi s-a părut că Iamandi a prezentat-o

mai aproape de adevăr , și fără a fi compromițătoare !]

" Ea trebuie înfăptuită **mai ales în orașele ardelene** unde **politica de persecuție și de desnaționalizare a fost mai dură** și unde **elementul românesc bășinaș**, deși având de înfruntat una din cele mai crâncene acțiuni de asuprire cunoscută în istoria popoarelor , **a reușit să-și asigure** , fără întrerupere, **existența și drepturile de stăpânire** .

"De la origine și până astăzi, **aceste orașe n-au încetat , o singură clipă [LD ? !] să fie și să rămână românești** și multe din ele **au constituit** , de-a lungul persecuțiilor , **redanele de rezistență** în care luptătorii noștri au ținut aprinsă **flacăra românismului** .

" De sigur, **această acțiune** de promovare a elementului românesc **nu va fi practică prin acte de agresiune sau de persecuție**. Așa cum spunea și în mai '34:

*< Această acțiune de promovare nu va fi făcută prin știrbirea drepturilor celorlalte elemente conlocuitoare și nu printr-o politică de agresiune , ci numai printr-o acțiune continuă și fermă de ajutorare și de ocrotire a elementului românesc , făcută în cadrul legilor și îndrumată în **spiritul de conciliere** care trebuie să stea la baza politicii noastre de Stat " >*

Astfel fixam prin acea **declarație cadrul politicii noastre naționale** , în fața uneia din **marile probleme ridicate de actul Unirii** . "

GhTătăărăscu / 27 dec.'34

▣ **Politici naționale**

În actele guvernului , atît în **politica provincială** cât și în **politica generală** a Statului.

*Legea **conversiunii datoriiilor** ; Legea **protecției muncii românești** ;*

*legea de **reorganizare a învățămîntului** ; jertfele făcute pentru **dezvoltarea culturii naționale** ;*

*accesul românilor la **conducerea administrației comunelor și orașelor** ;*

***încetarea contolului străin** asupra finanțelor ; opera de **înzestrare a armatei** . [-----]*

" Iată politica noastră națională în acțiune. Anul întâi a fost anul conversiunii .

Anul al doilea va fi anul întăririi armatei.

" **Universul** / 30dec.'34

▣ **Atmosfera adunării**

Pasagiile referitoare la politica națională a guvernului au fost **subliniate cu aplauze puternice** , de asistență **ca o solidarizare fățișă** , **contra declarațiilor d-lui lamandi** .

Toată lumea consideră declarațiile d-lui Tătăărăscu ,

ca o dezavuare în public a ministrului lamandi.

Rectorul Universității , **Ștefănescu -Goangă** , a mulțumit în numele Ardealului , pentru cuvintele de liniște aduse.

"**Universul** " / 30 dec.'34

▣ **Consfătuirea de la prefectură / 27 dec./**

probleme cu caracter **cultural și economic ardelenesc**.

Tătăărăscu :

A făcut **un expozeu** pe aceste probleme ;

A insistat asupra **netemeinicii zvonurilor privind căderea guvernului** :

" Nici o dată nu m-am simțit mai **stăpân pe toate posturile de comandă** , decât azi.

Evident, aceasta supără pe adversari .**Eu voi rămâne însă la postul meu de comandă** .

Avem încă **ani de zile de guvernare** . "

" În guvern , astăzi, **Ardealul este reprezentat prin d.Lapedatu** , **șeful politic al partidului din Ardeal**, care a închinat o activitate de 3 decenii partidului, **activitate intensă**, în fața căreia mă închin." L-a rugat ca **lunar** , **acesta să convoace parlamnetarii ardeleni** , să se informeze și **să aducă în gvern problemele**.

, Avem apoi în guvern pe d.**Valer Pop** , om de muncă și de inimă care **va secunda pe**

d.Lapedatu , spre binele partidului , în acțiunea sa de **soluționare a chestiunilor ardelenești**.

, Avem apoi pe d. **Valer Roman și Gheorghe Leon** , subsecretari de stat ,

care sunt o armătură puternică cu care **sperăm că toate problemele ardelenesti vor fi soluționate spre satisfacerea tuturor.**

, Recomandă liberalilor din Ardeal să facă întruniri de mari proporții , pe județe, pentru a populariza realizările guvernului .

Au mai luat cuvântul : dr.**Emil Folea** (șeful PNL Târnava Mică) **Prefect Știrbeț** (Sighișoara) : **Emil Lobonțiu** (șeful PNL Sălaj) , senator **Muica** (din secuime) , preot **Opreanu, Aurel Dragoș, dr.I.Tibil, Vasile Candrea, Partenie Dan, Octavian Furlugeanu** .

După amiază, **Tătăărăscu a vizitat pe Al.Vaida** ; ceilalți **miniștri au vizitat diverse instituții administrative** ; a mai fost o **consfătuire a parlamentarilor liberali** pentru legea administrativă . Sera miniștrii au părăsit Clujul.

"**Adevărul** " / Almin / 29 dec. '34

▣ **Manifestația de la Cluj**

Rostul manifestației a fost , pe de o parte , **să răspundă campaniei revizioniste**, pe de altă parte , Tătăărăscu a ținut **să răspundă campaniei împotriva guvernului** pe tema **discursu lui lamandi la Mesaj.**

lamandi se afla în străinătate (pe motive de sănătate) la reîntoarcere se va vedea cum se va rezolva incidentul. **În cercurile politice din Capitală se spunea că, probabil, lamandi va demisiona din guvern.**

De la guvern, însă, se credea **că nu se va ajunge la demisie.**

Conf.ministerială, Cluj / 29 dec.'34

Vacanță de sărbători

2.a) **Valeriu Pop** (PNL, ministru) , **Amintiri politice...** ian.'35

1.ian.'35 , București. Te-Deum la Patriarhie .

La ora 11, 30, guvernul, în frunte cu Tătăărăscu, se prezintă la Dinu Brătianu pentru a-i face urări.

Brătianu , profund impresionat . La ora 12, recepție la Palat .[-----]

12.ian.'35 . București. Vizită din partea lui **Bébé Brătianu**, care , în rezumat, îmi spune :

nu este nici o legătură între guvern și partid,

guvernul este un guvern personal al Regelui, partidul este la o parte . ;

partidul nu se poate să se aventureze într-o acțiune contra lui Maniu ;

este nevoie de o detentă între Coroană și Maniu , pentru normalizarea vieții publice .

Arăt că **nu pot fi de acord cu acest fel de a vedea lucrurile** ,

urmând să continuăm conversația ...

Valer Pop / 12 ian.'35

2 b) **Victor lamandi** , precizări la discursul de la Mesaj (17 dec.'34) , 22 ian.'35

/ Campania " **Universului** " : acuzare de **lèse românisim** /

Al.Popescu -Necșești (PNL-1),. **CCGiurescu** (PNL-2) - replică , intervenții

(DAD, MO 21, șed. din 22 ian.1935 , p. 496- 510)

[**LD** : scandalul dinaintea sărbătorilor , continuă . Pe banca ministerială, nu mai era nimeni . lamandi are avantajul de a dispune de tribuna parlamentului la discreție.

Și-l folosește din plin. Înlătură, rând pe rând , toate acuzațiile ce i s-au adus. Măhnit, jignit, dar ofensiv, **lamandi recapitulează** , pe bază de documente, aportul lui la **lupta democratică și națională** .

O face evocând **momente semnificative**, cu citări masive din discursurile proprii , încât, față de discursul din 17 dec. , acest **nou discurs** este și **o autobiografie politică** , și **o trecere în revistă a concepției și realizărilor PNL** în chestiunea națională.

În parlament sunt "detractorii" - **Popescu-Necșești** , **CCGiurescu** - , dar și **Maniu** , venit din autoexilul de la Bădăcin] Doc.integral - fișier **Naționalism III**
Supratitluri, semne , sublinieri colorări -LD

Vict.lamandi :

/ Discursul din 17 dec.'34 / Calomniile " Universului" /

/ Orașele Ardealului / Cultul pentru Ardeal /

/ Minoritățile / " Continuitatea etnică " /

/ Tendințele iredentiste ale conducătorilor minoritari /

/ "Psihoza" naționalismului exclusivist/

/ Colaborarea cu partidele minoritare /

/ Afirmarea ca națiune suverană /

/ Implicarea lui în lupta națională : 1922- 1934 /

/ Discursul din 17 dec.'34 /

/Spovedanie : ucenicie ; formarea intelectual- politică : Xenopol, Iorga, Mărzescu, ICBrătianu /

/ Discursul din 17 dec.'34 /

Al.Popescu -Necșești :

/ Replică la discursul lui lamandi : 17 dec.'34 ; 22 ian.'35 /

/ Reacția prof.de istorie : Iorga,Lupaș, Șt. Ciobanu, Tafrali /

/ Reacția politicineilor, a presei /

/ " Psihoză naționalistă " ? Acțiunea " Universului " /

/ Minoritățile : greșelile lui lamandi /

/Disocierea PNL și a gov.de lamandi /

CCGiurescu :

/ Răspunderea lui lamandi / Răspunderea guvernului /

/ Orașele din Ardeal / Româizarea orașelor /

/ " Continuitate istorică " la minorități ? ! / Singura continuitate : românească /

/Reacțiile Budapestei la discursul lui lamandi /

/ " Psihoza naționalistă ? " Luptă națională /

lamandi / 22 ian.'35

▣ Discursul din 17 decembrie '34

În problemele naționale , **respinge orice calomnie și orice insinuare.**

El a rostit cuvântarea la mesaj pe 17 decembrie. Parlamentul s-a închis pe 18.

A doua zi, miercuri , 19 decembrie, " **Universul**" a **continuat campania de defăimare** și, pentru a impresiona lumea, a găsit de cuviință **să publice în facsimil așa -zisul text** al declarațiunii lui de **lèse râmânism**, după notele stenografice.

Acest simplu fapt dovedea că nu **se urmărea** apărarea intereselor superioare naționale, ci **imediată și decisivă compromitere a sa.**

Se știe că un discurs nu se poate publica în M.Of.,fără a fi revizuite și corectate notele stenografice de către deputatul sau ministrul care a rostit discursul.

Și dacă nu este revăzut , se amână publicarea lui.

În timpul discursului, **nimeni nu i-a atras atenția că ar fi greșit cu ceva .**

" Onorații mei **detractori** mi-au luat acest drept de revizuire a notelor stenografice , și **le-au publicat în părțile socotite vulnerabile, în facsimil. "**

În declarațiile făcute presei (21 dec.) el a arătat că **s-au comis o vădită și condamnată trucare a textului, un aranjament fragmentar, fără legătură între ele.**

[**descrie rând cu rând trucarea, sărirea peste rânduri , omisiunile**]

" **Omisiunea acestui pasaj [răspuns lui ACCuza] dovedește** cu prisosință **reaua credință a detractorilor** mei , deoarece din cuprinsul său se vede clar și precis **că minoritățile creștine** (adică maghiarii) sub raportul intereselor de stat ,

le consider mai nefavorabile și în măsură să ne facă mai mult rău decât celelate minorități necreștine. " [-----]

O asemenea trunchiere și combinațiune a textelor este evident că **poate înlesni** , mai ales când lipsește buna credință , **orice răstălmăcire a declarațiilor** [-----]

La 21 decembrie, a fost obligat să plece **în străinătate** , pe motive de sănătate, și de a ceea **a dat declarațiile presei**. În lipsa lui, în țară, **campania** nu numai că nu a încetat , dar a sporit ,**guvernul fiind criticat pentru politicile naționale** .

S-a produs atunci **impunătoarea manifestațiune de la Cluj** (27 dec.) la care **președ. Consiliului** și alți membri ai guvernului au explicat care este **politica față de minorități, curmând astfel definitiv orice tentativă de răstălmăcire și de speculațiune.**

Detractorii lui, însă, care urmăreau **sacrificarea lui**, au căutat **să răstălmăcească** cuvântarea lui Tătăărăscu **ca pe o dezavuare a cuvântării sale din 17 decembrie** .
lamandi / 22 ian.'35

▣ **Orașele din provinciile alipite .**

▣ **Cultul pentru Ardeal**

Una din acuzațiile grave ce i se aduce , este privitoare la **declarația asupra orașelor și naționalizarea lor**. El n-a adus din senin această discuție, **ea a fost adusă de CCGiurescu** care **a învinuit guvernul și PNL că a abandonat tradiția sa națională**,

că nu a făcut nimic **pentru românizarea orașelor și pentru naționalizarea minorităților**. **Giurescu** a propus și soluția sa : **colonizarea orașelor și a unor centre minoritare rurale , cu cei 400.000 macedoneni** , dând exemplul rezolvării acestei chestiuni de către Turcia.

Atunci a spus el că **< Orașele din Ardeal , din Basarabia și Bucovina [-----]**

nu ne-au aparținut ca număr nici odată [-----] și nu se poate realiza în 16 ani , printr-o acțiune de stat o transformare completă a celor 80% -90% , câți erau la început [-----] >

Afirmația aceasta, luată izolat, și așa cum a fost prezentată de atacatorii lui,

" nu poate înfățișa **cugetarea mea politică și națională** , în problema orașelor .

(**aplauze la PNL**) " **O asemenea credință și concepțiune** nu poate să o aibă ,

nu un ministru, și nu un om a cărui **viață întreagă** , de adolescență, de tinerețe și de

maturitate ,s-a dezvoltat **în cultul pentru Ardeal**, și pentru **împlinirea destinelor noastre**

naționale, sprijinite pe **sfintele și eternele drepturi** ale unui popor de eroi și de martiri ,

dar n-o poate avea **nici un copil din clasele primare** al cărui instinct și a cărui inimă

îl împing irezistibil pe **drumurile limpezi ale românismului (aplauze prelungite , îndelung repetate, bravo, la PNL)** fixat , pentru deapurarea , **în granițele istorice și geografice**

ale Daciei de acum 2000 de ani . Izvorul permanent de drepturi asupra Ardealului ,

ca și asupra celorlalte provincii - **astăzi integrate , definitiv, într-un stat unitar** -

a fost , întotdeauna , în afară de **formația noastră etnică și istorică** ,

imensa majoritate românească care a trăit de la început și până astăzi pe aceste

pământuri. (**aplauze prelungite , îndelung repetate, bravo, la PNL**)

- **Aurel Baciu (PNT)** : Așa trebuia să fi spus de la început .

- **C.Zamfirescu** (PNL-2) :Acum retractați

- **lamandi** : Nu am retractat , am dat explicațiuni

- **Radu Lascu** (PNL-2) : După ce țara a reacționat .

- **lamandi** : Vă fac o simplă întrebare : mă credeți dvs pe mine trădător ?

- **Lascu** : Avem un singur regret că nu ați făcut aceste declarații de la început .

- **lamandi** : Mă considerați în măsură să trădez interesele țării ? Răspundeți clar .

- **Lascu** : Regretăm declarațiile în forma pe care le-ați făcut pe 17 decembrie .

- **lamandi** : " Dacă **silnicia și asuprirea maghiară** , care s-a abătut asupra Ardealului, **a împiedicat timp de secole , o normală dezvoltare** economică, socială și politică a poporului nostru, și dacă printr-o **desnaționalizare sistematică** și prin drepturi acordate **națiunilor privilegiate** (unguri, sași, secui) **noi**, care constituiam elementul autohton , **am fost ținuți departe** de ceea ce se cuvenea să fim în propria noastră țară, în schimb **rezistența și vrednicia maselor țărănești** , din mijlocul căreia s-a ridicat

o luminată și credincioasă clasă conducătoare , au constituit temelul indestructibil al existenței și a superiorității noastre numerice și etice în toate vremurile, asigurând astfel, la ceasul izbăvirii finale , realizarea unității naționale a Românilor de pretutndeni " (aplauze prelungite , îndelung repetate, bravo, la PNL)

lamandi / 22 ian.'35

▣ Minoritarii din România

▣ " Continuitatea " etnică.

"Dar d-lor deputați, în **discursul de la 17 decembrie** 1934, constatând, ceea ce știe toată lumea, că în România există totuși minoritari și că aceștia, în unele părți ale țării, **au continuitate de existență** și că împotriva lor nu se poate preconiza o politică oficială de stat - accentuând cuvântul " oficială " -

acuzatorii mei , în loc să înțeleagă sensul acestei declarații și să fie de acord că **nici un guvern nu poate vorbi altfel**, s-au năpustit asupra mea și **m-au considerat** , a doua oară, **inconștient și trădător** al intereselor noastre naționale , **învinuindu-mă** , nici mai mult nici mai puțin , că prin folosirea cuvântului de " **continuitate** " , **am sfârșit toată baza de drept a continuității noastre asupra Ardealului și că am recunoscut implicit minoritarilor o întâietate de drepturi dincolo de Carpați.**

[explică sensul cu care a folosit cuvântul " **continuitate** "]

"Poate trage cineva din **acest fapt** încheierea că această continuitate , limitată în timp și spațiu, **însemnează o generalizare de drepturi ?** [-----]

m-am gândit la [**Adunarea**] Alba Iulia și , prin **tratatul de pace**, **enclavele de sași și de secui** pe care , precum se știe, regii maghiari i-au adus în Ardeal , pentru a desnaționaliza pe români , **încă de prin veacul al XIII -lea**, și pe care , și prin actul Unirii de la Trianon, **i-am primit ca cetățeni minoritari**, **recunoscându-le** , din primul moment , **toate drepturile cetățenești.** [citează din declarațiile sașilor de la Madiș (1919) ; subliniază că prin tratat acestor minorități li s-a spus " etnice" ; explică sensurile cuvintelor " etnic " și " continuitate" etc etc] [-----]

lamandi / 22 ian.'35

▣ Tendințele centrifugale ale conducătorilor minoritari

" **Am fost apostrofat** că, în discursul de la 17 decembrie, ocupându-mă de clasa conducătoare a minoritarilor , **am spus că tendințele centrifugale** - adică iredentiste - pe care le manifestă sau le urmăresc fruntașii Partidului Maghiar , **sunt explicabile.** **De ce sunt explicabile ?** am fost întrebat de detractorii mei . **Foarte simplu.**

Pentru că mare parte dintre acești conducători , sunt aceiași care înainte de Unire, aveau, în Ungaria, un rol politic bine determinat și, din această cauză, oricâte declarații de loialitate ne-ar face , sufletul lor nu poate fi schimbat atât de repede , iar orientarea unora dintre ei , poate rămânea dependentă de Budapesta .

- **Iuliu Maniu :** " Dar d-le , cum poți spune așa ceva ? **Nu vă încurcați mai tare , pentru a vă descurca " (întreruperi la PNL)**
- lamandi : **Aș vrea ca dl Maniu să-și explice întreruperea .**
- **Maniu :** **Îmi voi lua această libertate .**
- **Voci :** Acum !
- lamandi : " M-a surprins exclamarea d-lui Maniu .Eu n-am făcut altceva, afirmând acest lucru, **decât să reproduc atacul curent**, care se aduce minorităților și conducătorilor minoritari , de către acei care mă atacă astăzi pe mine, pentru că aș fi prea îngăduitor față de minorități "
- **Popescu- Necșești :** Dta găsești că este firesc ?
- lamandi : Am spus că este "**explicabil**" (**aplauze la PNL**)
- **Popescu - Necșești :** Ați spus că este "**firesc**" (**proteste la PNL ; zgomot la opoziție**) [LD : în stenogramă este "**explicabile**"]
- lamandi : Dle Necșești, dacă găsești acest cuvânt în notele stenografice , dacă dovedești că l-am spus aici, declar că voi trage toate consecințele.

Am spus "**explicabil**"

[LD : în stenogramă este "**explicabil**" ,Dar indiferent de cuvânt, până unde putea merge **ipocrizia și ranchiuna lui Maniu și a acestui Necșești ? !**]

lamandi / 22 ian.'35

▣ Psihoza exclusivismului naționalist

" Am fost apoi învinuit că am vorbit de "**psihoza**" exclusivismului naționalist, atribuindu-mi -se că, întrebuițând această formulă , am jignit sentimentele naționale ale acelor care militează pentru consolidarea noastră politică și națională.

Regret că , nici de data asta , n-am fost tratat cu obiectivitate.

" Vorbind despre "**psihoza**" exclusivismului naționalist , m-am ridicat împotriva exceselor cari se fac pe această temă, și în continuare am combătut supra licitația ce se practică atunci când, în toate ocaziile, guvernele țării sunt învinuite că nu slujesc așa cum trebuie interesele naționale ale statului.

" Din psihoza exclusivismului naționalist , a rezultat anul trecut, asasinarea lui Duca, căruia i s-au adus , și nu de oameni fără răspundere, grave învinuiri de nesocotire și chiar de trădare a intereselor românești. [repetă ce a spus pe 17 decembrie] [-----]

" Eu nu pot acuza , și vă rog d-le Maniu să luați act de această declarație , care cred că dovedește perfectă obiectivitate și planul superior în care m-am pus, atunci când declar că nu pot acuza o întreagă clasă conducătoare de deficiență față de interesele naționale ale țării. [-----] Am socotit că trebuie să înceteze , ori care ar fi diferențierile de politică între noi, **încriminările** , cel puțin pe chestie națională.[-----]

Îată de ce dați-mi voie , d-lor deputați, să resping cu toată hotărârea și cred cu toată dreptatea, învinuirea ce mi s-a adus că,

ocupându-mă de ceea ce eu consider "excese" în politica națională ,

am cerut pentru întreaga clasă conducătoare a țării un alt tratament , decât acela care i se aplică de o vreme încoace , contestându-i-se patriotismul și justa înțelegere și apărare a intereselor românești "

lamandi / 22 ian.'35

▣ Colaborarea cu partidele minoritare

" Care trebuie să fie , însă, politica de stat față de minorități , politica noastră de consolidare națională în interior și , prin urmare , de apărare a intereselor românești în toate direcțiunile ?

A spus-o răspicat președintele Consiliului la întrunirea de la Cluj [-----]

În orice caz, o politică națională sănătoasă și efectivă trebuie să se practice , răbdător și sistematic, pe teren, fără a fi nevoie pentru asta să se trâmbețeze de la tribune oficiale.

Care au fost însă raporturile tuturor guvernelor , de la război până azi ,

cu minoritățile și cu partidele ce le reprezintă și care a fost politica preconizată față de dânsle de diferiți oameni de răspundere în această țară ?

N-au fost raporturi de apropiere și nu au fost chiar colaborări electorale și cu ungurii și cu sașii ? Nu s-au încheiat chiar pacte cu caracter ceva mai larg , decât acela al unui simplu acord electoral ?

Dar grupările politice , cu caracter extremist de dreapta , n-au legături directe cu aceste minorități , căutând să le atragă , în numele creștinismului și al ideilor ce le propagă în cadrul acțiunii pe care o desfășoară ? [-----]

"Dar dacă am răsfoi toate discursurile și toate declarațiile , pe care oameni politici ai țării , din Regat și din Provinciile Unite , le-au făcut de la Unire încoace, în Parlament, în întruniri publice și în presă , s-ar vedea ușor că pe chestiunea politică față de minorități au fost mult mai largi și mai darnici decât mi-am îngăduit eu să fiu în cuvântarea pe care am rostit-o la Cameră în ziua de 17 decembrie.

" Dacă admitem că PNT , în guvernările sale de la 1928 încoace ,

a practicat o politică de largă toleranță față de minorități

și dacă ne amintim că însăși marele nostru savant și îndrumător al românismului ,

d-l Nicolae Iorga , ca președinte al Consiliului de Miniștri ,

a chemat la conducere treburilor minoritare , făcându-l subsecretar de stat ,

pe unul din reprezentanții cei mai autentici ai minorităților , veți conveni și dvs, și sper că vor conveni și atacatorii mei, că **această atitudine de concilianță și de recunoaștere** a drepturilor populațiilor minoritare , **nu poate constitui** , nici într-un caz , **o abatere de la supremale îndatoriri naționale**, pe care întreaga noastră clasă dirigentă le are față de statul român."
lamandi / 22 ian.'35

▣ Afirmarea ca națiune suverană

" **Ce am spus eu , cel atăcat și învinuit de ignorare a intereselor românești** în discursul meu, cu privire la întreaga politică ce trebuie s-o urmărim față de minorități și cu privire la **afirmarea drepturilor noastre de națiune suverană** , în toate direcțiile vieții noastre de stat ? " [**citează pasajul din discurs , 17 decembrie**]

< **Noi am fost și suntem un popor de țărani și nu uitați că , în toate provinciile alipite ... clasa care s-a înstrăinat , în primul rând, a fost clasa dominantă [-----]Clasa conducătoare românească a dispărut complet din Basarabia [----]dar nu numai atât, noi nu ar trebui să dezasperăm de valoarea noastră numerică și de valoarea rasei noastre [----]nu pot crede că astăzi, când ne găsim într-un stat românesc , liber , stăpân pe oate destinele sale [-----] nu pot să cred că astăzi noi ne-am găsi într-o asemenea situațiune , încât să dezasperăm de viitorul nostru național.[-----] >**

" Aceste declarații au fost omise din facsimilul publicat la " **Universul**" .

Dacă o asemenea concepțiune , care singură poate fi aplicată într-un stat de drept, și care reprezintă un maxim de realizări pentru **integrala unificare a țării** , este considerată **drept o crimă** împotriva intereselor naționale , atunci, desigur că, formulând-o **am păcătuit grav** și ca ministru și ca român și **merit oprobiul pe care mi-l aruncă onorații mei acuzatori.** "
lamandi / 22 ian.'35 / retro 1922 – 1934

▣ Episoade din lupta națională

▣ Continuitate de opinii

[**LD : este foarte adevărat că adversarii îl puteau ataca pe lamandi pe diverse teme, dar nici într-un caz pe tema apărării românismului ! Din acest p.d.v. , campania de calomnii contra lui, a fost de o evidentă rea credință .**]

" Dar , d-lor deputați, **eu nu sunt un improvizat în viața publică .**

Am în urma mea **un întreg trecut de luptă** care s-a desfășurat permanent **pe aceeași linie** , neabătându-mă niciodată de la **îndatoririle mele de român și de om politic.**

Voi aminti , pentru moment, ceea ce am declarat în această Cameră , în diferite ocazii , asupra aceleași chestiuni , **de la 1922 și până azi.**

1923. Desăvârșirea unității ...

Vorbind despre **unificarea administrativă a Statului** , iată ce spuneam în discursul meu la Mesaj, rostit la 23 noiembrie 1923 : **< Cred că pentru omul de stat , care are conducerea pentru un anumit timp , așa de anevoioasă ca aceea de stăzi, preocuparea de căpetenie trebuie să fie , înainte de toate asigurarea unității de suflet a acestui popor.**

Statul român , înainte de a exista prin provinciile unite - cu denumirea și întinderea lor geografică - există prin unitatea de rasă și de neam a poporului nostru.

După cum cultura românească este aceeași în tot cuprinsul țării noastre ,

tot astfel trebuie să tindem ca și administrația și justiția

să ajungă a fi la fel în toate părțile Statului român. >

1924. Minoritățile ...

În ședința Camerei de la 29 noiembrie 1924, în discursul la Mesaj, răspunzând d-lui Halippa , care **ne acuzase** că aplicăm față de minorități **o politică " barbară"**

- fără ca cineva să-l fi făcut trădător pentru asta ! - **spuneam următoarele:**

< D-lor deputați, dl Halippa s-a ocupat în cuvântarea sa și de problema minorităților . Dsa înainte de a-și expune punctul de vedere al PȚ în această chestiune ,

a condamnat în termeni aspri politica pe care guvernul actual înțelege să o facă față de minorități, denumind-o " barbară " .

Cred că dl Halipa , nu numai că a **întrebuințat o expresie nepotrivită , exagerând cu intențiune , dar d-sa a voit să fie mai pretențios și mai nedrept** chiar decât reprezentanții însăși ai minorităților.[-----] Care este politica pe care noi o facem față de minoritățile etnice ? Li s-au suprimat **drepturile de a avea școlile lor ? ; li s-au făcut dificultăți în ceea ce privește exercitarea în completă libertate a cultului lor religios ?**

Li s-au impus minoritarilor **reforme sociale de excepție [----]?**

li s-au adus **vexațiuni de ordin moral [----] ?**

nu li s-au îngăduit **acțiunile politice concretizate în partide minoritare ?**

Atâtea **întrebări la care , nici un om de bună credință nu va putea răspunde , decât cu adevărul că minoritățile trăesc astăzi în România mai bune chiar decât în timpul în care se găseau sub suveranitatea altor State.**

1924. Elementul românesc ...

< Cerem însă **completă loialitate față de statul român [----]** pentru că un lucru, d-le Halippa, trebuie să fie sigur și definitiv : **noi respectăm minoritățile , însă nu înțelegem să lipsim de la datoria noastră de a sprijini în mod hotărât elementul românesc . >**

1924. Orașele românești...

< **Vă impresionează [Halippa] atâtea starea deplorabilă în care s-ar găsi minoritățile ?**

Eu am vizitat în cursul verii Ardealul și [----]

dacă am constatat o stare mai deplorabilă și o inferioritate vizibilă , acestea le-am constatat că există nu la minorități , ci la elementul românesc .[-----] în toate orașele Ardealului se constată **o timiditate în afirmarea suveranității noastre naționale .**

Nu s-au făcut decât **progrese minimale , în ceea ce privește**

românizarea centrelor urbane din Ardeal.

Nu există în Ardeal , nici în Bucovina nici în Basarabia ,

o presă și o acțiune culturală românească , care să fie la înălțimea nevoilor poporului nostru.Sunt orașe undese găsec câte 7-8 cotidiene străine ,

fără să fie un singur ziar românesc . [-----] în Ardeal este , **din punct de vedere național, un dezechilibru între clasele sociale , între clasa țărănească , în mare majoritate românească , și a intelectualilor de la orașe , care sunt în cea mai mare parte străini ,**

intelectualul român fiind în imposibilitate de a contrabalansa clasa numeroasă a intelectualilor minoritari . >

Aceasta o spuneam în 1924 ! Se poate vedea din discursul meu de atunci că, vorbind despre orașele ardelene, făceam aproape aceleași constatări pe care le cuprinde discursul din 17 decembrie , care a provocat **campania de denigrare împotriva mea.**

1925. Politica față de minorități....

În noiembrie 1925, ca raportor la **Răspunsul la Mesaj** sub guvernul I.C.Brătianu , răspunzând unui reprezentant al minorităților, deputatul **Șandor**, spunea :

< [----] **Nu trebuie să consider pe dl Șandor ca reprezentant al minorității maghiare , pentru că nu pot confunda atitudinea liniștită și cuminte a maselor maghiare din Ardeal , care își caută de interesele lor, muncind și păstrând față de Statul acesta un respect loial , care nu poate fi supus criticii, cu d-sa.**

Dar , pentru că dl Șandor a vorbit de la această tribună pe un ton de amenințare și falsificând în mod grosolan adevărul [----] nu pentru a apăra drepturile ultragiante ale conaționaliilor săi, ci numai pentru Buda-Pesta , pentru acțiunea iridentă maghiară ,

care încă o dată spun , nu poate să aibă vreo legătură cu masele maghiare din Ardeal - .[-----] > Și continui pe această temă , terminând :

< **Politica Statului Român față de minorități a fost excesiv de îngăduitoare , pentru că firea poporului nostru exclude violența**

și pentru că noi nu avem nevoie să gătuim cele câteva milioane de minoritari . >

" **Acesta a fost limbajul meu ca deputat și ca raportor la Mesaj, acum 10 ani ; iar de atunci și până astăzi , ideile care au stăpânit toate manifestările mele în problema minorităților , au rămas aceleași. "**

10 martie 1934.Răspuns la interpelări ...

" La 10 mart.'34 , răspunzând **interpelărilor** în chestia **protecției muncii naționale**, am ținut un discurs, în ovațiile Camerei, în care , între altele **am vorbit de problema orașelor , exact în aceeași termeni** ca în discursul de la **17 decembrie 1934**.

[**Citează din discursul respectiv - vezi fișier anterior**]

Cu toate acestea , **nu m-a învinuit nimeni nici de trădare** și nici măcar **nu am fost făcut inconștient !** Menționez faptul că , pe atunci, **dl Popescu -Necșești era membru al guvernului (rumoare pe băncile majorității)** și **nu a găsit necesar să se sesizeze** , sub nici o formă, **de decrațiile mele**, iar ziarul "**Universul**" **n-a avut un singur rând în coloanele sale de critică sau de ostilitate în contra mea**.

Este de sigur **de neânțeles** cum a fost posibil ca , **pentru aceleași declarații** , la 10 martie 1934 , **să nu fiu tras la răspundere** , iar la 17 decembrie , **să mi se arunce grava acuzație de trădător !**

1 decembrie 1934

" **La 1 decembrie 1934**,cu 17 zile înainte de discursul încriminat , **am vorbit la Radio** , în numele guvernului, **preaslăvind Unirea Ardealului cu România** , în termeni care dovedesc de ce credințe și de ce sentimente sunt călăuzit în chestia națională.

Citez din această cuvântare numai câteva rânduri , pentru a răspunde acelor care **mă acuză că aș fi alimentat revizionismul maghiar :**

< În împrejurările actuale , când glasuri revizioniste și revanșarde se aud din anumite locuri , amintirea răsunătorului eveniment de la 1 decembrie 1918 , Unirea Ardealului cu România , constituie mai ales prilejul unei impunătoare manifestațiuni de indestructibilă solidaritate și de ferma proclamare a drepturilor etnice și istorice pe al cărui temei indestructibil s-a clădit pentru vecie unitatea Statului Român . >

Victor Iamandi / 22 ianuarie '35

▣ **Discursul din 17 decembrie 1934**

" În sfârșit , la 17 decembrie 1934, **am rostit discursul** pentru care **am fost ridicat în triumf de imensa majoritate a acestei adunări** , și care , a doua zi,

a fost denunțat opiniei publice drept o adevărată trădare a intereselor naționale ale țării.

[-----] **argumente în favoarea Budapestei.**

" Țin să protestez cu toată hotărârea împotriva unei acuzații nedrepte și lipsită de orice temei" (aplauze prelungite la majorități)

Dacă , în adevăr, se poate vorbi de vreun **prejudiciu adus României** , dincolo de graniță, socot că **cel mai mare prejudiciu constituie campania plină de răstălmăciri și de violențe** nemaipomenite **ce s-a întreprins împotriva mea** pe o chestiune , față de care **mi-am îndeplinit și astăzi și întotdeauna întreaga datorie. "**

(**aplauze prelungite, strigăte de bravo la majorități**) [----- **spovedania** -----]

Iamandi / 22 ian.'35

▣ **Spovedanie .**

▣ **Uceniciile**

▣ **Formația sa intelectual- politică**

Scurta sa spovedanie , era confirmată de **un sfert de veac de activitate pe tărâmul național, cultural și politic.**

/ La Universitate, pe lângă **studiile de Drept** , a făcut și **studii de Istorie.**

A învățat istoria cu marele savant **Alexandru Xenopol** , pe care l-a avut și **președinte la examenul de licență.**

De la el a cunoscut , pentru prima oară , **lipsa oricărei temeinicii a faimoasei dar falsei teorii a lui Roesler.**

/ Apoi a crescut sub vraja de **predicator al românismului** , a giganticei personalități a lui **Nicolae Iorga** , ale cărui **lucrări istorice** le-a urmărit cu o neîncetate pasiune și **care a avut** , asupra întregii sale **educațiuni și formațiuni sufletești și intelectuale, o influență hotărâtoare .**

/ **De la 20 de ani**, de când este membru devotat al **Partidului Național Liberal**, a pătruns cât mai adânc **evoluția politică și națională** a acestui mare și istoric organism de cârmuire a Statului.

" **În aceste condiții** veți fi de acord, sper, că **mi-ar fi destul de greu să primesc lecții de istorie românească de la detractorii mei de astăzi** și mi-ar fi și mai greu **să accept directive și sugestii de politică și de naționalism** de la acei care , **denaturându-mi fără nici un scrupul de conștiință câteva fraze** , dintr-un discurs de trei ore, **au cutezanța de a mă înfățișa inconștient sau trădător de neam** "
(**aplauze prelungite, strigăte de bravo la majorități**)

Anii de universitate , în afară de studii, l-a închinat unei constante lupte naționale.

/ În **1912** , a participat la **Congresul studențesc de la Craiova**,

unde a legat o **strânsă prietenie** cu **tinerimea universitară din Bucovina și Ardeal** ;

/ În toamna **1914**, ca **președinte** al **Centrului studențesc** din Iași, alături de Liga Culturală și de profesorii **ACCuza și Xenopol**, a provocat și a ținut , cea dintâi **întrunire națională** din Moldova, în care s-a proclamat , drept o necesitate istorică, **intrarea României în război alături de Antantă , pentru dezrobirea Ardealului** (**aplauze prelungite la PNL**)

/ În august **1915**, la **Congresul studențesc de la Galați**, a susținut alegerea ca președinte al Congresului pe **Vasile Stoica** (actual ministru la Sofia) , pe atunci conducătorul **Societății studențești transilvănene "Petre Maior "** ;

A salutat cu acel prilej , **prezența la congres** , ca soli ai Ardealului, a părintelui **Lucaciu și Goga**.

/ **În primăvara 1918** - după ce a fost **demobilizat** și s-a întors la Iași - (pe vremea ocupației lui Mackenzen , când guvernul războiului a fost dat în judecată)

a frecventat în permanență consfăturile în care I.C.Brătianu le ținea ,

în fiecare miercuri, în casa , devenită istorică, a lui **GGMârzescu** .

Participarea la acele consfătuiri, nu era prea numeroasă,

fiind considerată un act de îndrăzneală , de **adeptii lui Mackenzen** ,

care își pierduseră orice încredere în izbânda aliaților și înfăptuirea unității naționale .

.... Oricât de neânsemnat era el pe atunci , oricât de redus era rolul lui pe atunci,

tot ce a auzit din gura lui ICBrătianu i-a oțelit sufletul și i-a deschis orizonturi largi ,

în lupta națională și democratică pe care a desfășurat-o ulterior.

/ **G.Mârzescu i-a încredințat** , apoi, **sarcina grea de a conduce ziarul liberal**

din Capitala Moldovei .**Trei ani**, zi de zi, **a dirigit această gazetă** , scriind articole în toate chestiunile curente , mai ales cu conținut **democratic și național**,

care s-au bucurat deseori de aprecieri ...

/ **Din 1922**, fără întrerupere, a fost **membru al Adunării deputaților** .

Discursul lui de debut s-a bucurat de **aprecierea lui ICBrătianu** ...

iar " majoritatea" de pe atunci, **a sărbătorit tineretul** (între care era și Gh.Tătăărăscu)

/ În **1925**, a fost desemnat raportor la **Adresa de Răspuns la Mesaj**,

iar în **1927**, după o cuvântare la buget, a fost apreciat de Vintilă Brătianu și IGDuca.

/ În **1930** , a rămas **la Iași , lângă steagul partidului** [**se produsese ruptura lui Gh.Brătianu !**] unde a dus lupta pentru restabilirea forței liberale ...

/ **Din 1931**, a fost ales, **în opoziție, în Parlament** , unde a dus acțiunea cunoscută...

/ În **1934**, ca **subsecretar secretar de stat la Interne**, a îndeplinit cu credință și devotament **înfrentând primejdii personale, acțiunea de apărare a ordinii și siguranței democratice**, care abia mai târziu, când se vor potoli pasiunile, vor fi apreciate la justa lor valoare .

lamandi / 22 ian.'35

▣ **Discursul din 17 decembrie 1934 - continuare -**

" În toamna acestui an am stat , **ca ministru**, în tot timpul Mesajului, **singur, pe această bancă** , **o lună întreagă, intervenind zilnic** , nu numai ca **să apăr politica guvernului și a PNL**, dar și atunci când interese superioare de Stat îmi impuneau să pun lucrurile la punct.

De sigur, această **acțiune continuă de defensivă și de ofensivă politică**

mi-a provocat multe adversități și chiar multe dușmăanii.

Îmi dau seama că , pentru un om de luptă, aceste neajunsuri sun inevitabile.

Ceea ce socot însă că **este prea mult**, chiar pentru moravurile noastre scăzute, este **degenerarea atacurilor în calomnii** și într-o adevărată **acțiune de distrugere** .
[-----] **Am crezut că am datoria** să dau aceste prea lungi explicațiuni înaintea Camerei, **pentru a spulbera orice urmă de îndoială** asupra discursului de la 17 decembrie, care **se încadrează în cadrul înregii mele activități publice**, desfășurată neclintit, în văzul lumii și **pe linia dreaptă a unei politici naționale și democratice** , pentru totdeauna identificată cu persoana mea. "
(**Majoritatea**, în picioare, aplaudă discursul. **Vocile cer afișarea discursului ; Mircea Djuvara - vicepreșed. de ședință ,promite afișarea , după publicarea în MO)**)

Al. Popescu Necșești / 22 ian.'35

▣ **Replică la discursul lui lamandi**

[**Replica lui s-a vrut o punere la punct , o nouă încriminare a lui lamandi**, în aplauzele **opozității** , dar , mai ales , **a georgiștilor**.
O mostră de pățimașă pornire, de ironie , de speculație și umilire a ministrului lamandi.
S-a jucat cu cuvintele, a citat trunchiat , i-a făcut proces de intenție, invocând părerile unor istorici și oameni politici , numai pentru a demonstra că **lamandi a făcut o greșală impardonabilă, că este un trădător !**
Un exemplu de **campanie calomnioasă a " Universului" - reușită altfel ! -** cu mize politice interpartidiste ,sub pretextul apărării intereselor naționale.
Din păcate, **atunci**, atât de pe banca ministerială - goală ! - cât și din majoritate , **nu s-a găsit nici o voce care să-l pună la punct pe Necșești**.
lamandi a rămas singur !

Totul la Necșești se transformă într-o **luptă personală**, având drept țintă pe lamandi, care trebuia "**executat**".

Pe un alt plan , dar cu aceeași metodă, **și lamandi** uzase de aceleași metode când îl "**executase**" pe **George Brătianu**.

S-ar putea să fi fost de convență cu "**bătrânii liberali**" .]

lamandi s-a crezut dator să facă o lungă **pledoarie pro domo**.

În materie de coordonate naționale, **nu se pot face flexibilități și variabilități** și nici **scăpări și lapsusuri** .El se vede silit să prezinte , în numele conștiinței sale și a colaboratorilor "**Universului**" , **corectivele necesare** .

lamandi "**a scăpat**" unele "**părerii necontrolate**" , și , filtrându-și cugetarea prin filtre din ce în ce mai dese ... de la un anume punct de plecare la care **cugetarea și exprimarea sa aveau impurități și confuziuni** , a ajuns azi , în fața dvs, legându-și amintirile de clasele primare , cu cunoștințele dobândite la Universitate **să găsească** în adevăr și **luciditatea și fermitatea** de care **noi ne felicităm că l-am adus aici** , în fața dvs, să vă dea dovadă.

Așa încât , **aplauzele dvs se cuvin** pe drept cuvânt **celor care** , de la postul unde l-a așezat opinia publică , **au fost vigilenți și l-au silit să vină aici**. (**aplauze la opoziție**)

[**citează pasajul din discursul lui lamandi despre orașele ...care nu au aparținut românilor**]

Punctul de plecare este **stenograma** care a înregistrat exprimarea d-lui ministru lamandi care " nu era produsul unei improvizații " [**citează din declarația dată de lamandi după atac**]

.... revenind asupra celor pe care **le-a spus la repezeală** ...cu această **carență și eclipsă** pe care o regretăm cu toții dar a veni acum și a **acuza ziarul " Universul " este excesiv** nu putem să lăsăm să treacă **această acuzație**....asupra unui ziar împrejurul căruia a **fremătat întreaga sensibilitate românească** care a fost într-adevăr **jignită de atacurile** care s-au adus ideii de continuitate [**citează din aprecierile lui Iorga, la 25 dec.'34 pe marginea afirmațiilor lui lamandi**] : **< Ceea ce a spus în Cameră dl lamandi , este desigur o greșală .**

Aceasta din mai multe puncte de vedere .Întâi, nu orice lucru se spune oricând . În momentul când Ungaria fremătată de iredentism,ea stă sub acuzația pregătirii unui asasinat politic , nu se fac amabilități în această direcție .

Al doilea, nu din orice loc se spun asemenea lucruri. [-----]

În al treilea rând, dl lamandi vorbește de lucruri pe care nu le cunoaște .

Nu toate orașele le-au făcut sașii, ci numai cetățile ;

iar târgurile sunt creațiune populară , deci și românească. > [-----]

- **Popescu -Necșești** : Prin urmare , d-le ministru, nu " detractorii " de la " **Universul**" , dar **luminile istoriei și somitățile noastre istorice au venit să-ți facă această lecție** pe care **d-ta n-ai știut-o , când ți-ai făcut discursul nenorocit .**

Alături de dl prof.lorga, să cităm pe **dl prof. univ. Ion Lupaș** care , în diferite rânduri , în articole documentate ,

a arătat cât de mult s-a înșelat d-l lamandi cu privire la acest adevăr istoric.

În fine, cu privire la aceasta, dl **prof. Ștefan Ciobanu**, profesor universitar și membru al Academiei Române , **iată ce a spus :**

< Este inutil să insistăm asupra greșelii de neiertat - dacă se poate numi greșeală - făptuită de un ministru român care este profesor de istorie.

Totuși , intelectualitatea basarabeană trebuie alăturată , cu toată demnitatea, la protestul întregii suflări românești .>

A venit , apoi, **profesorul univ. Tafrali** de la Iași (6 ian.'35) care și-a spus și el cuvântul cu privire la **greșala pe care a făcut-o ministrul lamandi .**

" **Așa încât** , cu privire la această punere la punct,

ziarul " **Universul**" s-a găsit în cea mai bună societate ,

a oamenilor cunoscători și conștienți de răspunderile pe care le au

în fața istoriei , ca disciplină , și în fața comandamentului național, ca români. "

(**aplauze la opoziție ; întreruperi, protestări la majorități**)

" Dar nu numai oamenii politici care nu stau pe aceeași bancă cu dl lamndi ,

nu numai istoricii care profesează la catedră și de la care și dl lamndi , pretinde că a învățat o

dată - ca să uite mai târziu - **dar chiar colegii d-sale de pe banca ministerială**

au fost nevoiți să meargă la Cluj , a patra zi de Crăciun, și să spună ,

cu privire la **afirmațiile nefundate ale d-lui lamandi** , care este într-adevăr realitatea. "

[**citează din discursurile lui Inculeț și Tătăărăscu**]

" **Iată**, prin urmare , cum cu privire la **afirmația d-lui ministru lamandi** ,

pe care în cele din urmă l-am silit să și-o modifice și să cadă de acord cu unanimitatea

conștiinței românești , **a fost nevoie** , pentru ca să-i dăm și d-lui prilejul să revină din

greșala în care a căzut, **să se facă această campanie** ,

care , d-le lamandi, **nu țintește la asasinatul moral și politic al dvs** ,

ci este **făcută numai în sens constructiv** și pornită din **grija permanentă** pe care

cei grupați în **jurul tribunei " Universului"** o au cu privire la **postulatele naționale "**

(**aplauze la PNL-georgist**) [-----]

" **Era nevoie** , d-le ministru lamandi, ca **dvs să veniți în Cameră**

și **să faceți cu atâta ușurință** , asupra acesor realități , **o afirmație pripită** ,

pe care **apoi s-o retrageți și să reveniți asupra ei** , spre cinstea dvs ,

când, la 10 decembrie, în fața forului de la Geneva , când s-au discutat răspunsurile Ungariei ,

cu privire la drama de la Marsilia , **dl ministru Titulescu a fost pus în situațiunea**

să apere împotriva reprezentantului ungarilor , **tocmai ceea ce dvs ați venit să infirmați**

de la tribuna Camerii , în numele guvernului român, **și anume : tradiția românească ?"**

(**aplauze la PNL-georgist**) [**citează din replica dată de Titulescu lui Eckhart**]

< Onorabilul delegat al Ungariei a mers până a spune : "atunci când cineva nu are tradiție , se sprijină pe propagandă" [-----] Români nu au tradiție ?

Așezați pe meleaguri pe care nu au încetat să le locuiască [-----] >

" **Iată ce spunea dl Titulescu la Geneva despre orașele care nu ne-au aparținut nici odată !**

Puneți față în față ceea ce spunea dl Eckhart ,

cu ceea ce a spus dl lamandi de pe banca ministerială și **să judecați și dvs**

dacă nu este justificat cuvântul de trădare "

(**protestări la majorități ; aplauze la PNL-georgist**)

- **NCPopescu** : Dacă ar fi fost așa, atunci nu l-am fi aplaudat noi, majoritatea .

- **Popescu-Necșești** : " Români nu au tradiție ? Ei care sunt așezați pe meleaguri

pe care nu au încetat să le locuiască de când au fost aduși de împărații Romei ?

[**LD hopa ! atenție!**] **< Români se găseau acolo pentru a primi pe ungurii care veneau din Asia. După 2000 de ani sunt în măsură - afirmă ministrul nostru de externe -**

să spună poporului ungar care se făleşte numai cu o tradiție milenară : suntem tot aici ; rămâneți , fiindcă ați venit, dar cu condiția casă-și păstreze fiecare locul >

- **NCPopescu** : Dar de ce stă atunci dl Titulescu alături cu " trădătorul" lamandi ?

- **Popescu- Necșești** : Este dureros să constate că, de pe banca ministerială și în numele guvernului , **s-a putut face** , cu **atâta regretabilă ușurință**, care merge **până la inconștientă**, această afirmație.

(**protestări la majorități ; aplauze la PNL-georgist**)

Al.Popescu -Necșești / replică lui lamandi / 22 ian.'35

▣ Psihoză naționalistă ?!

▣ Acțiunea antirevizionistă a " Universului"

[**LD : de totală rea credință**. Dar vorbele lui au avut și vor avea efect !

Ori ca apărător al acțiunii **Ligii antirevizioniste** inițiate de "**Universul**" , ori ca apărător a **lozincile naționaliste lansate** , la concurență, **de liberalii georgiști**, acest Popescu-Necșești pune gaz pe foc, la campania de **l'es națiune** atribuită lui lamandi. **În aceeași formulă cu care procedaseră georgiștii cu Duca.**

Nu cred că exagerez. Nici în comparație , nici în ce privește răzbunarea legionară din 1940 .]

" **Și-a mai permis d-l ministru lamandi** să analizeze ceea ce d-sa a numit

"**psihoză națională** " A apărut și aici filtrajul despre care v-am vorbit , atunci când s-a pus în discuțiune , **cu atâta nechibzuială și ușurință** , chestiunii populației de la orașele noastre din Ardeal.

[**citează pasajul din discursul lui lamandi privind exagerările naționaliste**]

" **lata, d-lor , că dl lamandi** , cu toate explicațiunile furnizate astăzi,

a caracterizat drept psihoză o preocupare constantă de postulat național

în viața administrativă și în viața creatoare și constructivă a Statului.

Dl lamandi, spre a face pe placul unor anumite centre [LD : evreii ?] ,

spre a căror aprobare totdeauna a tânjit [LD : evreii ?] ,

și-a permis să caracterizeze tot acest suflu de naționalism

- **care este frumusețea morală a obștei românești și care este ecoul**, ajuns până la noi,

a unei atmosfere care domnește în toate statele Europei occidentale și, mai mult,

postulatul moral național în viața politică a națiunilor -

D-sa , cu o ușurință , regretabilă ușurință , taxează de psihoză ceea ce nu ca atare ,

ci ca o adevărată **afirmare și adâncire a sentimentului și conștiinței naționale** ,

trebuie privite și încurajate printr-o acțiune constructivă și printr-o atmosferă de încurajare perpetuă, din toate punctele de vedere (**aplauze la PNL-georgist**) [-----]

"**Nu este psihoză** atunci când , din toate părțile , **se afirmă** , cu drept cuvânt,

că este momentul, după toate întârzierile, după toate zăbavele aduse de vicisitudinile istorice,

că trebuie să recăștigăm timpul pierdut, și, cu conștiința că noi suntem în urmă,

din cauza piedicilor cari ni s-au pus de veacuri de toți vrăjmașii care ne-au împilat,

noi să punem postulatul național ca un principiu de viață și de afirmare în toate direcțiile .

Acest postulat , care **d-lui lamandi îi face impresia**, de la locul pe care îl ocupă,

că este un cuvânt supărător, care îl agasează și în această incintă și în afară de această

incintă, **d-sa îl va auzi de aici înainte ;**

iar noi, care suntem grupați în jurul ziarului " Universul", pentru care **d-sa nu a avut**

cuvinte să-l micșoreze , pentru că el și-a permis să afirme această credință ,

în principiul de viață națională , **noi nu vom conteni niciodată să-l afirmăm, să-l întărim și**

să-l facem să fie , în mijlocul conștiinței românești ,

un principiu de viață și de afirmare în toate domeniile. "

Al.Popescu -Necșești / replică lui lamandi / 22 ian.'35

▣ Minoritățile

[**LD : mergând pe aceeași linie de culpabilizare a lui lamandi, Necșești comite falsuri răstălmăciri și vânătoare de cuvinte .** Mi se pare odios, rușinos , intolerant, defăimător.]

" **Dl lamandi a vorbit în aceeași zi în care , la Senat**, în numele guvernului,

vorbea dl ministru Lapedatu, al cărui **discurs cuminte ,echilibrat și chibzuit** , a avut de examinat tocmai **problema minoritară** , în urma discursului pe care l-a pronunțat d-l senator **Elemer Gyarfás în numele minorităților** , discurs care a fost examinat , din toate p.d.v. de d-l ministru Lapedatu.

" Reprezentantul minorităților, dl **Elemer Gyarfás** , afirmase **necesitatea** , pentru minoritatea ungară, **să-și schimbe politica** sa, să nu mai fie **divergentă și centrifugală către Budapesta** , căutând **să se integreze în ritmul și solidaritatea** Statului național , iar **nu să o facă dependentă** de relațiile în care s-ar găsi **România cu Statul Ungar**.

" Ei bine, **cealaltă greșeală a d-lui ministru lamandi** , pe care , cu drept cuvânt, **dl Maniu a relevat-o de la locul său**, a constatat în aceea că, **pe când dlministru Lapedatu** , în numele guvernului, **muștra pentru cele ce au fost în trecut și au fost recunoscute dedl Gyarfás**, că ar fi reprezentat politica minoritară ungară, să privească spre Budapesta , **d-sa [lamandi] găsea atunci și găsește și astăzi, că este firesc și este echitabil. "**

- **lamandi** : Aceasta înseamnă că **mi-am însușit această politică ? "**

Al.Popescu -Necșești / replică lui lamandi / 22 ian.'35

¤ **Disocierea partidului și guvernului de lamandi**

Necșești "Dlor, nu acesta era punctul de vedere pe care trebuia să-l prezinte în numele guvernului, în fața noastră. Și, de aceea, **am disociat** , de la această grea răspundere , **guvernul, care s-a rostit prin reprezentanți plini de experiență , și având conștiința răspunderii**, când vorbesc într-o chestiune importantă pentru Stat.

" Este pentru noi o satisfacție ziua în care **dl ministru lamandi și-a recunoscut greșala și s-a reintegrat conștiinței românești**. Această satisfacție este subliniată de **aplauzele dvs care** , țara conștientă, **va ști că ni se cuvin nouă** . (**aplauze la PNL-georgist**)

În ce privește **pozițiunea politică a d-lui lamandi** , **sunteți în drept să o judecați așa cum vă dictează conștiința ...**

- **Laurențiu Pillat** : D-ta din ce partid faci parte ?

- **Necșești** : ... și peste **legăturile politice** care sunt între diverși membri ai majorității și minorității , **noi suntem judecați** , dincolo de această incintă , **de conștiința morală a țării**. [-----] și fiindcă dl Laurențiu Pillat mi-a pus această întrebare :

fac parte din Partidul Național-Liberal, tot atât de mult **de când face parte și d-l ministru lamandi** , fiindcă suntem de aceeași vârstă ..

- **lamandi** : Dar sunteți pentru prima dată ales în această Cameră ...

- **Necșești** : ... să nu interpretați dvs ca un act de dușmănie la adresa d-lui lamandi, ori la adresa acestui guvern, sau la adresa majorității, atitudinea pe care a luat-o ziarul " Universul " , într-o mare chestiune națională...[-----]

Ați găsit dvs , după cele spuse de dl lamandi , **în pledoaria sa pro domo**, **că este greu cuvântul de " trădare "** , că acest cuvânt , pe care l-a scris la " Universul" generalul Dragu...

- **lamandi** : V-a reprodus pe dvs !

- **Necșești** : Este loc de polemizat asupra formelor. Dar oricare ar fi forma care se aplică , veți ști că **niciodată nu poate să scape cineva de sancțiuni**.

Nu sunteți dispuși dvs să le aplicați, dar **nu sunteți singurii judecători** .

[**dă exemplu din Franța , la 1870, premierul Emile Ollivier , istoric erudit, care a făcut o gafă și nici o dată nu a mai putut reveni în politică -**]

a pronunțat **acele condamnabile și nenorocite cuvinte ... și la adăpostul cărora înțelege să se pună și dl ministru lamandi [-----] Dar nu vei scăpa , dle lamandi , pentru ușurința , care crezi că poate să fie o dogmă în viața politică , de răspunderea pe care o ai în perspectiva morală și națională a acestei țări "** (**aplauze la PNL-georgist și LANC**)

- **NCPopescu** : Nouă să ne spui atâta : **crezi d-ta că d-l lamandi este un trădător ?**

Când scrieți articole , să le semnați , nu să spuneți ... " noi, Universul" și " România Mare "

CCGiurescu / replică la Victor lamandi / 22 ian.'35

▣ Răspunderea lui Iamandi

▣ Răspunderea guvernului

[LD : nenorocită misiune și-a asumat Giurescu și în cazul lui Duca , și în cazul lui Iamandi ,
Va trebui să tratez aceste episoade în lumina întâmplărilor din 1933, din 1934 și din 1940.

Trebuie că ura lui Giurescu față de Iamandi a depășit animozitatea personală,
că el și-a avut partea lui de vină la prăpastia săpată între George Brătianu și ceilalți Brătieni,
că , de fapt, lui nu i-ar fi convenit revenirea în PNL , ș.a.,ș.a. Dar asta pentru 1934 !
Pentru că , **acești doi oameni, se vor despărți de partidele pe care le susțin și apără în 1934,
și se vor alătura regimului carlist, pe care , amândoi, îl vor sluji cu abnegație.]**

" Problema discutată depășește persoanele. Nu este vorba de **cazul Victor Iamandi, ci de un caz** , care, dacă situația continuă să rămână așa , cum este în momentul de față, **angajează întregul guvern și califică o directivă de guvernământ.**

" Nici prin gând nu ne-a trecut să punem la cale **un asasinat moral** - cum s-a exprimat dl Victor Iamandi - împotriva d-sale. **Dacă** lucrurile se vor termina , în cele din urmă, **prin scoaterea din viața publică a d-lui Iamandi, să se știe că vinovat nu este decât el însuși : < ale tale dintr-u ale tale ! >.**

Noi nu am făcut decât **să relevăm și să comentăm o declarație nenorocită ,** care a fost rostită de la această tribună.

" **Ascultam** adineauri expunerea, așa de limpede și de convingătoare , în ce privește **sucesiunea textelor**, cuprinzând **declarațiunile d-lui Iamandi**, și cred că **pentru orice om de bună credință , s-a făcut dovada recunoașterii greșelii** de către însuși cel ce o făptuise , pentru că **filtrarea sau retușarea textului e concludentă.**

" Problema însă, depășește persoana. Ea este în legătură cu una din **preocupările esențiale ale poporului nostru în momentul de față.** Așa îmi explic eu **răsunetul extraordinar** pe care l-a trezit în toate păturile opiniei publice.

Dacă ar fi fost vorba de-o chestiune personală, eu nu-mi explic cum **oameni din partide politice diferite, cu profesii diferite, din diferite colțuri ale țării,** să se unească într-**un impresionant acord pentru a vesteji aceste declarații.** "

[-----]

" Evident, nu-mi trece prin gând , să spun că **dl. Victor Iamandi a greșit cu voință și cu știință , fiindcă atunci faptul ar fi fost așa de grav, încât nu pe banca ministerială ar fi trebuit să stea, ci în fața plutonului de execuție. [!!!]**

Pentru că, atunci când un ministru spune un asemenea lucru , conștient , cu știință, și voință, el trădează interesele cele mai sfinte ale Nației.

Așa că, dați-mi voie să spun, că **nici nu se poate pune problema astfel.**

Totuși, problema și în celălalt aspect, are o deosebită gravitate.

Fiindcă, **greșind în felul în care a greșit, aceasta nu înseamnă că trebuie absolvit ;** aceasta poate constitui doar **o circumstanță atenuantă.**

Dacă îmi dați voie să caracterizez printr-un termen juridic ce a făcut dl Iamandi, **aș spune că fapta d-sale este o crimă prin imprudență.**

" **O pedeapsă trebuie să fie , pentru că ceea ce s-ar tolera , la urma urmei , unui particular, nu se poate tolera aceluia care are un rol calificat pe banca ministerială.**

Faptul este cu atât mai grav, cu cât dl Victor Iamandi este în acest guvern

ministru al propagandei .Iată gravitatea problemei : d-sa este ministru al propagandei într-un Partid Național-Liberal.

[**citează din declarațiile contradictorii, divergente , ale lui Iamandi și Tătărescu , despre caracterul orașelor din Ardeal]**

Pe cine să credem, pe primul ministru sau pe dl Iamandi ?

[-----**orașele ardelenesti** -----]

Iată explicația pentru care **noi nu am putut să stăm în unele orașe [LD : Sic !]** și acest lucru îl știa și l-a spus și dl Iamandi.

Dar tocmai de aceea întreb, dacă se știau aceste lucruri, dacă dl Iamandi , în calitate de elev al lui Xenopol , cum spunea, și în calitate de profesor de istorie,

știa că în Ardeal orașele nu au fost ale noastre [LD : Sic !] nu din vina noastră ,
ci fiindcă ni s-a interzis accesul [LD : Sic !]

, fiindcă am fost izgoniți și casele noastre arse [LD : Sic !] ,

trebuia oare, ca ministru al propagandei române, să faci o asemenea declarație ?

- lamandi : Eu nu sunt ministru al propagandei. Nu sunt decât ministru fără portofoliu ;
n-am nici o atribuție de propagandă .Vă rog să se ia act de acest lucru.

- CCGiurescu : S-a spus că aveți atribuții de propagandă.

- lamandi : N-am nici un fel de atribuție de propagandă.

Asta nu înseamnă că nu sunt conștient de drepturile națiunii mele.

- Giurescu : Iau act cu satisfacție de această declarație, însă era mai bine să fi fost făcută
la 17 decembrie. [----- ecouri în presa maghiară -----]

CCGiurescu / replică la Victor lamandi / 22 ian.'35

▣ Naționalizarea orașelor .

" Este , așa dar , mai mult decât o chestiune personală, este o chestiune care interesează
întreaga politică a Statului , într-un domeniu esențial , în domeniul demografic. !

(aplauze la PNL-g) " Țin să aduc o rectificare la spusele d-lui Victor lamandi .

Îmi pare rău că d-sa , care a făcut studii istorice în tinerețe, nu a păstrat din această disciplină
obiceiul de a cita exact , de-a reproduce întocmai, pasagiile care se atribuie altor
persoane, pentru că dacă făcea acest lucru, nu putea să-mi atribuie două declarațiuni
pe care nu le-am făcut nici o dată, nici aici, nici în altă parte.

" Eu nu am spus că trebuie să urmărim naționalizarea orașelor și naționalizarea
naționalităților .Aceasta este expresiunea d-lui lamandi.

Nu mi-a trecut prin cap să cer românizarea celorlalte naționalități de pe teritoriul românesc ,
pentru că știu din istorie că acest lucru nu se face în chip violent . [LD : !?]

" Noi vom româniza pe cei care stau alături de noi , dacă vom izbuti să-i atragem ,
să-i asimilăm prin prestigiul culturii noastre , prin perfecțiunea instituțiilor noastre ,
prin facilitățile pe care le vom acorda vieții lor naționale,
în limitele Statului național și în conformitate cu interesele lui.

" Prin urmare , naționalizarea orașelor , da ; o repet și o voi susține întotdeauna,
este un imperativ categoric al politicii noastre în acest moment ,

pentru că naționalizarea orașelor nu înseamnă decât operă de reparație istorică
.Am fost jefuiți , acesta este cuvântul pe care îl spun

în calitate de profesor al Istoriei Românilor " (aplauze la PNL-g)

" Poporul românesc din Ardeal a fost deposedat de anumite proprietăți , de anumite teritorii.

Când cerem naționalizarea orașelor , nu facem altceva decât să cerem

o operă de reparație istorică, o operă de dreptate istorică." [-----]

[citează din declarațiile contradictorii, divergente , ale lui lamandi și Tătărescu ,
despre caracterul orașelor din Ardeal]

Pe cine să credem, pe primul ministru sau pe dl lamandi ?

[-----diverse paranteze problematice -----]

" Eu , dl or nu pun accentul pe problema personală.

Cred , totuși, că această problemă trebuie să-și găsească o soluție politică .

Guvenerul dacă găsește că este suficientă retractarea care s-a făcut, îl privește ;
opinia publică, însă, crede că greșelile făcute fără voință , trebuie plătite .

Logic este ca dl lamandi să plătească această greșală pe care a făcut-o

Țara , pe deasupra noastră, și orice am crede noi, țara va judeca ,

iar istoria va pune pe fiecare în adevărata lui lumină " (aplauze la PNL-g)

CCGiurescu / replică la Victor lamandi / 22 ian' 35

▣ Continuitate istorică la minorități ?!

▣ Singura continuitate istorică : cea românească

[LD sunt absolut stupefiată vehemența lui Giurescu, de purecarea unor termeni

din discursul lui Iamandi, care vorbise de **continuitatea** ungarilor și sașilor ,
din unghiul vechimii așezării lor, ca populații ce nu puteau fi alungate
fără să conteste continuitatea și vechimea românilor .

Dar și mai stupefiată sunt de lipsa de reacție a colegilor lui Iamandi.

Să fi fost în locul lui îmi dădeam demisia și-i părăseam !]

" Vorbind de minoritățile etnice care reprezintă **o continuitate istorică** ,
în anumite porțiuni ale teritoriului național ... (**deputatul IGVântu întrerupe**)
D-le Vântu, d-ta ca **om de cultură și profesor universitar** , știi regulile metodei științifice.
Te rog **ia textul și o să vezi** că sunt cuvintele "**continuitate istorică** " .
Nu putem nega evidența . Cuvintele sunt tipărite .

Această afirmație a continuității istorice, este, în concepțiunea mea,
tot așa de gravă ca și afirmația cu orașele care nu ne-au aparținut nici o dată .

Continuitate istorică ? Apoi , d-lor deputați, **aceasta o susține și Budapesta !**

Ce facem noi în momentul de față ?

Căutăm să lămurim opinia publică din apusul Europei - care este infectată zilnic de veninul
distilat cu atâta măiestrie - căutăm să lămurim apusul **asupra acestei grosolane erori**,
și să stabilim că, **în ceea ce privește continuitatea istorică, pe teritoriul românesc,**
nu poate fi de cât una singură : a poporului nostru, a poporului Românesc !

Ungurii...

(**Aplauze**) **Toți ceilalți au venit mai târziu pe pământul pe care stau astăzi.**

Sunt fapte elementare : au venit ungurii la 896, iar în Ardeal la 1100 - 1200 .

Sașii ...

**Au venit apoi sașii, dar nu așa cum afirmă dl Iamandi , care le mai face
un cadou de 200 de ani, în Ardeal, spunând că au venit în sec.al X-lea (**întreruperi**)
Mă iertați, d-lor, dar **eu nu pot face un cadou de 200 de ani** în favoarea elementului
săsesc , fiind că **sașii nu au venit în sec. X sau XI.****

Cele dintâi așezări de sași s-au făcut la mijlocul **sec. al XII-lea ...**

și având - mă grăbesc să adaog - **tot respectul și pentru calitățile lor**
de **exelenți muncitori** și pentru **sentimentele de lealitate** pe care le arată statului nostru
- **ce o fi în cugetul lor eu nu pot să știu** , și nici nu vreau să știu,
dar mă mulțumesc să constat că formal sunt leali -

totuși să nu mi se vorbească de continuitate istorică ,
nici a elementului săsesc , nici a elementului unguresc în Ardeal.
Aici continuitatea istorică este numai a oropsiților de valahi ,
a valahilor care au dus pe umerii lor , toată trufia și toată gloria și bogăția
grofilor de la Budapesta . (**aplauze)**

Noi am fost elementul de continuitate istorică în Ardeal.

Am fost buni de dus la luptă să murim, să muncim ca să ținem cu munca și cu sângele nostru
, **fala, acea extraordinară fală, cu care se împodobește Regele de la Budapesta ,**
declarând că **valahii sunt servitorii prea plecați ai lui.** " [-----]

" **Am fost deposedați.** S-a exercitat , în dauna poporului românesc din Ardeal,
un act de rapt. Să vă citez numai câteva texte :

Când **Regele Andrei al II-lea dă sașilor** , la 1224 , privilegiul,
celebru privilegiu Andreian, el spune că < **vor avea dreptul**
să utilizeze pădurea Valahilor și a Pecenegilor > [**LD : deci și pecenegii !**]

adică pădurea care era a noastră , o dă să se folosească de ea sașii.
Când în 1223, **același rege dă mănăstirea Cârța** , o serie de proprietăți ,
se spune textual , într-un document latin, că **o moșie a fost luată de la Valahi :**
teram exemptam de Blacciș , adică a luat-o de la valahi și a dat-o mănăstirii.

Așa s-a petrecut peste tot în Ardeal.

- **Victor Iamandi** : " Nici nu am spus "**toate orașele** " , și nici nu m-am ocupat pe larg de
această chestie. Am spus "**mai ales în Ardeal**" , și nu am spus cuvântul "**toate** " .

De altfel, dacă v-aș da anumite declarații , făcute de anumiți oameni politici,
ați vedea că s-ar ajunge la lucruri foarte grave , și că există încă o categorie de
oameni politici în situațiunea de a fi tratați ca și mine , de " trădători" .

Cunosc cheștiunea foarte bine. Știu cum s-au dezvoltat și orașele din Ardeal, știu unde au fost întâi românii , cunosc și cheștiunea târgurilor , cunosc totul.

" Vă declar încă o dată, de pe această bancă, că

**mi s-a confundat o simplă constatare statistică ,
cu drepturile noastre de suveranitate asupra orașelor .**

M-am explicat suficient și , dacă ar mai fi fost ședință și pe 19 decembrie, veneam și lămuream complet , încă de atunci, această cheștiune.

Declar încă o dată, că **am fost victima unei mari nedreptăți** , făcută pe o cheștiune , care este limpede și clard ovedită din toată activitatea mea, și din toate declarațiile mele.

(aplauze la PNL) Prin urmare, **nu mai stăruți**, pentru că **sunt de acord cu dvs** ,

le știu toate , și dacă doriți , **vă aduc și lucrările mele de seminar** , de pe vremea când eram student la litere, ca să vă arăt că am tratat această cheștiune.

Am aici colegi, ca Cristea Dumitrescu ...

- **CCGiurescu** : Dle ministru, **vă cred, și vă rog să nu mai aduceți alte mărturii.**

[LD.polemica continuă, mai intervine și Necșești, se dau în spectacol...penibil , penibil....]

Giurescu continuă să citeze documente care atestau abuzurile față de români...]

Românii în orașe ...

lată explicația pentru care **noi nu am putut să stăm în unele orașe [LD : Sic !]**

și acest lucru îl știa și l-a spus și dl lamandi.

Dar tocmai de aceea întreb, **dacă se știau aceste lucruri, dacă dl lamandi** , în calitate de elev al lui Xenopol , cum spunea, și în calitate de profesor de istorie, **știa că în Ardeal orașele nu au fost ale noastre [LD : Sic !] nu din vina noastră , ci fiindcă ni s-a interzis accesul [LD : Sic !]**

, fiindcă am fost izgoniți și casele noastre arse [LD : Sic !] ,

trebuia oare, ca ministru al propagandei române, să facă o asemenea declarație ?

- **lamandi** : Eu nu sunt ministru al propagandei [-----]

CCGiurescu / replică la Victor lamandi / 22 ian.'35

▣ **Reacțiile Budapestei**

[LD : la acest capitol , **Giurescu îl prinde în șah pe lamandi.**

Este adevărat că, **în circumstanțele date, presa Budapestei a exploatat copios incidentul din Parlamentul român** , pe subiectul minorităților din Ardeal.

Cu atât mai mult cu cât Ungaria fusese pusă la punct de Titulescu

Poate asta **a și amplificat atât de grav învinovățirea lui lamandi** ;

poate asta a determinat pe **Tătărăscu să meargă la Cluj** , pe 27 decembrie,

să țină acea întrunire națională . Indiferent de explicații, este clar că **lamandi**

devine victima unei campanii de presă concertată de " Universul" ;

că în spatele acțiunii s-au aflat și georgiștii ; că... unii au căzut în plasa " Universului " și că guvernul ... a ezitat să-l apere .]

" Ca să vedeți **efectul acestei cuvântări a d-lui ministru lamandi**, dați-mi voie

să vă citez un document. Am aici ziarul oficial al d-lui Tibor Eckhardt ,

reprezentantul oficial al Ungariei la Geneva. Ce spune "**Magyarszag**" , acest ziar unguresc, care apare la **Budapesta** , în urma **cuvântării d-lui ministru lamandi ?**

Vă semnalez faptul că **acest ziar nu a putut intra în țară .**

- **lamandi** : Și voiți să-l popularizați dvs acum ?

- **Giurescu** : Nu ; dar adevărul trebuie spus.

- **lamandi** : **Dacă nu ați vorbi dvs cum vorbiți și nu mi-ați pune în sarcină intenții pe care nu le-am avut nici o dată**, fiți sigur că nici acea gazetă ungurească nu ar scrie cum scrie (**aplauze la majorități**)

- **Giurescu** : Fraza scrisă de "**Magyarszag**", din Budapesta , **este scrisă înainte** ca noi să fi pronunțat vreun cuvânt de la această tribună.

- **lamandi** : Dar în ziarul "**Universul**" , a doua zi chiar, **am fost făcut tovarășul acestui reprezentant al Ungariei la Geneva.**

- **Giurescu** : D-lor deputați, în această gazetă se artă că d-nii Maniu, Goga și Vaida-Voevod , **conducătorii valahi ai Ardealului , au făcut comentarii inexacte , mincinoase ,**

asupra discursului d-lui ministru Iamandi .

Se comentează, apoi , **politica națională , din trecut, a PNL** , și în special un discurs al lui **Ionel Brătianu** , ținut la Sf. Gheorghe, pe care îl **denunță Europei ca de rea credință** și se ajunge la concluziunea că **singurul om politic corect al nostru este d-l Iamandi.**

- **Iamandi** : Credeți că mă onorează pe mine asemenea recunoașteri , d-le Giurescu ?
- **CCGiurescu** : Tocmai ; sunt sigur că le disprețuiți . Dar nu este mai puțin semnificativ că, în urma unui discurs al dvs, s-au putut scrie asemenea lucruri în presa din Budapesta -

Iamandi : După ziarul " *Universul* " ...

- **Giurescu** : După câte știu eu, nici d-l Vaida, nici d-l Goga, nici d-l Maniu, nici d-l Lupaș, nici profesorii de la cele patru Universități, nu sunt în slujba " *Universului* " .
- **Al.Popescu -Necșești** : Dar cu toții sunt în slujba unei idei mari .
- **NCPopescu** : **Au citit declarațiunile așa cum au fost redată de ziarul " *Universul* " dar nici unul din d-niile lor, n-au fost aici de față . "**

- **CCGiurescu** : " D-lor , eu voi încheia , pentru că în ceea ce privește fondul chestiunii, dl Victor Iamandi a arătat că a fost o inadvertență .

Noi luăm act de această declarație a d-sale.

Noi considerăm , totuși , că asemenea inadvertențe nu trebuie să aibă loc de pe banca ministerială , pentru că , oricât s-ar retracta , oricât s-ar explica , aceste declarațiuni vor rămâne și vor fi folosite întotdeauna și poate în momente deosebit de critice pentru poporul nostru, de către adversarii noștri milenari.

Vor veni și de la Geneva ; vor veni de oriunde din Europa apuseană ,

în presa rothermezistă, în presa italiană, și vor specula aceste declarațiuni "

(aplauze PNL-g și LANC)

CCGiurescu / replică la Victor Iamandi / 22 ian.'35

▣ Psihoza naționalistă ?

- **Giurescu** : Dl Iamandi a amintit de **psihoza naționalismului**.
- **Iamandi** : Excese ale naționalismului, asta am înțeles . Am vorbit o iarnă întreagă în această Cameră , când am răspuns tuturor aceluia care apărau pe asasinii lui Duca, și am combătut această " **psihoză naționalistă** " .La aceasta m-am referit .
- **Giurescu** : **Psihoza naționalismului?** Ei bine, d-lor, - să nu facem diversiuni - cuvântul acesta de " **psihoză** " este nefericit întrebuit .
- **Iamandi** : Credeți dvs că m-am referit la dvs și la toți aceia care au răspundere și conștiință a datoriei lor către țară ? Dvs știți bine cine face parte din această categorie de oameni , care intră în caracteristica pe care am dat-o de " psihoză a naționalismului " **Duca a fost asasinat din cauza acestei " psihoze " ...**
- **Giurescu** : N-am să fac d-lui Iamandi imputarea că d-sa caută o diversiune .

Noi considerăm termenul greșit . Nu este o psihoză a naționalismului ,

în momentul de față este începutul unei manifestări a naționalismului românesc ,

de pretutindeni. Este începutul **naționalismului românesc** în forma lui deplin , cuprinzând pe **Românii din toate părțile locuite de ei.** (aplauze PNL-g și LANC)

Pentru prima oară , se dă posibilitatea acestui popor, să-și exprime hotărât dorințele și tendințele lui. Acum suntem în pozițiunea de a o face. [-----]

Până acum am trăit prea multă vreme sub acea pătură de care vorbea genialul Eminescu , sub pătura suprapusă . Toate scursorile veneau la noi și , în împrejurări foarte tulburi,

puteau să se ridice deasupra. Poporul adevărat , poporul românesc, de desubtul păturii aceleia suprapuse , astăzi capătă conștiința de sine și cere dreptul la viață [-----]

Este un fenomen de proporții mult mai mari , de o rezonanță mult mai adâncă,

este un fenomen care cuprinde tot poporul nostru, și-și găsește exprimarea până în cele mai ascunse sate din fundul munților .

Cercetați dvs manifestări ale acestei " psihoze naționaliste " , cum se spune.

Eu le-am văzut în cele mai umile cătune din Transilvania, din Dobrogea, din Basarabia.

Este începutul marelui mișcări spirituale , care va da posibilitatea poporului nostru

să ajungă la o manifestare desăvârșită în toate domeniile , și ale civilizației și culturii.

Încă o dată, nu este vorba de o problemă personală, de oameni cu talent sau fără,

cu consecvență sau fără, **interesează ideile și interesează națiunea, această realitate superioară** în slujba căreia trebuie să ne punem
Așa dar , d-lor, **nu chestiunea lamandi ci chestiunea politicii Statului Român** ,
în problema demografică, **în problema naționalismului** care era caracterizată
prin **cuvântul " psihoză"** , aceasta este **preocuparea de căpetenie.**

Dacă s-a dat atâta amploare declarațiilor d-lui lamandi,
s-a dat **fiindcă ele ating această problemă fundamentală.** [-----]

Eu sunt preocupat de această problemă care nu se rezolvă pe partide politice ,
fiindcă este a noastră, a tuturor .

Noi ne mâncăm între noi și alături, peste graniță, adversarii noștri se întăresc.
(aplauze) **Mâine,d-lor, când va sosi un ceas greu pentru noi - fiindcă sunt naivi**
sau de rea credință **cei care cred că pacea va putea să dureze la infinit - mâine**
nu va interesa cine a spus cutare sau cutare cuvânt,
ci va interesa cum se va prezenta poporul românesc
sub raportul moral și material în acel moment.

" **Eu , dlor nu pun accentul pe problema personală.**

Cred , totuși, că această problemă trebuie să-și găsească o soluție politică .
Guvenerul dacă găsește că este suficientă retractarea care s-a făcut, **îl privește ;**
opinia publică, însă, crede că greșelile făcute fără voință , trebuie plătite .
Logic este ca dl lamandi să plătească această greșală pe care a făcut-o
Țara , pe deasupra noastră, și orice am crede noi, țara va judeca ,
iar **istoria va pune pe fiecare în adevărata lui lumină "** (aplauze la PNL-g)

[**LD : foarte interesant ! semnalez că pe parcursul acestei lungi dispute ,**

PNȚ , cu o singură scurtă intervenție a lui Maniu , nu s-a manifestat deloc.

Să fi fost un semn de înțelepciune ? Să fi fost o solidaritate tacită cu pozițiile PNL ?

Să fi fost satisfăcuți de hărțuiala lui Necșești și Giurescu ?]

lamandi / Popescu -Necșești / CCGiurescu / 22 ian.'35

3.) **I. Pillat , comunicare : impozitarea drepturilor de autor ale scriitorilor , 22 ian.'35**

Moțiunea de protest a Societății Scriitorilor Români (20 ian.'35)

(DAD, MO 21, șed. din 22 ian.'35 , p. 511-512)

" D-le președinte , am onoarea de a face **d-lui ministru de finanțe [Victor Antonescu]**
următoarea **comunicare :**

Știe d-l ministru de Finanțe , **grava situațiune creată scrisului românesc,**
prin **aplicarea noului regim fiscal** și anume prin **reținerea unei cote directe de către editor ,**
în folosul Statului , **asupra dreptului de autor** - situație de care s-a sesizat

Societatea Scriitorilor Români, al cărui **vice-președinte am cinstea să fiu ,**
în **adunarea extraordinară ,** ținută duminică , 20 ianuarie curent,
votând și o **moțiune de protestare ?**

" **Scriitorul român nu înțelege să se sustragă îndatoririlor cetățenești de a plăti dări.**

Cum , din nefericire, literatura nu este în România o profesiune rentabilă ,
scriitorul, pentru a trăi, este silit să exercite o seamă de alte profesii mai puțin ingrate.

Profesor sau ziarist, scriitorul își plătește, în rând cu toată lumea , dările către Stat .
Subliniem acest lucru pentru a se ști că **scriitorii nu se apără pe ei , ci-și apără scrisul lor ,**
scrisul românesc în genere , pe care îl consideră greu lovit de sistemul fiscal îngreunat .

" **Pentru a fi supusă unei contribuții fiscale, o muncă trebuie să fie, înainte de orice,**
rentabilă . Dar munca literară este , la noi cel puțin, un sacrificiu personal,
un efort în disproporție ridicolă cu răsplata bănească , o pasiune intelectuală eroic cucerită ,
cu prețul a **nebănuite privațiuni.**

" **Dar numărul de cumpărători de care dispune cartea literară românească nu permite,**
de multe ori, **nici acoperirea cheltuielilor de imprimare a unei opere.**

În majoritatea cazurilor , **o carte - mai ales când este de poezie, de critică sau de filozofie -**
se tipărește cu banii scriitorului .

" Dar , **chiar puținele cărți care se vând** și care ar repreznta **o aparentă rentabilitate**, ascund , în realitate , din punctul de vedere al banilor, **o penibilă sărăcie**.

Numai romanele - și nu toate - **pot constitui** , în cea mai riguroasă socoteală fiscală , **un obiect de impunere**.

Evaluând foarte larg numărul mediu al **exemplarelor vândute la 2.500** , și **prețul mediu** al unui volum la **60 lei** , **Drepturile de autor** se ridică la suma de **30.000 lei**.

Această sumă , încasată o dată pentru totdeauna, modestă în ea însăși, **devine deadreptul deprimantă** , dacă ținem seama că ea reprezintă **echivalentul unei munci de cel puțin 2-3 ani**.

" **O carte** , nu este un produs industrial , făcut în serie. Ea este **fructul unei lungi elaborări** , fructul unei nesfârșite **ceasuri de efort și muncă**.

Dacă repartizăm cei 30.000 lei , la **anii de muncă intensă** , pe care îi presupune o operă, ajungem la **concluzia comică și revoltătoare** că **munca scriitorului e plătită** cu **câteva sute de lei pe lună**, ceea ce socotim că reprezintă , chiar pentru cea mai aspră fiscalitate , **un minimum neimpozabil**.

" Pe de altă parte , **drepturile de autor, nu formează un câștig net**, impozabil în totalitatea lui . **Fiscul**, care nu cunoaște condițiile materiale ale unei tipărituri, **nu știe că** , în genere., **simpliciter prezentare** a unui manuscris , unei case de editură, **reprezintă o cheltuială de câteva mii de lei** . **Transcrierea, retranscrierea, dactilografierea** unui manuscris, cad în sarcina autorului . **Schimbările de tipar** , în timpul **corecturii, adăugirea sau suprimarea** unui text, îi sunt , prin contract, **tot lui impuse**. Astfel, **eventualul câștig** , **se reduce considerabil** înainte chiar de apariția cărții.

" În plus , o carte se face cu **un material de viață și informații** , ce nu se câștigă decât cu **reale sacrificii de bani** . **Călătorii indispensabile** cunoașterii unui loc, **lecturi strict necesare** precizării unei probleme , toate acestea **depășesc imens posibilitățile comerciale ale cărții românești** .]

" Astfel, **profesiunea de scriitor în România nu se face și nu se suportă decât cu însemnate jefuri materiale și morale**.

Orice impozit este injust și opresiv.

I.Pillat / 22 ian.'35

▣ Protejarea scrisului românesc

"**Ne este foarte penibil să păstrăm acest memoriu pe planul considerațiilor de ordin strict material** . Prețuim **scrisul** ca pe o valoare ce **depășește asemenea criteriilor**. Considerăm că el **îndeplinește o funcțiune absolut necesară colectivității românești** și că , deci, i-am putea cere acestei colectivități , **prin Statul ce o reprezintă**, nu numai **să nu oprime cartea**, dar **să o apere și să o protegiască**.

"**Statul nu ezită să creeze privilegii pentru diferite categorii de bunuri economice** , el nu ezită să scutească, **bunăoară, de impozit** , clădirile noi , socotind necesară încurajarea construcțiilor ,

dar nu asimilează acestora construcțiile spirituale , construcțiile de cultură , nesfârșit mai vitregite și incomparabil mai esențiale vieții românești.

" Într-un Stat tânăr ca al nostru , **cartea este un factor de creație**, un instrument de omogenizare sufletească, o armă de apărare, dar și un semn de raliere , de **convertire a grupurilor alogene** , la realitățile noastre specifice.

" Prin natura sa, prin funcția sa culturală, **cartea românească are dreptul de a cere o legislație de protecție**.

E cu atât mai **penibilă atitudinea oficialității** față de scrisul românesc , cu cât , în același timp , **state mai mici și mai sărace** decât al nostru, **crează culturii lor posibilități imense de dezvoltare** . Nu vom invoca exemplu Franței, al Italiei , al Germaniei sau al Rusiei, țări pentru care cultura formează primul obiectiv de viață.

Dar ne vom referi la **două țări vecine** cu noi, **Bulgaria și Ungaria**, țări modeste, învinse, sărace. **Guvernul bulgar** a făcut nu de mult o complexă **legislație a bibliotecarilor**, mulțumită căreia îi este asigurată

fiecărei cărți o desfacere automată de câteva mii de exemplare .
În același timp, i se asigură scriitorului bulgar, posibilitatea de a-și clădi
casă proprie , plătiind o sumă minimă de cca 3.000 lei, anual,
plată mai mult simbolică,
spre a nu se da unui atât de frumos dar o aparență umilitoare.
De asemenea , **guvernul ungar**, organizează în toate țările occidentale ,
colecții de traduceri din limba maghiară , plătiind autorilor drepturi foarte largi ,
pe care - e inutil să spunem - nu apasă nici un bir.

" **Toate acestea am fi în drept să le cerem Statului nostru.**

Nu pentru scriitor, ci pentru funcția spirituală pe care o exercită.

Dar nu le cerem și nu ni se dau.

Este o absență , a cărei gravă răspundere va trebui fixată într-o zi.

Până atunci, **scriitorii români înțeleg să fie lăsați în pace** , pentru a duce singuri,
fără sprijinul nimănui, dacă altfel nu se poate , dar în orice caz, **fără împilarea cuiva,**
chemarea lor care este , în ultima esență, **chemare întregii colectivități românești.**
Sunt sigur, de altminteri, că **dl ministru de finanțe** , care a arătat întotdeauna
o deosebită bunăvoință față de scrisul românesc și de scriitorii noștri,
va ști **să repare o nedreptate adusă culturii românești ,**

suprimând pur și simplu o taxă vexatorie , care , în cazul cel mai bun,
nu aduce fiscului decât un venit de câteva sute de mii de lei annual ." (**aplauze**)

- **Mircea Djuvara** (vicepreșed.) : se va comunica d-lui ministru de Finanțe
I.Pillat / 22 ian.'35

4.) **N.Constantinescu- Bordeni (PNL-2) , întrebări privind rotirea miniștrilor, 8 febr *34**

Victor Slăvescu- demis / Vict.Antonescu -Finanțe / Valer Pop - Justiție /
(DAD, MO 32, șed. din 8 febr.'35, p. ?)

[**LD . în același context de bătălie surdă între georgiști- guvern, iar în PNL ,**
între " bătrâni" -"tineri" , șirul întrebărilor sunt doar ecoul acestora,
iar schimbările din guvern sunt pretexte de a tulbura opinia publică .
Le consemnez pentru a marca schimbarea și atmosfera.]

Întrebare adresată primului ministru Tătăreșcu :

În momentul când a început în Cameră discuția generală asupra **proiectului de lege**
privind repartizarea sumelor rezultate din **împrumutul de înzestrare** al țării ,
ministrul de Finanțe , **Victor Slăvescu, a demisionat din guvern.**

Demisia sa fiind acceptată imediat, departamentul Finanțelor a fost încredințat
lui **Victor Antonescu** , de la justiție, iar ministerul de Justiție , a fost încredințat

lui **Valer Pop** , reprezentant al tradiției liberale , având un stagiul **de un an în PNL !**

Cu ocazia instalării lui Vict.Antonescu la Finanțe, acesta a dus

cele mai frumoase elogii lui Slăvescu , atât pentru activitatea desfășurată ,
cât și pentru concepțiile sale pur liberale, în materie de finanțe,
deklarând categoric că **va continua cu fidelitate politica financiară a predecesorului său,**
calificând-o **sănătoasă , cuminte și coresponsabilă** intereselor vitale a țării.

Pe de altă parte, **șeful partidului, Dinu Brătianu** , în declarațiile publicate în ziare ,
constata că **concepțiile economico-financiare practicate de Victor Slăvescu ,**
reprezintă crezul partidului, și , ca atare, trebuie continuate de noul ministru.

Ca consecință a acestui fapt, regimul de import -export al d-lui Manolescu -Strunga
a fost suspendat în aplicarea lui, întrucât contravine ideilor programatice ale partidului ,
de la care dl Victor Slăvescu nu s-a abătut un singur moment.

În asemenea împrejurări, **opinia publică, neputând găsi nici o motivare și nici o justificare**
a plecării d-lui Slăvescu de la Finanțe, din moment ce politica sa trebuie continuată fără
șovăire, este îndreptățită să creadă că ministrul care muncește mai mult
și care execută conștiincios ideile din programul partidului,

riscă să fie silit a demisiona din actualul guvern prezidat de d.Tătăreșcu .

" Într-un stat democratic, cu regim parlamentar ,
în care se presupune ca guvernul să fie emanația majorităților parlamentare,
este de datoria primului ministru să informeze Corpurile Legiuitoare și țara
asupra cauzelor care au determinat demisia și înlocuirea ministrului de Finanțe,
punându-se capăt zvonurilor alarmante create în jurul acestei demisii ,
zvonuri care frământă tot mai intens opinia publică ;
mai ales că , în unele cercuri ea este pusă în legătură cu refuzul fostului ministru
de a aproba unele cereri neântemeiate ale societăților Discom și Buhuși ,
pentru suma de sute de milioane.
Întreb pe dl prim-ministru : de ce a părăsit dl Victor Slăvescu ministerul Finanțelor ?
N.Constantinescu -Bordeni / 8 febr.'35

5.) **Eugen Titeanu** (**subsecretar de Stat Interne** problema macedoneană , **12 febr.'34**

Răspuns la comunicarea - întrebare **Gh.Brătianu**

(DAD, MO 34, șed. din 12 febr.'34 , p. 821- 825)

[LD : Titeanu era cam de aceeași vârstă cu Gh.Brătianu ; se întâlniseră prin familie,
în studenție, împărtășiseră frământările din universitățile de după război,
făcând parte dintr-o generație cu mare sensibilitate românească .

Polemica pe tema macedoneilor, un pretext în plus de discordie PNL1-PNL-2,
de a face "valuri " pe teme naționaliste .]

Doc. integral la fișier Români peste hotare

Titeanu

/ Răspuns la comunicarea lui Gh.Brătianu /

/ Tradiția PNL în chestiunea macedoneană /

/ Problema macedoneană : Raportul Gh.Fotino /

/ Incidentul de la Giurgiu (ian.'35)

/ Români peste hotare / intrați în țară / statistici comparative '33 -'34 /

/ Politica colonizării : Caliacra , Durostor /

/ Legislația privind macedonenii / legea încetățenirii în masă - Gh.Fotino /

/ Politica școlară pentru macedoneni /

/ Guvernul Tătărescu și-a făcut datoria /

Gh.Brătianu

/ Nemulțumit derăspunsul lui Titeanu /

/ Politica PNL, a lui I.Brătianu- 1927 /

N:Batzară

/ Români macedoneni / crezul național /

/ Incidentul de la Gurgiu : nedumeriri /

/ Români macedoneni din Giurmaia /

/ Asasinii lui IGDuca - macedoneni ? /

/ Apel la solidaritate /

Titeanu

/ **Societatea de cultură Româno-macedoneană** : statut juridic, funcție, rol /

/ **Contrareplică** lui Gh.Brătianu : meritele lui Duca și Tătărescu /

Într-o ședință a Camerei, **George Brătianu** a adus în discuțiune , sub forma **semnalării unui incident** , întreaga chestiune a **politicii guvernamentale față de problema macedoneană** și față de **problema colonizării noastre româno-macedonene** .

Incidentul ridicat de d-sa , se referă la **un grup de aromâni** , originali din **Giurmaia**, cari ar fi fost **respinși** , **fără motiv**, după d-sa , și **predați autorităților bulgare** .

A răspuns atunci că nu cunoaște incidentul, dar că se va interesa.

" În adevăr , **speța semnalată de d-sa** , așa cum a fost semnalată, **pur și simplu, nu există !**

Comunicarea d-lui George Brătianu , trecea de semnalarea **incidentului de la Giurgiu**, fiind **transformată într-un proces general al politicii noastre** de guvernământ față de **problema atât de gingașă a românilor macedoneni** ,îmi voi îngădui să vin în fața Camerei **cu toate datele** , cu tot **ce a făcut acest guvern într-un an** ,

pentru frații noștri de sânge , macedoneni " [-----]
Eug.Titeanu / 12 febr.'35

▣ Tradiția PNL în problema macedoneană

Comunicarea d-lui George Brătianu , trecea de semnalarea incidentului de la Giurgiu, fiind transformată într-un proces general al politicii noastre de guvernământ față de problema atât de gingașă a românilor macedoneni ,îmi voi îngădui să vin în fața Camerei cu toate datele , cu tot ce a făcut acest guvern într-un an , pentru frații noștri de sânge , macedoneni .

Tot ce am făcut pe planul administrativ , tot ce am făcut pe planul cultural și tot ce am făcut pe planul de legiferare , aceasta pentru a arăta tuturor acelor care sunt de bună credință că politică de guvern, expresiunea credincioasă a Partidului ,

nu poate în nici un moment să se abată de la o tradiție stabilită , și că tradiția noastră de ieri , corespunde deplin acțiunii noastre de astăzi.

" Noi nu ne-am abătut nici un moment de la linia stabilită de Ionel Brătianu .

Mai mult decât atât, în acest domeniu al politicii macedonene , politica lui Ionel Brătianu , a avut o falangă de inițiatori : această falangă de întemeietori și falanga de pionieri , se găsește azi în rândurile noastre , nu în a d-lor. " [-----]

" Mi-ar fi suficient să amintesc că la vicepreședinția Camerei , pe de o parte, și la conducerea politică a unui județ din Cadrilater, de altă parte, se găsește d-l George Fotino , acela acere a făcut primul Raport în chestiunea macedoneană , trimis fiind de Ionel Brătianu. [----- incident Giurgiu -----]

Dar această politică nu se face cu declarații prea dese și obsedant repetate , nici cu politică de licitație, ci se face în tăcerea cabinetelor de lucru ale autorităților responsabile. Această politică o face Ministerul de Interne. Iar în fruntea acestui minister este un om care [Inculeț] , până mai ieri, era român de peste hotare.

" Noi avem două județe în care se pune în deosebi această problemă capitală pentru românism, care este problema colonizării cu macedoneni : Caliacra și Durostor. [-----]

Dvs , d-le Brătianu, care din ce în ce mergeți spre căile tacticii politice care nu are decât un singur nume, acela al clandestinismului politic, înțeleg foarte bine ce tentative de recrutare [LD : aluzie la legionari ?] faceți dvs când ridicați - așa cum ridicați - aceste chestiuni delicate pentru ordinea publică.

Macedonenii aveau o situație de fapt, fără să aibă și o situație de drept.

Situația lor juridică era foarte nelămurită. Art. 18 din Constituție spune că străinul nu poate deveni proprietar de bunuri imobiliare rurale.

Macedonenii aveau pașapoarte albaneze, grecești, bulgărești .

Această anomalie juridică care făcea fragilă situația lor de drept,

am curmat-o printr-o lege din inițiativă parlamentară ,

pentru încetățenirea în masă a macedonenilor

al cărui merit revine d-lui George Fotino , majorităților care au votat-o și guvernului care și-a însușit-o. Pe această lege nu există semnătura nuci unui georgist ! [-----]

[LD: felul cum prezintă Titeanu semnătura lui Grigore Duca , pe legea de încetățenire a macedonenilor.... mi se pare o speculație politică jenantă .

Cu atât mai mult cu cât i se ceruse să nu facă această indiscreție.

Chiar dacă asasinii lui Duca, Caranica și Belimace, erau macedoneni....]

Eug.Titeanu : Parcurgând aceste semnături de sub proiectul de lege ,

am găsit una pe care am fost rugat să nu o aduc aici în discuțiune , dintr-un sentiment de eleganță foarte omenească , dar vă rog să mă credeți

că-mi e imposibil , căci nu pot diminua nici valoarea umană ,

nici valoarea dramatică a acestei adeziuni prin tăcere.

Între semnăturile proiectului pentru încetățenirea în masă a macedonenilor ,

figurează semnătura lui Grigore Duca , fratele lui Ion Duca,

această semnătură are și valoarea creștinească a unei iertări ,

și mai ales bărbăteasca hotărâre de a nu face injuste generalizări .

Dar odată cu **absența semnăturilor dvs** pe acest proiect, este bine să se știe că **semnătura semnificativă a fratelui lui Ion Duca figurează aici**, la loc de cinste . (**aplauze la majorități** .) [-----]

noi avem conștiința limpede ,

că **nu ne-am abătut** cu nici o iotă măcar de la ceea ce constituie **marea tradiție** de ieri și **să calmez sensibilitatea dvs filială** , dacă este adusă la tribună cu bună credință , să vă spun că **noi, prin acțiunea de astăzi, suntem credincioși ai tradiției de ieri.**

" **Voi termina** aceste explicațiuni [-----] **cu un apel** ,

este **apelul** pe care-l face **guvernul către toți românii de peste hotare** , spunându-le că **granițele acestei țări sânt astăzi mai deschise decât oricând** ,

fiindcă **noi înțelegem ca , la frontierele noastre diplomatice** ,

la frontierele noastre geografice și la frontierele noastre istorice,

să adăugăm metrezul neclintit al sângelui românesc "

(**apaluze , bravo , la majorități**) [-----]

Gh.Brătianu

▣ **Replică lui Titeanu**

" Or cât de mult și or în ce formă ar căuta să mă aducă în discuție,

reprezentantul sensibilității Ministerului de Interne,

eu nu voi veni la o discuție directă cu d-sa .

Mă voi mărgini dar la **o singură observație** , în treacăt , întrucât a pomenit de **colegii mei de**

studii și de vârstă , vă pot da un singur amănunt : pe colegii mei de studii și

de vârstă **i-am întâlnit în tranșeele războiului** [**LD : Gh.Brătianu a fost , într-adevăr ,**

voluntar în război] și acolo **n-am avut plăcerea să întâlnesc pe acela** care

reprezintă astăzi sensibilitatea acestui minister. [-----]

Xenofobie ...

" Ca să închei, vreau să **constat că nu s-a răspuns la nici una din întrebările pe care le-am formulat** deunăzi, și , mai ales, **nu s-a răspuns** la cea din urmă :

ce proporție există între numărul de macedoneni admiși sau respinși ,

și acela al străinilor de altă natură , intrați în țară în ultimii doi ani de zile "

(**aplauze la PNL-g**) Aceasta este întrebarea pe care o făcusem ,

aceasta este întrebarea **la care nu se răspunde . (aplauze la PNL-g)**

" Nu pot încheia decât constatând că **acest răspuns nu aduce nici o lămurire**

alta decât aceea a unei **frazeologii goale** , cu care guvernul actual a obișnuit să acopere

lipsa sa de fapte " (aplauze la PNL-g)

N.Batzaria

▣ **Românii macedoneni**

" D-lor deputați, mai întâi încep cu o rugămintă , pe care o adresez tuturor :

când vorbiți despre conaționali mei , vă rog ca , la cuvântul de "**macedonean** " ,

să adăugați și pe acela de "**român**" .

Noi nu suntem numai macedoneni , suntem Români macedoneni (**aplauze**)

" În această calitate a noastră, de Români macedoneni, **noi nu aparținem vreunui partid**

politic, iubim toată Țara Românească și pe toți Românii , fără deosebire.

(**aplauze**) De aceea, ori de câte ori este vorba despre o chestiune cu caracter

român -macedonean, **căutăm să fim cât mai obiectivi.**

" Aceasta nu ne împiedică , însă, **să proclamăm un adevăr istoric , anume,**

că mișcarea culturală și națională în Macedonia , a fost începută de

marii frunțași ai Partidului Național Liberal " (**aplauze la majorități**)

" Bătrânul Ion Brătianu, tatăl dr Costinescu, și alții, toți oameni mari ai țării ,

au fost membri ai PNL .

" **Pentru noi,însă, când se spunea , în Macedonia, că cineva era liberal sau conservator,**

este ca și când ar fi zis , că este blond sau brun.

Noi vedem întrânșii numai Români. [-----]

Acum trei ani, i se adusese d-lui Ion Mihalache , șeful de astăzi al partidului dvs, o învinuire nedreaptă. Ei bine, îl puteți întreba - și iată o spun aici , de la tribuna Parlamentului - că eu am fost acela care , în plină adunare a Societății de Cultură Macedo-Română, i-am luat apărarea , spulberând învinuirea nedreaptă ce i s-a adus și spunând că **nimeni nu poate să pună la îndoială dragostea de neam a lui Ion Mihalache.** [-----]

Macedonenii asasini ...

Din cazul acela , foarte dureros , că s-au găsit printre complicii asasinului marelui nostru Duca și doi români macedoneni, nu se poate trage , de sigur, concluzia asupra mentalității întregului element macedonean.

Dacă ar fi așa , atunci **asasinul este al dvs , nu al nostru.**

Familia lui Duca - avem dovezi noi pe care o să i le arăt prof.Nistor - este o familie nobilă de Români macedoneni .

- **ACCuza** : Este originar din Vaslui !

- **Batzaria** : Strămoșii lui .

[-----]

Batzaria / 12 febr.'35

▣ Apel patriotic.

" Vă rugăm ca în tot ce privește chestiunile de ordin național , ca **în tot ce privește Români de peste hotare,**

să ne unim cu toții și să procedăm numai ca Români.

Să uităm, când este vorba despre Români de peste hotare , **deosebirea după partide** ; să fie numai un singur grup, **grupul Românilor, care îngrijește de frații nenorociți.**

" Țin să mai relev următorul fapt : de la o vreme încoace , **persecuțiile împotriva elementului românesc din Bulgaria, se întetesc din ce în ce ; Români de acolo sunt mai progoniți.**

Acesta este un motiv **să-i primim cu mai multă dragoste** decât până acum. "

Eug.Titeanu / replică la replici / 12 febr.'35

▣ Replică lui Gh.Brătianu

Di Brătianu, doborât de statisticile inflexibile , a venit și a făcut o răstălmăcire a cifrelor.

A spus că nu-l interesează câți români au intrat în 1934, în comparație cu românii intrați în 1927. **Eu știu câți români au intrat în 1927.**

Dar mai știu că titularul de la Interne de atunci se numea Duca , iar subsecretarul de Stat cu atribuțiuni de siguranță generală se numea Gh.Tătăărăscu. **(aplauze prelungite la majorități)**

Problema macedoneană / 12 febr.'35

6.a) Dinu Brătianu - Gh.Tătăărăscu , întrevedere : Afacerea Skoda , 23 febr.1935 [LD]

Miniștrii Victor Antonescu și Valer Pop - sărbătoriți la " Părerii Libere "

(Rev." **Parlamentul românesc**" , an VI, nr. 164, 24 febr.'35, p. 10)

[LD , 23 apr.2003, postul Paștelui, Sfântul Gheorghe :

: informațiile nu sunt prea însemnate , dar am vrut să le semnalez

ca evenimente petrecute ...în ziua în care m-am născut ... ha! ha !

habar n-aveau ei atunci că se năștea istoricul care acum scrie despre ei.]

/ La 23 febr. 1935, Dinu Brătianu, șeful PNL, a primit în audiență pe Gh.Tătăărăscu.

Întrevederea a durat 1 oră și jumătate și a avut ca subiect Raportul la Afacerea Skoda .

Acordul a fost deplin. Țara este curioasă.

/ Una din simpaticele grupări liberale, "**Părerii libere**", a sărbătorit pe actualii miniștri **Victor Antonescu** (Finanțe) și **Valer Pop** (Justiție)
Printre participanți : **Victor Bădulescu, Neagu Sescioreanu, Hurmuz Aznavorian, Sebastian Șerbescu** .

6.b.) Valeriu Pop (ministr.Justiției) , **Amintiri Politice** / **Raportul Skoda** / , mart-apr.'35

Valer Pop (PNL, ministru) , **Amintiri politice** ..p. 96- 98 / **Raportul Skoda** / mart.'35

[LD : consider această mărturie deosebit de semnificativă pentru **diagnosticul** ce trebuie aplicat **moravurilor politice ale epocii** , în materie de corupție .

Pop reușește să o concentreze într-o pagină , iar **dosarul Skoda făcuse să curgă tone de cerneală , pe mii de km de hârtie ! Adevărul esențial , culisele , păpușarii, fraierii , apărând după 64 de ani (apariția cărții)** . Repet : mă impresionează, totuși, sinceritatea cinică a acestui **ardelen, jurist, ministru al Justiției** , care a lăsat pentru posteritate însemnările din acest Jurnal. Detaliatele lui explicații , cinicele lui explicații, manipulările sale, pun sub gravă îndoială **moralitatea lui**, cu atât mai mult cu cât era **reprezentantul Justiției !** Sau... era un alt criteriu de valori ...care guverna **moravurile politice : presiunea, compromisul, trocul, minciuna, falsul,șantajul , speculația juridică ...** Cert este că **Valer Pop a făcut tot ce a putut ... ca ardelenii , fie și adversari politici, să nu fi puși în cauză**. Ceea ce nu a putut nici el, nici întreaga clasă politică , a fost **suspiciunea , atmosfera otrăvită , acuzele ... care au viciat și slăbit încrederea în guvernarea democrată prin partide.**]

Valer Pop /

▣ **Raportul Skoda**

▣ **Manipularea și falsificarea votului**

▣ **"Stingerea" răspunderilor**

Discuție generală la Cameră , asupra **Raportului Skoda**.

Se remarcă **lunian cu o cuvântare tăioasă** , documentată, și **foarte , foarte dușmănoasă față de guvernul** național-țărănesc , în special **față de Madgearu**, demonstrează vinovăția acestuia, cuvântare expusă cu talent , făcând o mare impresie.

Goga, pătimăș față de Maniu, cere sancțiuni severe împotriva tuturor vinovaților.

Deputați liberali susțin darea în judecată a tuturor vinovaților.

Național-țărăniștii nu reușesc să spulbere acuzațiile și să determine un curent favorabil tezei lor de nevinovăție.

Guvernul păstrează o totală rezervă. Discuția ia sfârșit ; în ședința de după amiază urmează să se facă votarea Dinu Brătianu anunță că va conduce personal votarea ...

Guvernul trebuie să-și fixeze hotărârea.

La orele 12 , **Tătărăscu convoacă o consfătuire intimă** la locuința lui **Ion Nistor**, pentru a evita orice indiscreție.Ne întrunim **Tătărăscu, Inculeț, Franasovici, Ion Nistor** și eu

Tătărăscu arată că ancheta Skoda și-a atins scopul principal :

modificarea contractului Skoda , prin reducerea de prețuri și a volumului cu 40%

Darea în judecată a frunțașilor PNȚ ar însemna să se întindă coarda prea mult , tensiunea politică s-ar accentua, ceea ce nu ar fi **nici** în interesul Coroanei ,

nici al țării , nici a guvernului. Conchide la scoaterea din cauză a oamenilor politici.

Mă asociez, accentuând ,mai ales, **scoaterea lui Mihai Popovici.**

Se hotărăște scoaterea din cauză a frunțașilor politici din PNȚ.

cei prezenți vor lua **contact discret cu deputații prieteni, Inculeț cu basarabeni, Ion Nistor cu bucovinenii, eu cu ardelenii, Tătărăscu cu exponenții grupului H ,**

Petre Gheață să conducă ședința și cu toții să voteze contra dării în judecată .

Dinu Brătianu să nu afle nimic , deoarece acțiunea noastră ar putea să provoace conflict și ruptură.

Se pune întrebarea : **ce va zice Regele** aflând de rezultatul votului , **contrar punctului său de vedere constant**, că nu admite ca numai un ostaș să fie dat în judecată , iar **oamenii politici să fie scutiți de răspundere ?!**

S-ar putea produce un conflict între Rege și guvern, care îl va pune în fața unui fapt împlinit, fără a-i fi cerut **avizul și consimțământul prealabil**.

Se face apel la mine și mi se dă **delicată misiune** de a mă prezenta imediat după vot în audiență , **de a expune temeiurile** hotărârilor noastre , imposibilitatea materială de a-l fi informat în prealabil , și **de a înlătura supărarea Regelui** , cu consecințe serioase pentru situația guvernului.

Votul...

Mergem la Cameră cu o oră înainte de începerea ședinței, **facem apel discret la prietenii noștri , fără ca Brătianu să prindă de veste .** Începe votarea : se pare că, pentru mai multă siguranță, **Petre Gheată** s-a îngrijit ca **un pumn de bile negre să fie aruncat** , pe neobservate, **în urna albă**.

Se despoaie scrutinul. **Votul este nul** , neîntrunind quorumul necesar pentru trimiterea în judecată a lui Madgearu și Mihai Popovici.

Se dă în judecată doar g-ral Cihosky, pentru încheierea contractului oneros și **Romul Boilă** , pentru trafic de influență.

Cihosky, Popovici și Boilă , sunt trimiși la controlul averii .

Carol...

" Imediat după vot, **plec la Palat** .Fac o lungă și motivată **expunere Regelui** , asupra **consfătuirii** de la amiază, asupra **acțiunii** noastre pe lângă deputați, asupra **votării** și asupra rezultatului , demonstrând că ceea ce s-a făcut , **s-a făcut în interesul Coroanei și al țării , pentru normalizarea vieții politice**. Termin, **cerând în numele guvernului scuze**, că l-am pus în fața unui fapt împlinit.

"**Regele ascultă expunerea**, la început cam nervos, apoi calm și înțelegător, la urmă se ridică de la birou, **mă bate pe umăr și-mi spune râzând:**

< Dragă Pop, lumea mă acuză că sunt purtat de nas de camarilă , ei bine, de astă dată voi ați fost camarila mea.

Spune-i lui Tătărescu că înțeleg atitudinea și hotărârea voastră , o accept și o aprob și nu sunt deloc contrariat sau supărat . >

--- Îl informez pe Tătărescu de această înțelegătoare ratificare și de sentimentele neschimbate ale Suveranului .

Valer Pop / mart-apr. '35

6.c) Amedeu Bădescu , Scurt istoric al Partidului Național-Liberal, vol.II , 1937,'40

Tineretul național-liberal, 1930-1937 , 1936-37

(Mss ISISP , predat la 1 sept.1967) **Trece la Sintezele generale**

[Printre puținele lucrări despre PNL , scrise de martorii acelor vremi ...

mai degrabă ar trebui considerată **o carte de amintiri , decât de istorie .**

Datorită avaturilor prin care a trecut, voi lua informațiile cu mari rezerve.

Pentru mine , ca istoric, lucrarea lui Bădescu este o dovadă că istoriile partidelor scrise de **partizani** , mai ales dacă au mai fost **și dizidenți** , sunt ultra subiective, deseori eronate și pline de considerații afective , emoționale.

Dar ... au o savoare aparte și oferă unele amănunte interesante .

Din cartea lui , aflu ce s-a ales de "**ducisti**" și "**ducism**" după moartea lui Duca]

▣ **Guvernul Tătărescu = guvernul lui Carol II**

▣ **Triumviratul Tătărescu - Inculeț -Frasovici ;**

▣ **Grupul H** ▣ "**Părerii libere**"

▣ **Tineretul "independent"** ["**ducist**"]

▣ **Congresul studențesc Craiova** (17 -19 apr'35 .)

Amedeu Bădescu / 1937 / retro 1935 /

▣ **Congresul studențesc Craiova (17 -19 apr'35 .)**

▣ **Curențe și mișcări de tineret**

[LD : 19 nov.'2003 . Din acest p.d.v, mărturiile lui Bădescu sunt foarte prețioase , oferind **explicații verosimile privind acuzele la adresa guvernului Tătăărăscu** că a avut o **politică echivocă, duplicitară , față de Gardă .**

Este o variantă .O înregistrez ca atare .

Dar : acum când sunt pe punctul de a încheia documentarea referitoare la perioadă , când am o viziune integratoare asupra întregii perioade, când știu **complicatul păenjenis** țesut dinspre **ambele curențe extremiste** - de **dreapta** și de **stânga** - mă gândesc dacă... prin atitudinea guvernului, nu s-a evitat , astfel, **ciocnirile dintre cele două curențe** , care ... vădeau aceleași **tendențe " belicoase" evitându-se un război civil**. Cu atât mai mult cu cât , cum mărturisește Amedeo Bădescu, **tineretul acela " independent" , folosea deseori "ca paravan" pe cuziști ,** (în concurență pe terenul luptei naționale) Este și aceasta o ipoteză .]

Eugen Titeanu (subsecretar la Interne ; "**Fuché**" -ul acelor vremi !)

a fost desemnat cu supravegherea congresului.

El a fost intimidat de legionari , cerând independenților să nu participe la congres .

Congresul a fost desfășurat sub indicația președintelui **Ioan Moța** (vice-șeful legionarilor)

În listele propuse la congres de **Virgil Rădulescu** , în "**Cartea neagră a trădării**" ,

figurează pe primele locuri : **Victor Iamandi , M.Stelescu** ("**Cruciada Românilor**") , **Amedeu Bădescu** ("**Acțiunea studențească**") (Cf." Universul " , nr. 109, șed. din 20 apr.'35)

"Cartea neagră a trădării" , inaugurată la **Congresul studențesc** de la Craiova,

a fost o infernală **"agendă a crimei naționale "** ,

ridicată la rangul de "**necesitate de stat**" mereu arătată tineretului.

" Adversarii Gărzii de Fier sunt introduși în seria trădătorilor , care au dus

la dispariția fizică și prăbușirea unor mari figuri naționale și a operei lor :

Ion Vodă cel Cumplit, Mihai Viteazul, Horia și Avram Iancu , Tudor Vladimirescu "

Era un act de teribilă felonie , de profanare a istoriei , și de instigare la crimă .

Orice adversitate față de Gardă, era taxată de " trădare națională".

O delegație a tineretului independent a fost la **Tătăărăscu** , avertizându-l asupra gravității

activității legionarilor . **Acesta s-a arătat indignat** , dar a cerut "**moderație**" ,

promițând măsuri în limitele posibilului .**Ion Inculeț** (Interne) le-a spus că

cine vrea să-și păzească pielea, să-i lase pe legionari în pace , să nu-i irite .

În urma acestei întrevveri, **raporturile dintre guvern și tineret** trec iar printr-o **fază critică** , constatându-se o **anume complicitate și indiferență** a guvernului, **care a încurajat Legiunea.**

Opinia publică a reacționat vehement la pasivitatea guvernului față de

Congresul de la Craiova . Tineretul independent, a luat legătura cu **diverși oameni politici**

democrați : dr.N.Lupu, Gr.Iunian, Dem Dobrescu, V.Madgearu, Armand Călinescu,

M.Ralea, Petre Andrei, Ghiță Pop , Constantin Stere ș..a.

Cadre din PNL au intervenit energic împotriva lui **Inculeț și Titeanu** .

Au urmat scuze și explicații . Titeanu a trebuit să dea explicații (iulie 1935) ,

unui **grup invitat la Ministerul de Externe : Titulescu , dr.Lupu, Armand Călinescu ,**

Amedeu Bădescu , Mircea Djuvara (trimis de Dinu Brătianu)

Titeanu a spus că a vrut să **cruce viața studenților antilegionari** ,

și de aceea nu i-a lăsat la Craiova . .

Surpriza a constituit-o **constatarea că fam.Brătianu , Dinu, Bebe** (secretar general interimar

în locul lui Tătăărăscu) , **erau profund democratici , dușmani ireductibili**

ai fascismului , ai dreptei, ai mișcării legionare .

Petre Bejan , alături de **Victor Iamandi** și Titulescu ,

sunt **cei mai democrați membri ai guvernului Tătăărăscu** .**Petre Bejan și Victor Iamandi -**

cei mai categorici adepți ai lui Duca . [LD : vezi mai sus, spunea altfel !]

[**Atenție LD !**]

Tineretul " independent" a folosit deseori **pe cuziști ca paravan anti-legionar** ,

deoarece **cele două grupări lucrau pe același teren și se concureau** .

Vacanță parlamentară

7.)George Fotino, Parlamentul în Constituția de mâine , 8 nov.'35

vice-președ. Ad.Deputaților ; membru al Oficiului de Studii Legislative .

(rev." Parlamentul românesc " , VI, 181-184, p. 28 -29 + foto și semnătura autograf.)

[LD : îmi vine în minte întâlnirea avută cu **George Fotino** la " Magazin Istoric"

Impresia puternică pe care mi-a făcut-o ! Promisiunea lui de a reveni să mai stăm de vorbă...

după operația pe care urma s-o facă la spitalul 9 ...și moartea lui.

Și acum regret orgoliul imbecil că-i fac o favoare stând de vorbă cu un " fost"

Atenție! I-am dat și la Guvern Tătărescu X]

George Fotino / 8 nov.'35

▣ Constituția de mâine = Constituția de azi

I s-a cerut acest studiu cu acest titlu. El pune, de la început , o întrebare :

pentru ce < în Constituția de mâine ? >

Mâine vom avea, oare , **o altă Constituție ? Eu nu cred.**

Și când spun că nu cred , e o formă de a spune că **sper că nu vom avea o alta .**

Constituția de astăzi nu și-a dat întreaga măsură.

Și cum și-ar fi dat-o , când **ea nu și-a aflat aplicare de cât fragmentar și numai la răstimpuri ?**

Numai prin confruntarea ei cu viața - deci prin aplicare - **Constituția de astăzi ,**

(dacă s-ar dovedi neândestulătoare) ar justifica-o pe cea de mâine.

Dar **până atunci** - și mi se pare că mai e până atunci ! -

Constituția de mâine nu poate fi alta decât Constituția de astăzi, aplicată "

George Fotino / 8 nov.'35

▣ Regimul parlamentar.

▣ Pro și contra

" Constituția de astăzi are o concepție despre Parlament .

Și dacă Parlamentul ar sfârși prin a avea , el însuși, despre sine , **concepția care a inspirat ,**

în ce- l privește , **Constituția actuală , el ar reintra în rolul ce i s-a rezervat**

și pe care , atunci, **l-ar juca deplin,** spre folosul cert al unei țări așezate **pe temelii democratice.**

" El trebuie să mediteze asupra unui fapt:

că **nimic nu anemiează mai mult o instituție decât propria-i renunțare la rosturile ei**

și **propria-i abdicare** de la îndatoririle și drepturile ei.

Expropriatorii apar imediat în drumul celor cari se lasă a fi expropriați "

[-----]

" Parlamentul nu va putea și nu trebui să fie mai puțin decât ceea ce este în Constituția de astăzi : o putere politică de trăinicie și de eficiență . Iar Constituția de mâine nu va putea și nu va trebui să fie decât Constituția de astăzi, aplicată. "

George Fotino / 8 nov.'35

▣ Parlamentul - ca tribună morală

▣ Trivializarea politicii

" S-a spus mult în sprijinul și pentru legitimarea regimului parlamentar.

" S-a spus încă și mai mult , împotriva lui.

**" În sprijinul lui să-mi fie îngăduit a mai aduce un îndoit considerent :
unul care ar părea de ordin minor , iar celălalt paradoxal. "**

" Dacă noțiunea de " politică" a fost trivializată , trebuie să recunoaștem că este de multe ori și din vina celor puși să conducă destinele țării .

Fapt e că a pătruns în conștiința țării că **acei cari îi conduc destinele , nu se conduc** întotdeauna după o conștiință prea strictă - suprapunând , deseori până la confuzie , **interese proprii și interese obștești. Este** desigur și o parte de adevăr în învinuirile răspicat aduse sau în suspiciunile răutăcios șoptite.

Lipsa de confiență în probitatea conducătorilor pregătește drumul tuturor inovațiilor și tuturor **Constituțiilor viitoare .**

Parlamentul și eficiența sa ?

[/ Povestește experiența pe care a făcut-o " monitorizând " **scandalurile din presă ,** și a constatat că , în timpul **vacanțelor parlamentare , ele sporesc , se amplifică și alimentează bârfele ,** în timp ce , **în sesiuni**, prin interpelări , întrebări și discuții , multe se clarifică , și se rezolvă chiar .

/ De asemenea , **70% din actele pozitive ale executivului , se datorează activității parlamentare** , prin legislația dată , prin inițiativele constructive , prin semnalările reprezentanților locali , impulsurile la acțiune , demersurile la autorități etc]

" Impulsul creator se regăsește mai frecvent și mai continuu la reprezentanții aleși ai instituțiilor democratice , decât la cei investiți de Capii Statelor. "

George Fotino / 8 nov.'35

8.) Aurelian Benteoiu , Principiul răspunderii și libertatea presei , 8 nov.'35

Subsecretar de Stat la Justiție.

(" Parlamentul românesc " , 8 nov.'35 , p. 32)

" În structura ideologică a oricărui regim de democrație parlamentară , sfera posibilului acțiunii individuale se împarte în două :

activitatea licită , deci libertatea propriu-zisă

și libertate delictuos exercitată , adică abuz de libertate .

care **angajează răspunderea și legitimează intervenția autorității. "**

LIBERTATE și AUTORITATE - sunt două noțiuni esențiale

în cuprinsul tuturor **Constituțiilor moderne.**

Invocarea textului Constituției , pentru a invoca o libertate fără răspundere , constituie o rătăcire , pretenția la un trist privilegiu.

Libertatea contractuală - este strict reglementată de lege.

Libertatea , în toate proteicele forme în care se diversifică ,

inclusiv în domeniul proprietății , **este pretutindeni limitată , reglementată ,**

iar abuzurile sancționate .

Deci nici presa nu poate avea un regim privilegiat .

Când individul spune : **LIBERTATE !**

Statul repetă : **RĂSPUNDERE !**

Nici o limitare a libertății dar ... nici o carență a răspunderii .

Constituția noastră , prin art. 25 , **garantează tuturor**

libertatea de a comunica și publica ideile lor ,

prin grai , prin scris , prin presă.

Acesta nu este un regim de " excepție" pentru presă.

Pentru că , același art. 25 , **adaugă că**

fiecare e răspunzător de abuzul acestei libertăți.

... Apoi , enumerând anumite îngrădiri , textul spune :

< sancțiunile acestor dispoziții , se vor prevedea prin legi speciale .>

A.Benteoiu , 8 nov.'35

9.) Busturile lui IG Duca la Botoșani și Sibiu , vara-toamna '35

(" Parlamentul românesc " ,8 nov.'35 , p.38)

Considerația față de acela care a fost IG Duca începe să se manifeste tot mai puternic.

Deși , în locul busturilor , un fond pentru ajutorarea la studii a tinerilor de valoare , ar fi mult mai potrivit cu **concepțiile disprețuitorului de străluciri deșarte IG Duca**, este totuși frumoasă , înduioșătoarea dragoste ce se manifestă din partea contemporanilor față de **un om care a știut să fie al tuturor , numai al său nu.**

În ultimul timp, **s-au ridicat lui Duca un bust la Botoșani și Sibiu.**

La Sibiu s-a pus o placă comemorativă pe casa unde, cândva , a poposit **IC Brătianu.**

Membrii guvernului , ca și fruntași ai partidului liberal ,

au luat parte cu toată înduioșarea la desvelirea bronzurilor ce întruchipează pe marele dispărut. Eugen Piso și Al.Lapedatu (la Sibiu) - au rostit cuvântări .

Guvern Tătărescu .Legislatura PNL. Sesiunea a III-a ordinară , 15 nov.'35 - apr.'36

10.) Octavian Goga (PNC) ,discurs la Mesaj (I, II) , joi 5 dec.'35 ; luni, 9 dec.'35

(DAD, MO 8-9 , șed .de joi, 5 dec. p 113- 118 ;șed. de luni, 9 dec, p. 130 - 139 .)

I.Mihalache, dr.N.Lupu , I.Inculeț, Aurel Dobrescu, Petre Andrei, Armd.Călinescu , Virgil Madgearu- intervenții, replici, polemici

[**LD : discursul este enorm și l-a rostit în două reprize : 5, 9 dec.**

Scopul principal al discursului : de a argumenta și a pretinde guvernarea României .

Structura discursului : doctrina național-creștină ; PNC + BPN ;

Ținta principală de atac (candidat la succesiune !) : PNȚ, țărănismul , statul țărănesc

Ton conciliant : Guvern și PNL , parcă nu ar conta !]

[**LD : Supratitluri, sublinieri, colorări - îmi aparțin.**

Document integral : fișier LANC /PNC - IV

Goga - Mihalache 5 dec.'35

▣ **Manifestația proiectată pe 14 nov.**

▣ **Controversa PNCreștin -PNȚărănesc**

[**LD : treptat, treptat , în parlament se clarifică " misterul" cu această controversă :**

adunarea , marșul PNȚ s-a contramandat la apelul " categoric" al Regelui.

În rest, totul este răfuială penibilă de ambele părți.

Coroborează și cu alte documente, de ex. cele ale PCR !]

" Prietenii mei mi-au pus la dispoziție o întregă bibliotecă de asemenea citate ,

pe care trebuie să le las deoparte .Aș putea să vorbesc multă vreme ,

despre aceste încercări de a batjocori spiritul public de la noi din țară.

Renunț să le înregistrez mai departe , fiindcă ajung la o altă calomnie .

care s-a pus în circulație pe socoteala noastră și care dintr-un sentiment de dreptate și adevăr

nu pot să o atribui acestor oameni despre care vorbeam [LD : adică presa] ,

căci a pornit de aiurea [LD : adică de la PNȚ ?] .

Constat acest lucru cu durere și trebuie să-l lămurim.

" Noi am ajuns într-un fel de controversă cu PNȚ pe chestiunea adunării de la 14 nov .

Conducerea PNȚ a crezut că trebuie să facă o mare întrunire aici, la București ,

în ajunul deschiderii Parlamentului

Era natural, în dreptul său, PNȚ să facă o asemenea întrunire.

Nimeni nu-i contestă acest drept.

Însă, felul cum a fost lansată această întrunire, a fost cu totul particular, neobișnuit, încă în anele noastre politice.

Tonul a fost atât de ofensiv, încât a stârnit la unii îngrijorări :

Însă cei care știm să citim o declarație politică, am văzut că aici

este o tentativă pur și simplu de intimidare, pentru a smulge guvernul.

S-a spus : această întrunire înseamnă o năvală asupra Bucureștiului .

S-a spus . **jumătate din voi, țărani , veți veni la București** ,

ca să dărâmăm această Sodomă și Gomoră ;

jumătate din voi veți rămâne la vetrele voastre ca să puneți mâna pe primării .

" A fost un ton pur și simplu revoluționar , al unor oameni

care vor să smulgă cu forța brahială , **puterea.**

S-a aruncat principiul maselor pe arena politică , ca **un criteriu de venire la putere .**

Atunci, eu, ca un gest reflex, în mod normal, fără să stau de vorbă cu cineva,

fără să mă consult nici cu șeful nostru suprem, cu d-l ACCuza, într-o cuvântare **am zis :**

< Apoi, dacă singurul criteriu și singura justificare de venire la guvern sunt masele

- lucru pe care eu nu l-am crezut , fiindcă eu am fost totdeauna de părere

că **MSRegele pune guvernele , și nu strada - (aplauze prelungite la PNC)** -

atunci am zis : **este de datoria noastră să răspundem și noi la acest criteriu ,**

să mobilizăm și masele noastre , și să ne înfățișăm la București .

Într-un examen mut al forțelor de care dispunem : nu să facem o demonstrație ,

pe urma căreia să intimidăm lumea , ci să venim într-o defilare liniștită ,

și să dăm posibilitate de comparație acestei Capitale , să vadă unde sunt masele ,

pe care noi le-am verificat în acele mari adunări populare ,

cum îndrăznesc să spun că nu au fost încă în țara noastră . >

" Eu nu voi vorbi mult despre felul cum s-a instrumentat întrunirea de la 14 noiembrie, din partea PNȚ ; dar trebuie să vă spun că d-l Ion Mihalache a luat o postură vitejească ,

întocmai ca în zilele de mari frământări , ca pe vremea lui TudorVladimirescu ,

care pornea să dărâme pe ciocoi , ca pe vremea lui Avram Iancu ,

căci d-sa l-a copiat , adresându-se mulțimii în adunarea de la Soroca ,

repetând cuvintele cunoscute ale lui Avram Iancu :

< - Ei, gata ?

- Gata , au spus țărani . > (ilaritate, aplauze la BPN)

- **I.Mihalache** : faceți o greșală, dle Goga ; aceasta s-a întâmplat la Turda .

- **Goga** : la Turda ? Atunci ați fost mai puțin în notă , fiindcă **nici o dată nu este bine**

ca atitudinea unei mari și venerabile figuri istorice să și-o însușească

unul care se plimbă printre cetățeni . (ilaritate, aplauze la BPN)

[**Goga citează din " Dreptatea" despre acea " mobilizare generală "]**

< Țărani vor veni la București cu mămăligă și ceapă în traistă ;

vor defila pe străzile Babilonului și vor putea face comparație între sărăcia lor

lucie și bogățiile palatelor Capitalei [.....] Cetatea va cădea la iureșul

țăranesc pentru întemeierea unui Stat nou , nu va mai putea rezista nimeni

și nimic ; târnăcoapele sunt gata pentru dărâmare . > (ilaritate, aplauze la BPN)

" Acestea sunt fragmente pe care s-a brodat apoi o întreagă literatură de către cei care vorbeam [**ziariștii**] și care susțin tot ce este destructiv. Vă găseați în postura unui om care vine

cu târnăcopul să dărâme o casă. **Ați voit să dărâmați Bucureștiul** - așa s-a zis - **eu nu v-am**

crezut , însă, nici o dată (ilaritate, aplauze la BPN)

Ce s-a întâmplat ? Eu, ca un gest reflex, am spus : **vin aceștia cu târnăcopul ; noi venim și să**

înfațișăm o forță calmă, mută, liniștită, pentru ca lumea să aibă posibilitatea de comparație .

" **În momentul în care guvernul , îngrijorat , a crezut că trebuie să oprească această**

adunare , eu pur și simplu , am răspuns : neavând nici un fel de gând ofensiv ,

neângăduindu-mi-se să fac o demonstrație liniștită , mă retrag ."

" A ! dvs , atunci, ați fost din nou în postură vitejească , din nou mobilizare ,

puști în piramidă (ilaritate) , și imediat ați răspuns că sunteți luptători ,

că veți dărâma totul.Nici atunci nu v-am crezut, pentru că eu știam tipicul.

De aceea, cu 7 zile înaintea de audiența d-lui Mihalache la Rege , scriam în gazetă :

< Suntem încredințați că dl Mihalache va renunța , totuși , la întrunirea din 14 noiembrie și la revoluție. Șeful PNT are fixată , la 8 noiembrie audiență la Suveran . După această audiență , șeful PNT va găsi platforma , prin care să explice cum devine cazul că renunță totuși să facă revoluția la 14 noiembrie .

Vom trăi și vom vedea că așa se va întâmpla. >

- **I.Mihalache : Dvs v-ați înțeles mai repede cu d-l Tătărescu...**

- **Goga : Stai că vin și la asta , fiindcă eu, d-le Mihalache, eu tocmai pentru această calomnie am ridicat aici de la tribuna Camerei toată chestiunea.**

- **Mihalache : Dle Goga, d-ta singur ai spus (protestări la PNC)**

- **Goga : Rog pe membrii PNC ca și pe membrii BPN , să binevoiască să-și păstreze calmul și să nu depășească cu atitudinea d-lor așteptările mele.**

- **G.Fotino (vicepreșed.) : Aceeași rugămintă o adresez tuturor.**

- **GACuza : Să înceteze măcar aici cu calomniile .**

- **Mihalache : Dle Goga , am vrut să vă spun că dvs v-a venit foarte ușor**

să renunțați la acea adunare .Dvs singur ați spus că ați plănuit adunarea de la 14 nov. ,

fără ca măcar să vă consultați cu dl Cuza . Prin urmare, cum ați plănuit-o de ușor,

tot atât de ușor ați putut renunța la ea. (aplauze la PNT)

Nu tot atât de ușor ne-a fost nouă care luăm lucrurile mai în serios și care nu am putut

să renunțăm la ea decât în urma apelului categoric al Suveranului țării.

(aplauze la PNT)

- **Lupu : D-le Goga , vreau să pun o întrebare . Admit că PNT se gândea să vină cu târnăcoape și cu coase la București, să facă revoluție...**

Socotiți dvs că guvernul era așa de slab că nu putea singur să preîntâmpine o asemenea revoluție ? Pentru ce ați sărit dvs în ajutorul guvernului ?

(aplauze la PNT ; proteste la PNC)

- **Goga : Vreau să răspund și d-lui Mihalache și d-lui Lupu , în câteva cuvinte numai ...**

Dle Mihalache, eu am fost singur cu gândul meu când, cu un gest reflex am zis :

- dar băgați bine de seamă că eram după marile adunări ...prin urmare nu era o vorbă goală - mi-am zis : **noi avem posibilitate** , după cum am avut-o la Cernăuți,

să aducem o sută de mii de oameni ... (Virgil Madgearu râde)

Răzi , dle Madgearu ? Te invit să vezi un film - fiindcă știu că sunteți îmbibați de minciuni -

te invit să vezi un film cu adunarea de la Cernăuți. (Madgearu vrea să-l întrerupă ...)

Vă rog să mă lăsați să vorbesc. Vă dau răspunsul și apoi urmează colocviul.

Atunci mi-am zis : **putem și noi să aducem masele noastre .**

Aceasta a fost o judecată individuală, pe care am rostit-o, dându-mi seama că nu vorbesc

cuvinte deșarte , că totul este posibil. După aceea m-am pus de acord cu prietenii mei ;

vă asigur că am luat toate măsurile ca întrunirea să reușească.

Am renunțat la ea pentru că programul nostru nu era vitejie de ocazie , ca al dvs;

Noi eram hotărâți să venim la București, și când ni s-a interzis, am renunțat .

Dar dvs ziceți că m-am înțeles cu d.Tătărescu !

Aici intrați, dle Mihalache, în raza de calomnie de care mă voi ocupa.

[LD : urmează o lungă și penibilă relatare a lui Goga , din care rezultă că în " Dreptatea " apăruseră niște bârfe că Inculeț - cu aprobarea lui Tătărescu - ar fi promis și dat lui Goga , pentru zădărnicirea manifestației din 14 nov. , 20 milioane de lei ! Apoi ...]

" Vă declar pe sufletul și pe conștiința mea că nu am avut nici o înțelegere cu guvernul

, pe ideea de a face întrunire la 14 noiembrie. Am făcut-o dintr-un bine determinat și logic

egoism , pe care dvs trebuie să-l înțelegeți .Voiam să afirm forța partidului meu.

Dacă din aceasta a ricoșat o binefacere asupra guvernului ,

sau a fost o despresurare a Coroanei , pe care o invocați dvs, fiindcă știam că dvs ,

când veți ieși de la Palat , veți spune că Maiestatea Sa a făcut un apel la dvs

(ilaritate, aplauze la BPN)

▣ **Răspuns : întrunirile din 14 nov.**

" Cu privire la adunările proiectate , care nu au avut soarta să aibă loc la 14 noiembrie, să-mi dați voie să dau următoarele lămuriri :

Ministerul de Interne s-a aflat - mi se pare că la 15 septembrie - în posesia unei cereri - notați vă rog, prima cerere ! - a Partidului Național Creștin , sub semnătura d-lui Goga. Cererea a fost înregistrată la Prefectura Capitalei .

Peste vreo 5 zile sau o săptămână - nu-mi aduc aminte - a venit altă cerere , din partea Partidului Național Țărănesc , semnată de secretarul general al partidului, d-l Madgearu, care , iarăși, a fost înregistrată la Prefectura Capitalei.

" Guvernul, văzând intențiunile pe care le aveau unii din cei ce doreau să participe la aceste întruniri , nu s-a grăbit să ia o hotărâre definitivă, decât după ce a lăsat să se desfășoare evenimentele și să se limpezească lucrurile.

" În urma acestor desfășurări , care au avut un reflex și în " Dreptatea" , pe care a citat-o dl Goga, **guvernul a hotărât să interzică aceste întruniri din ziua de 14 noiembrie.** Motivele au fost două .

Primul motiv : **guvernul nu a voit să admită ca, în junul adunării Parlamentului , un act solemn, să se producă întrunirile acestea, care aveau aerul să prezeze asupra factorului constituțional ca să schimbe regimul.**

" Cea mai temeinică desmințire a acuzațiilor că guvernul ar fi îndemnat pe dl Goga să facă întunirea în aceeași zi, este faptul că

guvernul și ministrul de Interne nu putea să-și vâre capul sub sabie.

Nouă nu ne trebuie turburări , ci liniște. Noi guvernăm.

Al doilea motiv al refuzului, este că **nu puteam să admitem , în aceeași zi , două întruniri a două partide adverse, când, indiscutabil, s-ar fi produs ciocniri.**

" Cunoașteți cu toții **scrisoarea pe care a scris-o d-l prim-ministru către șefii partidelor Național-Creștin și Național-Țărănesc.**

D-l Goga a răspuns imediat la această scrisoare , renunțând la întrunire și aprobând motivele pe care le-a dezvoltat d-l prim-ministru în scrisoarea lui. Partidul Național-Țărănesc , din motive pe care le-a exclamat

- și cred că nu a fost una din exclamațiile cele mai fericite - șeful partidului, d-l Ion Mihalache, a așteptat apelul Suveranului.

Este un obicei să nu amestecăm numele Suveranului în dezbateri.

" **Astfel întrunirile de la 14 noiembrie nu s-au ținut.**

Camera s-a deschis în liniște, dezbaterile s-au deschis într-o atmosferă parlamentară și **noi , ca guvern, mărturisim că ne bucurăm , pentru că nu dorim decât să guvernăm în liniște ."**

" Și acum , d-lor , dați- mi voie să **dau cea mai formală desmințire :** în primul rând că d-l Goga ar fi avut o înțelegere cu guvernul, cu d-l Tătărescu, cu mine sau altcineva din guvern,

fie să aranjeze în aceeași zi , fie să contramandeze întrunirea ; după cum **dau cea mai formală desmințire** , că aș fi dat cuiva bani , să convoace întrunirea sau să amâne.

[**Incuț spune că era întrebat , când de unii când de alții, dacă a dat bani la PNC sau PNT !**] [**aplauze la PNL și PNC**]

- **Mihalache** : Asta nici d-ta nu o crezi !

- **Lupu** : Dați-mi voie să spun că asta e prea de oaie! (**ilaritate la PNT**)

- **Incuț** : **În tot cazul, eu cred că nu este demn de un partid care a guvernat [PNT] sau care ar vrea să guverneze [PNC] să întrebuințeze în luptele politice dintre partide metodele acestea care merită toată dezaprobarea din partea tuturor. "**

Armand Călinescu : interpelare adresată lui Tătărescu / 9 dec '35 .

▣ **Relaxarea...Tolerarea ... Echivocul ... Fraternizarea cu extremiștii ...**

[[LD : atenție ! , între cele două părți ale discursului lui Goga , pe 9 dec. ,
s-a consumat **interpelarea lui Armand Călinescu** privind atitudinea gov.
față de **mișcările extremiste** , un avertisment , un " șah " la adresa lui Tătărăscu .]

Vezi fișier PNT- XII .

"Pe lângă **necesitatea de Stat** , de data aceasta se adăuga și un explicabil **comandament moral** pentru acei care văzură căzând pe șeful lor . Ministrul Justiției ceru Adunării , mijloace noi și înfățișă **un proiect** , care prevedea **sancțiuni grave** , pentru acei care se încadrau în **organizațiuni paramilitare** , purtau uniforme și se dedau la **acte de violență** .

Relaxarea...Tolerarea ... Echivocul ... Fraternizarea cu extremiștii ...

Spre **surprinderea generală** , însă , **curând după votarea legii** , numită pentru **Apărarea Statului** , și înainte de a se trece la aplicarea ei , se ivesc unele **interesante caracteristici** :

[-----]

Interpelarea ...

" În asemenea condițiuni , **am onoarea de a interpela pe dl președ. al Consiliului asupra situației echivoce creată în țară** .

Guvernul liberal și-a schimbat politica sa ?

Conceptiunea , pe care o avea despre ordinea internă și **sentimentele de pietate** față de memoria lui Ion Duca , au fost atât de slabe , **încât au putut fi abandonate cu atâta ușurință ?**
Si pentru care motive au fost abandonate ?

" **Sau guvernul nu se simte destul de tare** pentru a face față situațiunii și să aplice legile pe care el însuși le-a cerut și le-a obținut ?

" Fie într-un caz , însă , fie în celălalt , **situația creată constituie o gravă primejdie pentru liniștita dezvoltare a vieții noastre de Stat** .

Pe acest drum , **țara poate intra într-o perioadă de grave frământări , care vor duce la un adevărat război civil "** (mare ilaritate la PNC și Fr.Românesc)

- Gh.A.Cuza : Cine să facă revoluția ? Zipștein ?

- Armd.Călinescu : Mai mult de cât atât , **organizațiunile încurajate până astăzi , nu se sfiesc a-și arăta preferințele lor pentru o nouă orientare a politicii noastre externe** și aceasta , în momentul **când situațiunea internațională este atât de îngrijorătoare și când noi trebuie să avem o atitudine limpede** .

" **Guvernl Tătărăscu și-a luat o gravă răspundere prin politica echivocă**

pe care a urmat-o până azi , **care a primejduit interese superioare de Stat** .

Se intră în ordinea de zi . Continuarea **dezbatelor la Mesaj / 9 dec.'35**

- Virgil Madgearu : atrage atenția președ. de **ședință să dea ordin**

ca incinta Parlamentului să fie goliță de numeroasele persoane care au intrat .

- George Fotino : cere **întreruperea ședinței** pentru ca chestorii să ia măsurile necesare ca cei ce nu au calitatea de a sta în Parlament , să-l părăsească .

(scandal , vociferări , protestări ; **ședința se suspendă**)

[-----]

Goga / 9 dec.'35

▫ PNT : mentalitate , doctrină , ideologie .

A vorbit despre PNT : metodele , adunarea de la 14 nov. , calomniile puse în circulație ...

" Astăzi , aș vrea să mă apropiu de **mentalitatea acestui partid** , și să vă arăt , ca o premisă , credința pe care o am eu **că PNT este profitorul unei doctrine și a unei ideologii , care nu-i aparține** (ilaritate la PNT)

D-lor , dragostea pentru țărani , credința că în această țară

temelia existenței noastre ne-o dă **clasa rurală ...** [-----]

Goga / 9 dec.'35

Tăranii ... Tărănism

" Ziceam că **dragostea de țaran** , ca **supremă legitimare a existenței noastre de Stat** , **ne-o dă clasa țărănească. Acest sentiment este o veche axiomă** , **o axiomă pe care o reclamă gândirea românească de mult** .

Aș putea să zic că, înainte de război, cu zeci de ani, **toată ideologia românească s-a plasat pe acest teren** : avem de constituit un stat național . **Cine reprezintă rasa ? Țăranii** .

Deci, **acest sentiment nu este un monopol de gândire** ; este **rezultatul tuturor fibrelor de gândire intelectuală** dinaintea de război.

[-----]

Goga / 9 dec.'35

▫ "Țărănismul " în programele partidelor politice .

▫ "Țărănismul" clasei dirigente

" Partidele politice nu pot rămâne insensibile la curente de idei care angajează societatea , și astfel, în mod normal, **această simpatie față de țărani a fost receptată și de către partidele politice**.

" Acestea și-au dat seama că **ceea ce gândirea românească a pornit, nu poate să rămână în afara de programul lor**, și astfel , cum știți foarte bine , în ordinea politică a țării , **Partidul Liberal a scris aceste revendicări populare pe steagul său** și ele au format **obiect de discuție** :

votul universal, pe de o parte , și **ideea împrumutării** , pe de altă parte .

[-----]

" Cum s-au desfășurat lucrurile mai târziu, dvs o știți foarte bine.

La Iași, aceste idei au fost acceptate , și iarăși, este un fenomen curios , pe care nu-l explică decât această **influență a gândirii românești** , nu-l explică decât **caracterul axiomatic al problemei** , care trecuse din mână în mână , din gură în gură, din creier în creier, faptul că **aceste drepturi acordate țăranilor** , sfintele lor drepturi , **nu au venit după o împinsătură de jos**,

ci aproape au fost otcroiate de sus, de către clasa conducătoare " (aplauze la BPN)

" **Acest fenomen**, dacă ne apropiem numai în două cuvinte de el și îl despăim , ne dă **realitatea situației** : de o parte, **întreaga societate românească conducătoare , conștientă de drepturile care se cuvin țăranilor** , iar de altă parte , **și un îndemn** - trebuie să o spunem - **de generozitate și de idee de sacrificiu din partea acestei clase conducătoare ."** (aplauze la BPN) [-----]

Goga / 9 dec.'35

▫ "Țărănismul " în programele partidelor politice .

▫ "Țărănismul" clasei dirigente

" Partidele politice n-au făcut altceva decât **să urmeze ritmul istoriei, ritmul logic, al gândirii românești** , din acele vremuri. Realmente eu pot să constat - fiindcă eram un observator obiectiv pe acele vremuri, la Iași - și nu este lipsit de **un accent de generozitate** , **faptul că au dat acel vot**.

Am văzut mari proprietari, boieri, care aveau proprietăți din neam în neam,

bătrâni, moșnegi, cărora **le curgeau lacrimile** , **dar care spuneau** :

trebuie să ne despărțim de moșiile noastre , pe care le-au lucrat strămoșii noștri, și pe care le iubim, nu în calitate de proprietari, ci de oameni ai pământului, dar **trebuie să le dăm ca să facem un act de dreptate** , și vrem **să le dăm acum** , când se bat **țăranii pe front**, ca să înțeleagă că **ei se bat pentru drepturile lor** . "

(aplauze la PNC)

"Iată rezultanta normală a gândirii românești.

Dvs știți că , **într-o societate**, la un moment dat, **se pregătesc toate conștiințele pentru unanimitatea de gândire** , și nu mai este nici un fel de putere pământească , care s-o înlăture.

" Așa au fost drepturile pentru țărani trecute de la gândirea românească la viața

politică românească. În această situație s-a votat la noi împroprietărea. "

[LD : chiar dacă nu împărtășesc anumite argumente ale lui Goga, cred că este una din cele mai frumoase pagini " țărăniste " din epocă, iar din p.d.v. oratoric... teribilă : pentru că a venit lovitură de măciucă pe care o dă " țărănismului" PNȚ, cu care ... pornise la atac la debutul discursului.]

[-----]

Goga / 9 dec.'35

▣ **Partidul Liberal**

În câteva cuvinte va face și un succint examen al Partidului Liberal ; va vorbi tot cu sinceritate -spune el .Dar este foarte clar , nu intenționează să treacă și PNL prin același proces de acuzare . Fie pentru că este , realmente , " o înțelegere" , fie că ... se gândește mai degrabă la succesiune , și atunci **inamicul nr.1 era PNȚ**, nu PNL .]

" Sincer vorbind , nu aș putea să nu accentuez **respectul pe care l-am avut** ,și care **nu este un respect individual , ci istoric** , al țării , **pentru figurile proeminente ale Partidului Liberal în trecut .**

Meritele istorice ...

" Cine nu-și dă seama că pentru **clădirea României moderne** , pentru **opera Unirii** , pentru **opera de civilizație** , după cum la Biblie se spune : la început a fost cuvântul , la noi se poate spune **în ordinea politică : la început a fost Cogălniceanu ?**

" Cine nu-și dă seama de **opera constructivă în ideea de Stat** , de opera care a pus **piatra unghiulară a formației noastre de Stat** , din care , pe urmă , **s-a desfășurat viața amplă de astăzi a lui Ion Brăianu ?**

" Cine nu-și dă seama de **rolul istoric , de mare echilibrator** , care s-a descurcat prin atâtea **frământări ale evenimentelor mondiale** , al lui **Ion Brătianu cel tânăr** , care totdeauna **a avut un fir , care l-a călăuzit : firul sentimentului patriotic și care a dat la sfârșitul năzuințelor sale , România de astăzi ?**

" **Respectul meu pentru munca Partidului Liberal** , pentru **proeminentele figuri** ale Partidului Liberal din trecut **se încadrează în istorie** ; nu este un respect individual , ci este un **sentiment împărtășit de toți** acei cari , cu obiectivitate și cu pricepere , urmăresc **desfășurarea evenimentelor istorice la noi. "**

Eclipsa liberalismului ?

" Trebuie însă , tot cu sinceritate , să vă fac o mărturisire .

Eu m-am înșelat în prevederile mele politice **am crezut că după război , Partidul Liberal are să intre într-o eclipsă** și că , **politicește , rolul lui are să fie redus.** De ce credeam eu aceasta ?

Pentru că **o doctrină politică nu se înfățișează în mod izolat** într-un Stat ; ea trebuie să se găsească **într-o corelație normală cu marile mișcări** care zbuciumă continentul. Atunci, la **începutul veacului XX -lea** , cu cât trecea vremea, am înregistrat un fenomen , pe care l-au înregistrat și alții , în mod obiectiv : **eclipsa liberalismului .**

"**Acest fenomen merge înainte , se continuă și se propagă.**

În **Belgia**, unde era mișcarea liberală și care își avea rostul ei, s-a eclipsat , iar în **Englita** patria clasică a liberalismului , dvs ați văzut că în alegerile din urmă au fost 4 deputați legați de Lloyd George .

" **Lumea merge spre alte difernețieri** , în alt sens : **ideile de dreapta** , pe de o parte, și **ideile de stânga** , de cealaltă parte , spre o **bifurcație** în care **nu știam cum își va găsi rostul Partidul Liberal.**

" **Dar mai era o chestiune .**

[LD .am citit de câteva ori și **nu pot pricepe** ce vrea să spună și unde vre asă ajungă !]

Operațiunile politice ale Partidului Liberal se făceau numai pe solul patriei mume. Configurația solului s-a schimbat .Îmi închipuiam : **dispare cauza , dispare și efectul** , și îmi ziceam : **vom avea o slăbire în acțiunea Partidului Liberal** , așa că desfășurarea istorică a dvs , eu o priveam sub acest unghi : de o parte a continentului , iar de altă parte , al configurației solului schimbat . Atunci **mă întreb câte o dată : de ce m-am înșelat** ,

deși am avut și am dreptate în premisele mele ?

Aceasta **se explică prin două lucruri** : pe de o parte , cred eu, **se explică printr-un proces de tardivitate de recepțiune** a societății noastre .

Fenomenele ideologice și politice în transplantarea lor , în drumul lor din Occident spre Orient , fac un drum lent , se propagă încet.
Dvs știți foarte bine că **sunt fenomene** care s-au înregistrat **acum 20 de ani** , sau în domeniul intelectual, sau în domeniul literar, sau în domeniul muzical, sau în domeniul politic , să zicem **în Europa Centrală** , și le găsiți în mod anacronic **acum**, într-un faubourg de la **Calcuta** . **Tardivitate de recepție.**

" Dar mai este încă ceva .

Neoliberalism...

Dvs **v-ați însușit** , de câte ori s-a ivit, **idei care nu vă aparțineau și care erau scoase la suprafață de frământări politice și le-ați scris pe steagul dvs.**

Nu ați izbutit totdeauna să le realizați și **nici nu le-ați realizat** , câte o dată **le-ați compromis**.

Protecția muncii naționale...

" Iată, de ex, **ultima desfășurare a concepției politice la noi și mai ales a sentimentului maselor.**

Dvs știți că **ideea națională** s-a ridicat **pe primul plan.**

S-a cerut , de pildă, **respectarea muncii naționale** .Din toate părțile **vi s-a arătat , cu lux de mare argumente**, că trebuie **primatul muncii românești.**

Dvs , **deși** ca doctrină , prin liberalismul dvs, nu erați indicați să o faceți , **v-ați înscris aceste revendicări, ați făcut legea ;**

dar **uitați-vă** în propria dvs conștiință , **examinați** realitatea țării și veți vedea , d-nii mei, că **nu s-a atins scopul avut în vedere .**

Și nu s-a atins scopul care s-a avut în vedere , **pentru ce ?**

Pentru că **nu s-au urmărit , conform impulsurilor categorice** , pe care le dă **un program bine definit , unei idei** Aceasta este realitatea. "

Goga / 9 dec.'35

▣ **Cenzura și starea de asediu ...**

[LD : Goga este mai mult **ex-ministru de Interne , decât lider de partid .**

În ce privește " pericolele" ... unghiurile de privire erau atât de diferite

încât era foarte greu să se găsească un numitor comun. Și totuși ...]

" Am vorbit de dumnealor [**PNT**] și am spus că nu mă ocup de guvernarea d-lor, Mi-ar fi foarte ușor să mă ocup de guvernarea dvs .

Nu mă ocup însă nici de această guvernare , fiindcă **am făcut un examen de doctrină .**

Totuși, există o chestiune asupra căreia îmi permit să vă atrag atenția și pe care o vorbesc aici ca om politic : este chestiunea **cenzurii și a stării de asediu .**

" D-lor , cred că este **o mare greșeală .**

Eu , **când dvs ați cerut-o** , de acord cu alți oameni politici , **pentru un timp de , am votat-o.**

Dar nu mi-am închipuit că vom intra într-o **permanență de cenzură**

și într-o **permanență de stare de asediu.**

Prin aceasta **se creează**, d-lor miniștri, **un joc al aparențelor** care este **păgubitor** intereselor naționale . **Un joc al aparențelor, întâi, pentru străinătate .**

Dvs știți foarte bine că, după omorârea lui **Dolfus la Viena** , nu a trecut **o săptămână**

- deși era un zbucium interior extraordinar , **deși se împușcau** oamenii unii pe alții - în momentul **când nu au mai fost gloanțe** de pușcă , **s-a retras starea de asediu.**

Cum vă puteți închipui dvs, că la **Viena** , care este astăzi un **centru cultural**, un centru **intelectual**, un centru **muzical**, lumea aceea, **valorile de străini** , s-ar mai duce acolo , când ar fi **o permanență stare de asediu ?!**

Și , **mutatis mutandis** , gândiți-vă la noi ...

- **Emil Panaiteșcu** : **Nu e liberă presa la Viena. Este mai greu ca la noi .**

Nimic din ceea ce nu vrea guvernul **nu se publică în presa din Viena.**

- **Goga** : " **Dar nu este stare de asediu. Presa își primește inspirațiunile ei ,**

În marile probleme de Stat și în marile probleme de politică externă , **de la guvern.**
Și este bine așa să fie , fiindcă guvernul își are răspunderea lui.

Dar nu e mai puțin adevărat că **nu este stare de asediu .** [-----]

Lumea crede că noi suntem aici pe un vulcan.

Nu este adevărat , acel joc al aparențelor, din acest p.d.v., **că suntem pe un vulcan .**
Și acum trec la **efectele rele** ale stării de asediu și ale cenzurii , **în ordinea internă.**

Gazetele ? - confiscate !

În ordinea internă, cu legile existente, **gazetele care vor să facă scandal ,**
pot pur și simplu să fie stăpânite . Cred că **unaimitatea de simțire a poporului românesc ,**
când vede că este pur și simplu căutare de scandal, **îți dă dreptate să pui pumnul**
într-o asemenea manifestație . Acesta este adevărul.

Eu însămi am confiscat gazete , de ex, în momente **când acele gazete puneau în**
circulație lucruri care nu erau conforme cu interesele cele mari ale țării .

Nu este bine să treci în conștiința publică **ideea că d-ta te temi.**

Dați-mi voie, **este o diminuțiune de autoritate .**

Starea de asediu ? - neprelungită !

Nu trebuie compromisă ideea .

" Starea de asediu , cu severitatea sa, cu grava ei seriozitate, intervine atunci
când țara se găsește la zile grele , la zile de primejdie ,
și atunci o pui în practică cu toate consecințele.

Dar dacă d-ta lași , **zi cu zi, să se obișnuiască lumea** cu această stare de asediu ,
ba ești **silit să fii și indulgent** în cadrul ei , **atunci se compromite ideea**
și nu există un special beneficiu pentru țară în urma aplicării ei.

lata observațiunile unui om care a avut ceva de-a face
cu ordinea țării și cu valorile de simțire din țară...

Goga / 9 dec.'35

▣ **Procesele de elaborare politică.**

▣ **Valorile de popularitate**

[LD : ... Goga este ... obosit. Spune că atât coardele sale vocale , cât și răbdarea auditorilor ,
au fost puse la grea încercare . Ajuns la partea finală a discursului , **Goga își pregătește ținta :**
adjudecarea guvernării. Alege ca prim argument , popularitatea]

" Cred că **țara noastră** astăzi este într-un **proces de elaborare interioară.**

Viața politică este **o fluctuațiune permanentă** . Adevărurile de azi , sunt desmințite mâine.

Noțiunile nu sunt permanente , ele sunt într-**o continuă evoluție.**

Și atunci eu găsesc că țara noastră este în plin **proces de elaborare politică. "**

În mod rezumativ, o sinteză , a valorilor de popularitate

Primul val : g-ral Averescu ...

" **Întâi**, a fost **valul de popularitate a generalului Averescu** , care s-a elaborat în tranșee ;
era **crediința ce se pusese în comandantul de război , transpusă pe tărâm politic .**
Acest val de popularitate a încetat . Rezoanele pentru care au încetat ,
aceasta este **datoria istoriografului** de mâine să le fixeze.

În orice caz, **nu eu sunt chemat să mă ocup de acest lucru.**

Pornirea mea de eleganță care **m-a condamnat la tăcere** și la **multe reticente**
în această chestiune, **vă rog să-mi permiteți s-o păstrez .**

Acesta a fost, deci , primul val. "

Al doilea val : PNT...

" **Al doilea val de popularitate a fost al dvs , al PNT** , la care toate lucrurile se explică
în organizarea **instinctului urei de clasă** , de o parte ,
și în **instinctul regionalist**, pe de altă parte .

Dvs , nu vreau să mă mai repet, **ați organizat ura de clasă și regionalismul.**

" Dlor , acestea **sunt instincte de suprafață** , **nu sunt instincte de adâncime .**

Instinctul urei de clasă este destul de puternic, dar **la noi în țară nu s-a practicat**
și **deci se eclipsează.**

Val efemer : PNL !

" Apoi **guvernarea dvs n-a fost** de așa fel , iertați-mă , **ca să constituie și mai departe** o platformă de perpetuare a dvs, **în sentimentul public.**

Mai ales că la aceasta s-a adăugat faptul că **au intervenit alte forțe , alte energii, alte impulsuri de simțire și de gândire** pe arena politică , **care pe dvs v-au eclipsat "** (**aplauze la BPN**)

" **În această situație** , d-lor, **stau și mă gândesc** și caut **să rostesc adevărul întreg .**

Aceasta am căutat în tot cursul cuvântării mele

- și am avut de multe ori satisfacția să subliniați spusele mele cu aplauze -

și **vă rog să judecați tot ce am spus în calitate** pur și simplu **de buni români** ,

câtuși de puțin membri ai unui partid **cu care mă găsesc în adversitate**

și **cu care** , oricâte ar spune dumnealor [PNȚ] , **eu nu m-am înțeles.** Ce să mă înțeleg ?

Sunteți un guvern care se preapără de plecare .

Eu nu m-am înțeles cu dvs deloc, nu am nimic cu dvs.

Iar dacă au avut ecou cuvintele mele , a fost efectul pe care-l trezește în suflete de români, preocupările unui român. "

Noul val : naționalismul integral !

" Dragii mei, **ca român vă spun : analizați fenomenele sociale , fenomenele de simțire din această țară, uitați-vă împrejurul dvs, și constatați adevărurile .**

Ne aflăm în fața unui val nou , puternic și primejdios, aproape ; este valul ideii naționale (**aplauze la Blocul Parlamentar Național**)

[-----]

O.Goga / 5 și 9 dec.'35

11.) **dr.Costinescu (min.industr , comerț) , răspunde la întrebare , 10 dec.'35**

(DAD, MO 10, șed. din 10 dec.'35, p. 152-153)

[**LD : ca informație , privind suspiciunile , privind corectitudinea... legat de un art.de scandal apărut în " Curentul "]**

Pe teritoriul Mangaliei, populația era sută la sută impalidată .S-a constat asta la controalele sanitare . Și vizitatorii s-au îmbolnăvit de malarie , din cauza țânțarilor.

În această situație el a căuta , prin ministerul de Finanțe , niște fonduri extraordinare , pentru a deseca și ameneja unele lacuri și smârcuri din zonă : Mamaia, Techirghoil, Agigea.

Consiliul de miniștri a aprobat fonduri, prin Jurnalul de Consiliu.

[**el dă detalii, spune cât s-a cheltuit și ce s-a făcut**]

Cum s-a putut de aici ajunge la concluzia că cu aceasta ,

s-ar fi asanat așa-zisa moșie a lui ?! Moșia lui este la 1 km distanță de loc !

- **Madgearu** : Cel mult să scapi de țânțari (ilaritate)

- **Costinescu** : a doua chestiune ... este că **vestita carieră de marmoră de Carara ,**

de la Albota, pentru care o societate elvețiană oferise 15. milioane lei,

a fost concesionată , numai pentru jumătate de milion, societății Weigel din București !

Explică și această "afacere " ... care începea prin anul 1931 , când PNȚ era la guvern,

și s-a făcut o licitație , **la care nu s-a prezentat nici un amator.**

Dna **Ella Negruzi** (simpatica avocată, reprezentanta unui grup elvețian) a cerut o nouă licitație, la care , iarăși, **nu s-a prezentat nimeni.**

Toată chestiunea nu este decât **o bîrfă de presă . Avea dreptate dl Goga să vorbească astfel despre unele gazete !**

12) **ACCuza (PNC) , discurs la mesaj , 12 dec.'35**

Vict.Iamndi, Aurelian Bentoiu ,Eug.Titeanu , Valer Pop - intervenții, replici.

I.Mihalache, dr.Lupu, Petre Andrei - intervenții -replici .

(DAD, MO 12, șed. de joi, 12 dec.'35, p. 200 - 215)

[**LD, 17 mai 2003 : atmosferă de nervozitate. Sunt mulți înscriși la mesaj, și se dorește**

încheierea dezbaterilor. **Grupul PNC** se manifestase zgomotos și agresiv.
Pe 29 nov. , **Gh.A.Cuza** prezentase **Programul PNC** (14 iul) iar **O.Goga** prezentase **Programul BPN**, care îl angaja și pe **Al.Vaida -Voevod** ;
O.Goga , rostise un discurs la Mesaj imens , în două reprize (5, 9 dec.)
Atât în programe , cât și în discursuri, **PNC cerea guvernarea**.
Nu dezbat chestiuni legate de guvernare, ci...doar **platforma naționalistă**, din toate unghiurile ,
în care cereau rezolvarea "**problemei jidănești** " .

Cu discursul său, ACCuza ...încheie ciclul . Tot ce au avut de spus, se spusese.

Ca istoric, îmi convine, pentru că pot să completez lucruri interesante privind evoluția acestei probleme. **Mesajul, Răspunsul**, legislația anunțată, lucrurile curente, **nu se discută**.

Pe banca ministerială ,asistă **Iamandi, Inculeț, Valeriu Pop,M.Negură, Titeanu, Benteoiu** , care intervin punctual, pentru a lămurii vreun act vizat ; Tătărescu apare la sfârșitul discursului .
Cum și de data asta , ținta criticilor în concurența pentru guvernare este PNT, din când în când, intervin polemic **Mihalache** și **dr.Lupu**.

În plan secund, dar omniprezent , **concurența dintre PNT și PNL** pentru guvernare .

Din acest p.d.v., atacurile goga-cuziste la adresa PNT, îngăduie guvernului liberal ca opoziții săi să se anihileze reciproc. De data aceasta, pe planul ideilor, pe planul doctrinelor, național-țărăniștii sunt "temperați" , precum cu adunarea plănuită pentru 14 noiembrie .
Cum discursul lui Cuza este iar kilometric, cum el este întrerupt cu tot felul de paranteze polemice, am recurs iar la supratitluri, sistematizări, sublinieri, colorări]

Doc.integral xeroxat ; problematizat- **fișier LANC IV - PNC - I -**

/ Profetie, argumentare , revendicare : **guvernarea PNC** /

/ Răzbunare și victorie : **triumful ideii naționale**

Hitlerismul în Germania ; crearea PNC ; victoria naționalistă în Baroul Ilfov;

/ **Doctrina cuzistă antisemită** - premergătoare hitlerismului ; revendicarea unei întâietăți : **1889** /
- descalificarea PNL ca partid "național" ;

/ Problema jidănească în **epoca constituțională, sub domnia partidelor** /

/ Doctrina cuzistă : **clasa de mijloc și pericolul jidănesc** /

/ Doctrina cuzistă : **orașele , pericolul jidănesc** / partidele complice: **PNL, PRT, PNT** /

/ Colonizarea evreilor în Basarbia - cazul **Jewische colonisation** , 1935 /

Polemici și controverse

Cuza - Mihalache -Titeanu - Benteoiu-Valeriu Pop : **Legea circulației pământurilor** .

Benteoiu -Mihalache : **întărirea elementului românesc în politicile PNL, PNT**

Cuza -Benteoiu : **orașele și problema jidănească**

[-----]

ACCuza / 12 dec.'35 / **retro ' 1893 - 1900** /

▣ Autobiografie politic -parlamentară

[-----]

Tachinărie Cuza -Iamandi ...

Fostul meu elev ar putea să continue a urmări prelegerile mele -
sunt **adevărate prelegeri - căci ar profita** .

- **Vict.Iamandi** (ministr.secretar de Stat) : **le-am auzit destul și în trecut** .

- **ACCuza** : Nu domnule, nu le-ați auzit așa , fiindcă eu nu mă repet.
Dovadă că nu le-ai auzit , e că afirmi ceea ce afirmi .

- **Iamandi** : Este adevărat că **nu v-am auzit în noua ipostază. Anul trecut**,
dacă ați fi vorbit de dl Goga, **nu ați fi vorbit așa...**

- **ACCuza** : Dacă aș fi avut ceva de spus, spuneam atunci...

- **Iamandi** : Ați spus-o la **4 martie 1934...** la interpelarea în chestiunea muncii naționale...

- **ACCuza** : Ești foarte bine informat de acțiunea mea.... **Nu-mi aduc aminte** (**ilaritate**)

[-----]

La 16 martie **1895** , când **Dobrescu -Argeș** a invocat suferințele țărănimii ,

Take Ionesu, în loc să-i răspundă cuviincios și obiectiv, **l-a luat în derâdere** ;

pe de altă parte, cu câteva zile înainte, **PPCarp declarase** că nu este altă țară în lume ,

în care **clasa conducătoare să fi făcut mai mult pentru țărănime** , decât Țara Românească !

Atunci provocat de atitudinea lui Take Ionescu - care debuta pe vremea aceea ...

- **dr.V.Demetrescu -Brăila** : Die Cuza, **Take Ionescu nu mai este printre cei vii** ca să poată răspunde .**Nu se vorbește cu atâta ușurință de un gigant al cuvântului,** ca Take Ionescu ...Lui Take Ionescu i **s-a reproșat , atunci, la Paris, că este antisemit,** tocmai **din cauza amendamentelor d-tale, care au fost admise în Cameră...**

[-----]

ACCuza / 12 dec.'35 / retro ' 1900- 1914 /

▣ Autobiografie de militant

▣ Creștinism + economie politică

" Ajung **profesor de economie politică** , prin urmare și de economie națională, la **Universitatea din Iași, la 1900** . Intrând la Universitate, m-am simțit obligat să soluționez **două probleme** : problema **educației tineretului** și problema **cercetării chestiunilor naționale** , care interesează țara și neamul românesc. "

Profesor și discipol : ACCuza -Victor Iamandi ...

" Și **unul din acei care a luptat** pe vremuri , **alături de mine** , cu însuflețirea luptei pentru idei , **șade astăzi decepționat pe banca ministerială** .

A ajuns la măriri, dar nu-l mai încălzește idealul. Este dl Victor Iamandi .

" Am luptat împreună cu d-sa , **a fost elevul meu**, știe **de ce și cum am luptat** , a luat parte , împreună cu mine, la atâtea lupte.

Pe atunci **s-a pus una din problemele cele mai grele** , dar care mă fac să râd astăzi, gândindu-mă la atitudinea cu adevărat copilărească a profesorilor noștri, :

era vorba de educațiunea religioasă. [-----]

Studentii erau cu mine. Scenele care s-au întâmplat în timpul acesta , **eu le-am acumulat în sufletul meu**, și mă încălzesc și astăzi **cu cea mai deplină veselie.**

i-am silit să primească pe preot în Universitate , pe care ei voiau să-l dea afară , fiindcă mi-am zis : **preotul trebuie să fie acolo , să citească sfânta Evanghelie** , pentru ca **să-i învrednicească Dumnezeu să cunoască adevărul ."** (**aplauze la PNC**)

[-----]

ACCuza / 12 dec.'35 / retro 1889 /

▣ Doctrina cuzistă - înainte de doctrina hitleristă

" În deosebire de dvs , **singurul partid care are o doctrină precisă, științifică,** este.... **numai Partidul Național Creștin.**

"Descalificarea" PNL

- **voce PNL** : Este Partidul Liberal !

- **ACCuza** : Regret ! Mai întâi, Partidul Liberal ? Știți dvs ce a fost ? La început își zicea

"Partidul Liberal Național " , adică **liberal** , însă **în marginea naționalismului** .

Pe urmă, **și-a schimbat titulatura** și și-a zis : **"Partid Național Liberal "**, adică **național**, dar **în limitele liberalismului.**

Vă dați dvs seama ce înseamnă această schimbare ? Dar în afară de aceasta, eu zic următorul lucru : **Partidul Liberal**, prin însăși liberalismul său, **și-a pierdut doctrina** ,

pentru că ori este liberal , și nu mai corespunde cu necesitățile momentului,

sau nu este liberal , și atunci **de ce își mai spune Partid Liberal ?**

Încât , eu vă sfătuiesc pe dvs să rectificați doctrina (ilaritate)

Dacă aveți nevoie numaidecât **mă ofer pentru a vă da lecții** în materia aceasta (**ilaritate**)

[-----]

ACCuza / 12 dec.'35

▣ Epoca constituțională

▣ Domnia partidelor

▣ Problema jidanilor.

" Însă ultima fază a problemei ăsezării jidănești,
o reprezintă epoca constituțională a României și a domniei partidelor.

Nenorocirea problemei jidănești la noi în țară se datorește guvernării partidelor,
a partidelor care ,nu numai că nu au luat nici o măsură pentru a ne apăra de jidani
- cum făceau domniile aceia - dar au luat toate măsurile
ca să susțină pe jidani în lupta de concurență cu creștinii."

[-----]

ACCuza / 12 dec.'35

▣ Doctrina PNC : clasa de mijloc

▣ Problema jidănească

[LD : mi se pare foarte interesant acest pdv, în orice caz , mai interesant decât al țărăniștilor !]

Voise să-l întrerupă pe Grigore Lunian (cu o zi înainte) privind orașele... Explică acum :

" Apoi orașele știți ce sunt ? Sunt centre de formațiune a puterilor națiunii.

Din rândul populației rurale , se ridică neconținut către orașe ,

elementele cele mai selecte și mai bune ale țărănimii.

În orașe, se creează prin cultură , clasa de mijloc, prin meserii și comerț,

și ajunge să formeze clasa conducătoare științifică, literară , artistică , economică și politică , așa precum se găsește aici, pe aceste bănci.

[-----]

ACCuza / 12 dec.'35

▣ Partidele : orașele - problema jidovească

▣ PNL, PRȚ, PNL-g, PNTȚ

" Aici intervin partidele , și eu întreb : ce fac partidele pentru a rezolva problema jidănească ? Suntem astăzi aici , cu toții , țara ne aude ; ce fac partidele ?

Partidul Liberal

Încep cu onoratul partid Liberal, care are azi guvernul în mână .

Întreb : ce face Partidul Liberal , pentru rezolvarea problemei jidănești ?

Mai întâi, există o problemă jidănească pentru dvs ?

Să o spuneți ! Dacă există pentru dvs o asemenea problemă, apoi, vă întreb

care este soluțiunea problemei jidănești, pe care o susțineți dvs ?

" Eu nu văd nimic ! Dar este altceva mai grav : dvs ați venit în aparență

cu o lege de protecție a muncii naționale - foarte bune ! - dar pe care nu o aplicați ,

sau , dacă o aplicați, o aplicați împotriva creștinilor , sărmanii,

unii veniți de cine știe de unde, și care s-au aciuit la noi în țară ,

dar nu o aplicați împotriva jidanilor - pot să vă dau dovada oricând veți dori.

[-----] aveți puterea ! Puneți-mă pe mine pe acele bănci și veți vedea (ilaritate)

Nu ar fi pentru dvs cine știe ce sacrificiu, dacă m-ați lăsa să stau vreo 6 luni de zile acolo

(ilaritate) dvs faceți altceva : faceți legi -

ați făcut legea de colonizare a Basarabiei de către jidani [vezi mai jos replica lui Titeanu]

și a trebuit să reveniți dvs înșivă asupra acestei idei , și atunci eu vă întreb :

Ce fel de oameni sunteți dvs care nu vedeți problemele ce se prezintă sau care luați asemenea dispozițiuni , pe care , după câteva zile, le retrageți ? Prin urmare , dvs , în materie de problemă jidovească, nu aveți nici o soluție ... [-----]

Eug.Titeanu (subsecretar de Stat Interne) / 12 dec.'35

▣ Replica : "colonizarea" evreilor din Basarbia

▣ "Jewische Colonisation"

[LD : nu spune explicit, dar ... cred că respectiva Asociație , sub paravanul unei societăți de binefacere , se apucase să cumpere pământ, cf legii de circulației a lui Mihalache]

" Dle Cuza , îngăduți- mi să dau explicații : [-----] aluzia pe care d-l prof.Cuza a făcut-o la faptul precis al **colonizării Basarabiei cu evrei**, vă dau pe scurt lămuririle necesare.

Nu a existat o lege de colonizare. Nu s-a putut deci reveni la o lege. **A fost altceva.**

S-a făcut un **Jurnal al Consiliului de miniștri** , care reglementa - cu alte cuvinte disciplina și limita - activitatea unei **Societăți de binefacere și asistență** , care funcționa de decenii în Basarabia , încă de sub stăpânirea rusească.

Tocmai pentru că această **Asociație internațională evreească** , **avea o activitate nereglementată**, care de multe ori **depășea scopul de caritate pură** ,

s-a venit cu acest **Jurnal de Consiliu**. Evident, noi am crezut că este bună credință ,

și de o parte, și de alta. **Nu vedeam nici un rău ca asistența socială proprizisă** ,

dată **copiilor orfani , șomerilor evrei și evreilor în mizerie**, în loc să se grezeze pe bugetul Statului românesc, **să fie dată de către această asociație evreească.**

În urma unor informații ulterior primite, constatându-se că **această asociație** își continua activitatea ca și în trecut, **depășind limitele fixate de Jurnalul Consiliului de Miniștri**, **problema a fost reexaminată.**

Desigur că, **după ce vor fi înlăturate toate primejdiile legii Mihalache** , vom lua toate măsurile pentru a **menține această Asociație de veche funcționare** , în cadrul strict al unei activități de asistență socială "

Muşcel - județ fără evrei !

În ceea ce privește faptul că **d-l deputat Mihalache a citat** - cu drept cuvânt și cu mândrie locală pe care o înțeleg - **județul Muşcel ca un județ de românm pur, [fără evrei !]** și fiindcă **l-a confiscat în beneficiul patrimoniului de realizări naționaliste ale partidului d-sale,**

îmi voi îngădui să spun că **acest județ este și al d-lui Dinu Brătianu , președintele PNL** (**aplauze prelungite la PNL**)

Ghelmegeanu : Numai când este vorba de jud.Muşcel vă aduceți aminte și de dl Dinu Brătianu!

- **CCGiurescu** : Amintește lui Titeanu că **a cerut dosarul acestui caz**, și că nu l-a primit.

Adaugă că , în respectivul Jurnal de Consiliu , **se acorda acele asociații evreești , autorizația de a procura seminte și mașini agricole !**

Abia acum , **după ce opoziția s-a sesizat, organele administrative au cercetat tranzacțiile și înstrăinările de pământ făcute în ultimul timp, pentru a le anula** . Cere insistent dosarul.

- **Eug.Titeanu** : Veți avea dosarul . Tranzacțiunile nu s-au făcut acum., în 12 zile.

Asociația asta funcționează de 40 de ani. În ce privește **înstrăinările de loturi și tranzacțiuni** a acestor proprietăți rurale, ele au fost posibile pe baza legii Mihalache.

[-----]

- **Mihalache -Bentoiu - Valeriu Pop** 12 dec.'35 , retro 1929 /

▣ Legea circulației bunurilor

▣ Înstrăinarea pământurilor în Basarabia.

[LD : vezi mai sus opinia lui Cuza, răspunsul lui Titeanu, care au provocat explicațiile lui Mihalache .Mie îmi ajută să clarific această contestată și mult comentată lege]

- **Mihalache** : Ori lipsa de informație, ori lipsa de discernământ, ori o simplă inadvertență, ori lipsa de bună credință , se vede că **Legea circulației bunurilor** , nu este cunoscută .

Scopul legii a fost tocmai ca să asigure această circulație exclusiv în mâna țăranilor .

[-----]

Atunci am dat acea reglementare a circulației, în sânul muncitorilor de pământ, din categoria celor cu drept la împroprietărire.

Desfid să se găsească o altă formulă ,

care să asigure stăpânirea pământului de cei mai buni țărani.

- **Eug. Titeanu, Mihai Negură** (ministr. Agricult) : promit ca să se discute chestiunea pe larg , când se va dezvolta interpelarea. [-----]
- **Aurelian Benteoiu** (ministr. secretar de stat , Justiție) : Am ascultat comparația făcută de dl Mihalache între cele două legi succesive - **legea din 1925** , care imobiliza pământurile în mâna țăranilor , legea liberală , și **legea d-sale** , pe care o găsește superioară .
Or , această lege n-a fost decât o solicitare pentru o cât mai repede circulație a pământurilor rurale , **fără distincție de naționalitate a achizitorilor** .
- **I. Mihalache** : Vei fi cunoscând legi , dar nu cunoști chestiunea de loc .
- **Benteoiu** : Nu putem împiedica circulația - ați spus dvs - pentru că nevoile vieții sunt mai tari decât exigențele legii ; și chiar dacă existau prohibițiuni de circulație în lege , deci garanțiile păstrării în patrimoniile țărănești a pământurilor rurale , **ele totuși se făceau împotriva legii** .
Dle Mihalache , înstrăinările făcute împotriva legii , sunt lovite de nulitate .
- **Mihalache** : Cum le puteți anula ?
- **Benteoiu** : Cum ? În primul rând prin acțiune de anulare de către fiecare interesat .
Apoi , printr-o lege cu articol unic , în care , privitor la atribuțiunile ministerului public , s-ar fi trecut obligațiunea ca , **din oficiu , să se ceară anularea acestor tranzacțiuni** .
În loc să faceți aceasta , ați deschis larg ușa tuturor înstrăinărilor , favorizându-le .
Ați preferat să dați liberă circulație , fără distincțiune , dacă pământurile acestea ajung în patrimoniul românești sau altele . [-----]
- **Valeriu Pop** (ministrul Justiției) : [roagă pe Cuza să-l permită această întrerupere deoarece **controversa este de mare importanță în ce privește cauzele care au dus la înstrăinarea pământurilor țărănești moldovenești , în mâinile minoritarilor** .
Este **Raportul procurorului general de la Chișinău** care , ocupându-se de toate problemele din circumscripția sa , **se ocupă de problema pământurilor din Basarabia , făcând unele propuneri către guvern**] Citează din **Raport** :
< **Aceste propuneri ar aduce corectivul de care credem că are nevoie legea din 1929 , a circulației pământurilor rurale provenite din împroprietărire** .
Legea aceasta a izvorât din dorința de a crea o proprietate rurală de maximum 25 ha , pentru a încuraja elementele muncitoare și destoinice din lumea satelor , dându-le putința să se închiaburească , în scopul de a putea face o agricultură model .
< **Noi nu știm ce rezultate va fi dat această lege în alte regiuni ale țării** .
Cunoaștem însă , **rezultatele din cele 6 județe ale circumscripției acestei Curți de Apel** .
Vom spune de la început că ele sunt îngrijorătoare .
< **Pentru a cumpăra pământ , trebuie capital , iar în Basarabia , capitalul , în lipsă de credit , l-au avut și-l au cei ce l-au avut și înainte de expropriere și împroprietărire , și aceștia nu au fost și nu sunt moldovenii basarabeni** ,
pentru care , în primul loc , s-a făcut exproprierea .
< **Putem afirma că multe mii de hectare de pământ agricol , au ieșit din proprietatea sătenilor băștinași , intrând în aceea a unor minoritari** .
< **Rezultatul acesta al legii circulației pământurilor rurale , a fost adus la cunoștința înaltului guvern , încă din anul 1930 . Ministerul Justiției a dat , în acest timp , o Circulară , cerând atenție la autentificarea actelor de vindere-cumpărare , iar Ministerul Agriculturii a și intentat o serie de acțiuni de anulare a unor astfel de înstrăinări a pământurilor provenite din împroprietărire .>**
- **Valeriu Pop** : Acestea s-au făcut pe vremea când dl gral Răcanu era ministrul Basarabiei , la 1931 . Din acest Raport , se desprinde starea îngrijorătoare de lucruri în ce privește înstrăinarea pământurilor țărănești din Basarabia , care a început din 1929 , o dată cu aplicarea **legii circulației** , operă a guvernului PNȚ . (aplauze la PNL)
- **Mihalache** : generalul Rășcanu a fost pe vremea guvernului Iorga ...
- **Valeriu Pop** : Da , a fost sub guvernul Iorga . Cât a fost de defectuoasă legea , o demonstrează faptul că înstrăinarea bunurilor din mâinile moldovenești în mâini minoritare , într-un singur an , a luat proporții atât de îngrijorătoare , încât a fost nevoie ca guvernul să fie sesizat de autorități și instanțe judecătorești , pentru a se lua măsuri . De atunci , s-a mai intercalat o guvernare național - țărănistă , cu o durată de aproape 2 ani .

Întreb pe dl Mihalache : **ce măsuri a luat guvernul național -țărănist de la 1932 și până la 1933 , pentru a înlătura lipsurile dezastruoase ale legii circulației bunurilor , pentru care răspunderea o are guvernul Partidului Național Țărănesc ? "**

(**vii aplauze la PNL**) [-----]

- **I.Mihalache** : ... și noi dorim ca ea să vină în întregul ei în dezbaterile Camerei , fiindcă **dintr-o lege , care a fost făcută cu cele mai bune intenții** și are cele mai fericite dispozițiuni , se face un cap de acuzare împotriva noastră. Acum, d-lor , mă pun în ipostaza că legea este rea sau greșită, și vă întreb : **astăzi băgați de seamă acest lucru , când de la 1930 era dată alarma ?**

Ce măsuri a luat guvernul în acești doi ani ?

După doi ani , **se trezește guvernul că legea nu e bună ?**

(**aprobări, aplauze la PNȚ ; sgomot, întreruperi la PNL**)

Ce măsuri a luat guvernul pentru a pune la îndemâna țăranilor români capitalul necesar pentru cumpărarea pământurilor din Basarabia și a pământurilor turcilor din Cadrilater ?

(**aprobări, aplauze la PNȚ ; sgomot, întreruperi la PNL**)

- **G.Șerban** : **Dar d-ta , care ai făcut legea, ce capital ai pus la dispoziția țăranilor ?**

- **Mihalache** : Dta nu pricepi !

- **Șerban** : Pricepi d-ta și nu pricep eu , care sunt avocat !

[**Mihalache mai vrea să dea răspunsuri ; Cuza nu-l mai îngăduie ; Valeriu Pop promitedezbatere**]

Bentoiu - Mihalache / 12 dec.'35 / retro 1928-1933 /

▣ **Sprijinirea virtuților neamului ?**

▣ **Întărirea elementului românesc ?**

[**LD : nu cred că era momentul răfuielii PNL-PNȚ pe probleme bugetare , pe chestiuni agrare , etc etc. ; discursul era al lui Cuza !**]

- **Bentoiu** : "**Ați spus** : noi nu credem în posibilitatea rezolvării problemei [**evreești**] prin **stâlciri și prin bătăi.** "

" Suntem de acord în această privință - noi credem în virtuțile neamului și în solitudinea pentru aceste virtuți ale neamului , pentru ca la o liberă întrecere între elementele românești și elementul minoritar , ai noștri să învingă.

Formula , teoretic exprimată , este exactă. În această privință , ne întâlnim (**aplauze la PNL**)

De cât , cu unul și același instrument , se pot cânta diverse melodii.

Să vedem ce ați făcut dvs și ce am făcut noi.

" **Stimularea de către dvs a virtuților neamului , pentru soluționarea problemei naționale ?**

Aceasta poate semăna cu **gluma** aceea care se face despre anumiți medici despre care se spune că sunt **doctori mari** și se adaugă " **numai zile să ai , să scapi teafăr din mâna lor** " (**ilaritate**)

Să vedem **ce ați făcut dvs** pentru stimularea virtuților neamului , căci aceasta este **ultima variantă a formulei statului țărănesc.**

" Da, la stimularea virtuților neamului , în aplicarea formulei statului țărănesc , **aveați să vă preocupați de toate problemele care se concentrau în cele trei departamente : agricultură , instrucție publică și sănătate publică.**

Am avut curiozitatea să examinez acum , când **știm ce zice popa, să văd ce face popa.**

- **Mihalache** : **Ești prea tinerel ca să ne dai lecții** .(**întreruperi, protestări la PNL**)

- **Bentoiu** : De aceea , **am cercetat bugetele de la 1929 până în 1933 .**

La un buget de **40 miliarde, în 1929, ați acordat la capitolul materiale pentru departamentul agriculturii 1,46 % din totalitatea bugetului , și acest procent ridicol a mers descrescând , în măsura în care se desumfla formula statului țărănesc , până la 0,76% ,**

mai puțin de o unitate la sută din bugetul întregului Stat român.

- **I.Mihalache** : **Contest cifrele dumitale !**

- **Bentoiu** : Eu le am exacte și acest lucru îmi e de ajuns.

- **Mihalache** : **Sunt de ajuns câteva cifre de îndrăzneală , ca să aduci în discuție asemenea**

chestiuni ? **D-ta mă înveți pe mine problema agricolă și economică ?**

Eu te sfătuiesc să rămâi pe terenul juridic, și să nu te amesteci unde nu te pricepi.

- **Bentoiu** : Nu suntem nici în juridic, nici în economic. Suntem în **aritmetică elementară** care se învață **o dată cu abecedarul. A ști să citești într-un buget**, a vedea **cât s-a alocat unui departament**, aceasta nu mai ține de specialitatea economică și juridică, ține de operațiune aritmetică.
- **Mihalache** : **Desfid să-mi arătați să se fi alocat sub un alt ministru, o cifră mai mare la Ministerul de Agricultură.**
- **Bentoiu** : **Am vrut să arăt, însă, că una este afirmarea formulelor teoretice și a declarațiilor generoase de principii, și alta aplicațiunea sinceră în practica de guvernământ, și să arăt, cu câteva cifre elementare, că nu d-lor au dreptul să conteste naționalismul Partidului Liberal "** (**vii aplauze la PNL**)
[----- **Valeriu Pop** : **ravagiile legii Mihalache ; răspuns Mihalache** -----]

ACCuza - Aurelian Bentoiu / 12 dec.'35 - continuare -

▣ **Partidele : orașele - problema jidovească**

[LD după intervențiile lui Titeanu, Mihalache, Giurescu : **degeaba explicații ; Cuza își urmează imperturbabil demonstrația**]]

" **Nu mă mulțumesc declarațiunile dvs**, însă vă felicit pentru dânsese, pentru că **sunt argumente hotărâtoare pentru mine.**

Vreau să demonstrez că partidele azi în ființă, nu se preocupă de soluția problemei jidănești și, prin măsurile lor, **o agravează, în loc de a o soluționa.**

" Încep cu **dl ministru, autor al legii de colonizare cu jidani a Basarabiei**, și îl întreb : Dacă d-ta ai văzut că **se practică o expropriere de pământuri în Basarabia**, ce te-a făcut pe dumneata să vii, pe deasupra, **cu o lege de confirmare** încă a societății aceleia de **colonizare jidănească** ? [-----]

- **Aurelian Bentoiu** (subsecretar de Stat la Justiție) : Să-mi dați voie să vă întrerup, d-le Cuza. Văd că, în felul cum se pune chestiunea, **ne obligați să lămurim lucrurile și să excludem orice confuziune. Și dvs ne constrângeți la aceasta, și digresiunea dlui Mihalache.**

Dvs ați pus o problemă precisă .Ați zis :

că interesul neamului nu poate fi servit de partidele politice ;

că nenorocirea neamului derivă din regimul de partide și

că problema evreească este o nenorocire, pe care partidele sunt incapabile să o înlăture .

- **ACCuza** : **Și o agravează în fiecare zi .**

- **Bentoiu** : **Aceasta este concepția dvs și într-un regim de libertate a opiniilor nu vă poate obliga nimeni să aveți o altă concepțiune .**

- **ACCuza** : **Atâta ar mai trebui, să mă obligați (ilaritate)**

- **Bentoiu** : **Dvs afirmați - punând în socoteala guvernului - existența unei legi, care ar fi pornit din inițiativa guvernului și a cărei existență eu o contest . Nu există nici o lege .Dvs faceți o afirmație care nu se poate verifica. "**

[----- **întrerupere** : **polemica Bentoiu- Mihalache : legea circulației bunurilor** -----]

[-----**întrerupere** : **polemică Bentoiu -Mihalache : protejarea elementului național** -----]

[-----**întrerupere** : **polemică Valer Pop - Mihalache -Goga : înstrăinarea pământurilor** ----]

- **O.Goga** : D-ele președinte, aceasta este **o chestiune capitală,**

o chestiune de mari răspunderi, care trebuie să fie fixată în fața țării.

Această problemă, în mod special, **trebuie discutată la tribuna Camerei.**

Noi nu putem îngădui să se facă dintr-o intercalare la discuția la Mesaj.

Noi, deci, vă cerem să bievoți să **opriți acest colocviu**, rămânând ca,

atunci când se va discuta chestiunea, să venim să vorbim și noi,

fiindcă și noi avem de vorbit în această chestiune.

Acum să continuăm discuția la mesaj. Vă rog să respectați elemntarul drept al d-lui prof. Cuza.

[-----**întrerupere** : **polemică Mihalache-Șerban -răspunderile !** -]

- **ACCuza** : " **Teama mea a fost aceasta : partidele politice nu sunt capabile să rezolve problema jidănească.** Am citat cazul PNL, care face **Legea de protecție a muncii naționale**

și **Legea de colonizare a Basarabiei**, acordând acest drept unei societăți jidănești.
Se înțelege, această măsură se baza pe **legea circulației bunurilor țărănești**,
a d-lui Mihalache, fiindcă **jidanii lucrează întodeauna succesiv**,
lege de la care porcede întreaga această afacere, care ne preocupă.
Prin urmare, **ce fac domniile lor**? Acordă fără nici o rațiune **dreptul de colonizare a jidanilor**.
Ce răspunde Partidul Liberal? **Partidul Liberal acuză PNT!**
Ce răspunde Partidul Național Țărănesc? **PNT acuză PNL!**
Dar românii, cu pământurile lor, cum rămân? (**aplauze la PNC**)

[-----]

lată, prin urmare, cum o problemă, care cuprinde pe toate celealtele, **rămâne nerezolvată**, din cauza concepțiunii și a mentalității actualelor partide din țara noastră.

[-----]

Dvs să știți un lucru: Noi suntem hotărâți, dacă vom avea aprobarea mulțimii românilor, **să guvernăm în conformitate cu interesele românești**"

(**Aplauze puternice, strigăte de bravo**, la BPN. Toți îl ovaționează pe Cuza, în picioare.)

(**În acest moment își face apariția pe banca ministerială Gh. Tătărescu**, primit cu aplauze, ovații, în picioare ...]

ACCuza / 12 dec.'34

13.) **Virgil Madgearu (PNT)**, Declarație la Mesaj, 12 dec.'35

(DAD; M.O. 12, joi, 12 dec.'35, p. 215 - 218)

[LD : Madgearu ia cuvântul imediat după ACCuza. Nu se stinseseră aplauzele PNC, când pe banca ministerială, pe lângă ceilalți membri ai guvernului, intrase **Gh. Tătărescu** primit și el cu ovații și aplauze. La urcarea la tribună, **Madgearu** este primit cu aplauze și ovații de gruparea parlamentară PNT, din care lipseau (sau tăceau) ardelenii, Maniu ...

Acum, în calitatea de **secretar general al PNT**, **Madgearu** rostește câteva fraze introductive și citește o Declarație. Madgearu nu este întrerupt de nimeni .]

Doc. integral xeroxat ; fișier PNT XII

/ **Guvernul Tătărescu : în prag de lichidare** /

/ **Mișcările naționalist-extremiste = diversiuni cu complicitatea PNL** /

Declarația PNT

/ **Continuitate în guvernare ? / alternativele : stat liberal ? / : stat țărănesc ? /**

/ **Criza doctrinei liberale** /

/ **Politici economice : PNL / PNT /**

/ **Economia României sub guvernare PNL /**

politicele economice : **financiare ; comerciale ; monetare ; bugetare ;**

cu străinătatea ; corupție și venalitate /

/ **Falimentul regimului PNL : alegeri ; cenzură ; stare de asediu ; falimentul guvernării /**

Madgearu / 12 dec.'35

▣ **Guvernul Tătărescu - în prag de lichidare**

▣ **Dezbaterile la Mesaj = diversiune**

" D-le președinte, d- lor deputați, **Partidul Național -Țărănesc**, considerând că în condițiile date, **guvernul actual se află în fața lichidării guvernării sale** (**reacții ironice la majoritate**)

și a regimului ce a încercat zadarnic să salveze,

a găsit că nu este potrivit să participe printr-o discuție amplă, cum se obișnuiește în timpuri normale, la Adresa de Răspuns la Mesajul Regal. [-----]

" **Partidul Național Țărănesc** constată **valurile crescânde ale nemulțumirii publice** și ale PNT, ca să nu amintim și de **acțiunea lentă și continuă**, exercitată din **birourile Ministerului de Interne**, câte o dată și ale **Instrucțiunii Publice**, în timpul guvernărilor liberale.

Astfel de încercări de diversiuni **au putut suresciti spiritele și mări anarhia**

în straturile de sus [LD ???], în așa măsură încât PNL, la un moment dat,

a plătit cu capul șefului său greșelile propriului partid. " [-----]

Madgearu / 12 dec.'35

▫ Mișcările naționaliste extremiste

▫ Complicitatea PNL

" Persistența diversiunii exploatare a sentimentului național și urii de rasă ,
cu toate jefele politice plătite scump de țară și de Partidul Național Liberal,
ar fi menită să ne bucure [LD : !?] , ca una care înfățișează luminos, [LD : !?]
falimentul monopolului politic al "claselor dirigente" ,
dacă nu ne-ar îngrijora haosul ce se adâncește zi de zi, în viața de Stat și de ordine legală ,
prin nepriceperea sau complicitatea cu forțe anarhice [LD : !?] ,
de care face **dovadă zi de zi** acest guvern " (aplauze la PNȚ)

[-----]

Madgearu / 12 dec.'35

▫ Continuitatea în guvernare .

▫ Stat liberal - stat țărănesc .

[LD : trebuie să încerc să pricep **deosebirea celor două concepții** , în toate domeniile,
ceea ce este greu. Dar , acum, într-o redactare extrem de elaborată - presupun -
poate reușesc. În ceea ce privește "**continuitatea**" în guvernare ,
este evident că **fiecare partid, subiectiv**, considera acest principiu **potrivit guvernării sale !**
Pentru adversari, continuitatea era incompatibilă pentru diverse condiționări , în care adverbele
... făceau carieră : "**dar** " , "**însă** " , "**doar** " ...]

" Răspunsul la Mesajul Tronului stăruie

asupra principiului de continuitate în opera de guvernare .

Am sprijinit întotdeauna acest principiu , menit să statornicească idei și metode folositoare
vieții noastre publice. **N-am șovăit să apărăm** , în nici o împrejurare , **dreptul unui guvern**
de a avea timpul convenit pentru a arăta tot ce știe și tot ce poate.

Nu este compatibilă însă cu ideea de continuitate , **dăinuirea unor stări**
de dezordine politică și dezordine economică.

Ce ar însemna continuitatea aplicată vârtejului de măsuri și reglementări comerciale
contradictorii , datorită lipsei unei concepții unitare și
unei acțiuni coordonate între diferitele ministere și așezăminte publice ?

Criza doctrinei liberale...

" Răspunsul la mesaj a Senatului , recunoaște clar că criza economică mondială
a dezechilibrat economia liberală și a scos în evidență caracterul perimat al doctrinei
liberale . Într-adevăr, a dispărut libertatea de producție individuală , libertatea de vânzare
individuală, libertatea de concurență ca reguloare a prețurilor, libertatea muncii ,
libertatea de circulație , de schimb etc etc. **Acestea au fost temeliiile economiei liberale.**

[-----]

Madgearu / 12 dec.'35

▫ Politica economică PNL / PNȚ

[LD : dincolo de subiectivitățile resentimentare ale unui ex-ministru , atât de hulit pentru politica
sa financiară și economică, **Madgearu lansează totuși critici concrete economice** ,
provocând la meditație și dezbateri, ceea ce partidele naționaliste nu făceau.]

" **Ne-a fost dat** însă să asistăm , în cursul acestei guvernări , **la o încercare de aservire**
a cooperației, rețelei bancare capitaliste, în plină descompunere .

Ne-a fost dat , ani în șir, să asistăm la **protejarea nerațională a unor industrii** ,
pentru care **nu sunt condițiuni normale de dezvoltare în țară**, care **nu întrebunțează materii**
prime indigene, nici forțe de muncă naționale.

Iar în timpul din urmă, am putut constata **o totală pasivitate față de**
desechilibrul tot mai mare dintre prețurile industriale și cele agricole.

Cum ar fi cu putință **o continuitate în asemenea condițiuni ?**

[-----]

Madgearu / 12 dec.'35

▫ **Economia României sub guvernare PNL**

[LD : Madgearu aduce **date, statistici, argumente**, pentru a demonstra **greșita politică economică a PNL**. Ele puteau fi contrazise, puteau fi demontate, dar **reprezentau un p.d.v. competent și sigur pe domeniu**, și puteau declanșa, **o autentică dezbateră** privind opera de guvernare.]

Politica financiară ...

[-----]

Independent de atitudinea noastră față de expedientele monetare din afară, orice minte sănătoasă înțelege că **noi nu putem sacrifica interesele economiei noastre naționale vândând străinătății ieftin și cumpărând scump.**

Este tocmai ceea ce a reușit să realizeze **guvernul actual**, drept urmare a unei **politici economice și comerciale orientată exclusiv după interesele unor monopolști și privilegiați**, în favoarea cărora **s-au sacrificat masele largi ale producătorilor și comercianților , precum și moneda țării "** (aplauze la PNȚ)

Politica comercială ...

[-----]

Singurii beneficiari ai regimului de export și import , au fost monopolștii, privilegiații și samsarii compensanțiilor, contingentărilor, extra-contingentărilor și supracotelor și a tuturor traficurilor nepermise ,

favorizate prin **practicile de la Departamentul Industriei și Comerțului.**

El nu a împiedicat exploatarea monopolistă a pieții cu ajutorul cartelurilor și trusturilor.

Politica bancară ...

"**Guvernul n-a reușit nici să refacă creditul** și să asigure economiei țării alimentarea cu creditele necesare.

Încercarea de asanare a anumitor bănci , alese după criteriile de partid, s-a făcut în condițiuni ce constituie **o risipă a banului public , și amenință grav lichiditatea Băncii de emisiune.**

[-----]

În deosebi , **desconsiderarea situației speciale a creditului românesc din Ardeal și Banat , și a cooperăției de credit din Vechiul Regat , este în flagrant contrast cu manificența guvernului față de anume instituțiuni de credit , a căror asanare a făcut obiectul preferințelor sale"** (aplauze la PNȚ)

Politica bugetară ...

Partidul Liberal se obligase să asigure echilibrarea bugetului Statului , și să reducă , în același timp , impozitele . [-----]

Anunțarea de noi impozite, constituie o sfidare , într-o vreme în care guvernul prin **evaziuni fiscale, prin anularea contravențiilor plutocrației, iertarea acestora**

[-----]

Corupție și venalitate ...

Întreaga politică economică a guvernului, începând cu **opera de " asanare "** a creditului și sfârșind cu **traficul de devize**, este **pătată de acte de corupție și venalitate.**

Convenția dintre Ministerul de Finanțe cu Banca Națională , pentru acoperirea pagubelor conversiunii , a **fost trecută prin Parlament prin surprindere și fals .**

Ministerul de Finanțe, sesizat de Parlament, n-a contestat veracitatea operațiunilor frauduloase ; **anumite bănci de partid debitoare ale Băncii Naționale,**

au fost scoase complet din obligo, pagubele fiind trecute asupra Statului.

Escrocheriile , de curând **sanționate de Justiție**, au sdruncinat prestigiul **Băncii Naționale**, după cum **a constatat și șeful PNL, dl Dinu Brătianu , prin declarații ublice**

(aplauze la PNȚ) **Scandaloasele afaceri de compensație** (Cagero, Treuga etc)

- **prin intermediul unor parlamentari sau demnitari** , care au asigurat **câștiguri ilicite** , ca numeroasele **traficuri de permise de import**, au creat în țară

o atmosferă de ilegalitate și imoralitate , necunoscută în timpul neutralității. (aplauze la PNȚ)

În această atmosferă , **guvernul a mers atât de departe** , încât **perimetre petrolifere ale Statului** , în loc să fie scoase cinstit și potrivit legii la licitație publică , **au fost concesionate în mod ilegal** unor societăți improvizate din partea regimului , care totuși au putut urca **cele mai înalte trepte ale ierarhiei politice** . (aplauze la PNȚ)

[-----]
Madgearu / 12 dec.'35

▣ Falimentul regimului PNL

▣ Guvernul Tătărașcu : să plece !

" Nu este de mirare că **guvernul** ,
care nu a putut deslega niciuna din problemele economice la ordinea zilei ,
și **care a ridicat împotriva lui** toate clasele de producători ,
nu mai are astăzi nici un reazim în masele populare . [-----]

" **Cu toate că exprimarea voinței naționale este împiedicată prin stările excepționale** ,
prin **buunul plac** și prin **abuzul permanent** exercitat de **aparatură administrativă și polițienescă** ,
totuși **o serie de manifestațiuni** au dovedit acest lucru neândoielnic .

Alegeri...

" Dovada cea mai hotărâtoare au dat-o **alegerile administrative** .
În cele **40 de județe** în care au fost alegeri până acum , **PNL a pierdut 20% din voturi** .
În celelate **31 județe** , **alegerile se amână continuu** , fără alt motiv **decât** teama de înfrângerea
guvernului . Ce s-a întâmplat la alegerile județene , **s-a repetat la alegerile comunale și parțiale**
, pentru Parlament . În foarte multe cazuri , **alegerile s-au amânat și conducerea comunelor a**
fost lăsată comisiilor interimare .

Cenzură, stare de asediu....

" Numai **cenșura și starea de asediu** împiedică **opinia publică să se manifeste în**
mod liber și mai înlesnește , astfel , **guvernului să-și prelungească agonia** .
Zădarnică și păgubitoare aragonie ! Guvernul e definitiv condamnat !

Falimentul guvernării...

" **Falimentul programului** și al concepțiilor sale economice , **lipsa de autoritate și**
de demnitate a acțiunii sale politice , **haosul în politica sa comercială, prăbușirea** schimburilor
cu străinătatea , **căderea monedei, scumpirea vieții , anarhia** în domeniul administrativ ,
imoralitatea și corupția în toate ramurile activității publice (**illaritate la PNL**) ,
nu pot avea decât un singur desnodământ : plecarea grabnică a guvernului .
(aplauze la PNȚ)

Virgil Madgearu / Declarația PNȚ / , 12 dec.'35

14.) **Emil Panaiteșcu (PNL) , discurs la mesaj , 13 dec.'35**

(DAD, MO 13, 13 dec.'35 , p. 227-228 - xerox incomplet)

[LD : este de subliniat faptul că **PNL** , ca partid de guvernare , **nu participă prin liderii săi de**
marcă la dezbateri . Nu știu dacă **Dinu Brătianu** este prezent în incintă ,
cert este că **nu se manifestă** , nici chiar atunci când numele său este implicat .

Din acest p.d.v. , **acest discurs ... cuminte, clasic** , pare a reaminti guvernului că
trebuie ca cineva să apere prestigiul partidului , că cineva trebuie să mai amintească
de **paginile glorioase** înscrise în **istoria României moderne** , și , mai ales ,
să evoce numele Brătienilor : Ion și Vintilă .

Nu am tot discursul , l-am luat pentru această semnalară .]

Emil Panaiteșcu / 13 dec.'35

▣ Doctrinile partidelor

▣ Atitudinile, acțiunile partidelor.

Discuția la Mesaj s-a desfășurat sub aspectul unui **examen de doctrine și de atitudini politice**

ale diferitelor partide. Firește, în această discuție, îmi revine și mie rolul de a examina , nu atât doctrinele politice, care au fost înfățișate , cât **mai ales atitudinile , acțiunile și rezultatele acțiunilor politice ale diferitelor partide** , spre a vedea din acest examen , care este **posibilitatea de sistematizare a vieții noastre politice pe viitor.**

Problemele înfățișate se pot grupa în **câteva mari teme :**
Problemele social- economice ; Problema națională ; Relațiile internaționale ;
Emil Panaiteșcu / 13 dec.'35

▫ Rostul, posibilitățile, mijloacele politice ale PNL

Sub acest unghi de vedere, **care a fost rostul** Partidului Național-Liberal și **care au fost posibilitățile și mijloacele** prin care PNL a reușit , aproape un veac, să determine **însăși întreaga dezvoltare politică a României moderne ?**
Căci **numai cunoscând această dezvoltare** în trecutul istoric cel mai apropiat al României moderne, **numai astfel** putem avea o garanție de **posibilitatea pentru viitorul politic al României.**

Problema social- economică : țărăimea.

Problema social- economică a României actuale este și a fost , aproape un veac, problema țărănească .

S-au prezentat citate , din care să se vadă de când datează ;
S-au adjudecat, revendicat și contestat , meritele pentru rezolvarea ei ;
S-a uitat când a fost pomenită prima oară : **Proclamația de la Izlaz , 1848 .**
Pe atunci **Ioan Brătianu** era tânăr ...

S-a lansat atunci lozincă votului universal și a împrumutării.

Nu era decât o dorință, un strigăt de alarmă...

" Strigătul acesta de alarmă și posibilitățile de realizare din proclamația de la Izlaz , formează însă **un program de activitate** pentru un întreg partid și pentru întreaga țară, **un program de aproape un veac ,** de la care **nu s-a abătut nici o dată Partidul Liberal.**
Nu a rezolvat imediat problema României moderne, dar **nici nu ar fi putut să o rezolve.**
Erau atâtea probleme în nașterea României moderne de rezolvat , mult **mai urgente și mult mai imperioase,** iar pe urmă **era și o rezistență atât de puternică** din partea **clasei conducătoare** , încât **a trebuit uneori să treacă mulți ani ,** până să se ajungă la rezultatele pe care le-am trăit noi.

Partidul Liberal a fost înnoit prin **colaborarea tinerimii generoase** , a tinerimii **socialiste** , care a fost transformată **dintr-o tinerime de agitațiuni subversive și cu aspirațiuni internaționaliste, într-o tinerime națională** , care a **dat concursul și ajutorul** cel mai activ pentru aducerea **la îndeplinire a aspirațiunilor unei generozități** care a durat până în zilele noastre .

Problema națională : Statul român modern

În ordinea națională, de la început, de la întemeierea Partidului Liberal - partidul s-a chemat , de la început "**Național -Liberal**" -

în ordinea națională nu era altă îndatorire decât **a construi Statul modern al României** și acesta a fost construit de PNL.

" Astfel , **vechea Constituție a României Mici** a fost **dată de Partidul Liberal și tot Partidul Liberal** , nu ca o întâmpinare , ci aproape ca **necesitate** , i s-a impus și întocmirea **Constituției actuale** , după care se conduce **România modernă ;** **Constituție** impusă împotriva violențelor , dar **pornită dintr-o minte hotărâtă** de a consolida România modernă. Azi, **Constituția votată de PNL** , este Constituția pe care jură toți cei ce se perindă pe nbanca ministerială . (**aplauze la PNL**)

Și tot în ordinea națională, cum s-ar fi prezentat **România actuală** , dacă , de la început, nu ar fi fost limpedea viziune a lui **Ion Brătianu** de a da toate **instituțiile de credit României** , și dacă nu ar fi fost , pe urmă, limpedea stăruință și **operă de creațiuni mari** , pe care a avut un suflet , pe cât de cald , pe atât de senin , și stăruitor în patriotismul său , de a aduce la îndeplinire **valorile mari** ce trăesc în **spiritul poporului românesc** , **opera aceasta splendidă , pe care a dat-o României , Vintilă Brătianu** (**aplauze la PNL**)

Problema internațională ...

Și în ordinea politicii internaționale , oare s-a uitat că în războiul independenței , nu toți Românii și nu toate partidele politice din România , au fost de acord să intrăm în războiul din 1877 ? Spiritele cele mai hotărâte , energiile cele mai devotate și chiar mințile clare și luminate nu știau dacă este mai bine ca România să intre în război sau să stea neutră și să se retragă în munți. Și atunci a apărut mintea limpede, energia hotărâtoare , viziunea departe -văzătoare a lui Ion Brătianu și a aruncat zarul .

Este ușor să citești în cartea de istorie că s-a dobândit independența ; dar trebuie să te strămuți în ceasul acela , în care s-a aruncat zarul, ca să mergem alături de Rusia, în contra Turciei, ca să dobândim suveranitatea națională , căci ceasul acela putea să fie și un ceas de primejdie , nu numai de biruință . (aplauze la PNL) Și nu este o simplă întâmplare că tot PNL a fost acela care a avut onoarea de a prezida mișcarea de eliberare a tuturor provinciilor ; și nu este un accident faptul că PNL se găsea la cârma țării , atunci când soarta putea să fie mai grozavă decât în 1877 , la 1916, când se putea întâmpla ca în tragedie : " a fi sau a nu fi " . Soarta Poporului Român , de la o zi la alta , dintr-o simplă greșeală, putea să fie alta decât aceea pe care o avem azi.

Emil Panaitescu / 13 dec.'35

▀ Nicolae Titulescu , răspunde la interpelarea lui Gh. Brătianu : relațiile cu URSS, 13 dec.'35

[Vezi fișier Politică externă.](#)

15.) Hurmuz Aznavorian (Raportor) , discurs final la Mesaj, 13 dec.'35

(DAD, MO. 13, vineri, 13 dec.'35, pag. 228- 236)

/S-a născut în Trebizonda, vestit centru comercial din Turcia.

În anul 1895, când sultanul Abdul Hamid al II-lea a declanșat genocidul împotriva armenilor, familia Aznavorian s-a refugiat în Dobrogea , la Constanța.

/ Liceul la Constanța și Sfântul Sava (București) ;

Facultatea de drept și doctorat - București ;

/ Combatant în războiul balcanic , din 1913 ;

/ Continuă studiile la Paris , unde , ca student, militează politic pentru Unire...

/ În 1916, prin Anglia, Suedia, Rusia, ajunge și participă la apărarea Bucureștiului ...

În luptele din Dobrogea, cade prizonier la Bulgari (2 ani !)

După terminarea războiului, reia studiile la Paris ...

/ este secretar al delegației române la Conferința de la Paris (1919) ;

Reântors în țară, s-a angajat la " **Pandectele Române** " (instituție legislativă)

unde, împreună cu Vintilă Dongoroz, lucrează la **Codul Penal**.

Are și o strălucită activitate de avocat .

A fost în PNL 1928 - 1946 .

/ **A apărat** pe primii politicieni implicați în procesele regimului Antonescu .

/ În martie 1948, face parte dintre **cei 2520 avocați radiati de comuniști, din Barou.**

/ În 1952, a fost arestat , trimis la Canal, apoi domiciliu obligatoriu, în Bărăgan ;

/ **Rearestat în 1957 , proces " de complot " (împreună cu grupul de la " Părerii Libere ")** condamnat la **25 ani muncă silnică ;**

/ **Este torturat de Securitate ... trece prin Jilava... și ajunge la închisoarea din Botoșani unde moare, la 5 apr.1962, și este aruncat la groapa comună .**

/ **PNL actual , nici vorbă, nu știe de el !**

[LD : 22 mai 2003 : Recrutat de Tătărăscu din gruparea " **tinerilor liberali** " , intelectual cultivat și de Duca de la grupul " **Părerilor Libere** " ,

Aznavorian este desemnat ca raportor la Mesaj. Doctrinar și orator de ținută,

el pune la punct câteva probleme la ordinea zilei , în special lozinca " **statului țărănesc** "

cu care PNL asalta puterea.Din păcate, nu face același lucru și cu privire la **PNC-Goga -Cuza.**

Această omisiune, va întări în opinia politică suspiciunea de complicitate privind "serviciile" (aranjate sau indirecte) aduse în campania anti-PNȚ .
Biologic, este **generația lui Carol al II-lea**, fiecare **suficient de tânăr și pregătit intelectual**, pentru împlinire în **cariera politică**, dar **deja îmbătrânit** (față de exuberanța tinerilor din generația postbelică) Aznavorian a ajuns la mare prestigiu politic-profesional; a făcut și al doilea război mondial și... după 1947, **a făcut pușcărie la Sighet, unde a și murit** .]

Supratitluri, sublinieri, colorări, semne, îmi aparțin. **Doc.integral -xerox ; fișier -PNL X**
/ **Autobiografie profesional - politică ; intrarea în PNL- 1928 /**
/ **Grupul "Părerii libere" / " Tinerii liberali " /**
/ **Conflictul dintre generații / Dezideratul pacificării /**
/ **PNL = Democrație - Naționalismul luminat /**
/ **Pedagogie politică : lupta politică - disputa - controversa- polemica /**
/ **Pedagogie politică : adversitatea - calomnia- dușmănia - violența - crima /**
/ **Unitatea politică în democrație : guvern - opoziție /**
/ **Regim democrat : libertatea individuală - libertatea absolută -libertatea responsabilă /**
/ **Regim democrat : disciplina socială - disciplina națională /**
/ **Democrația = metodă politică / Obiectiv : asigurarea generațiilor politice ; elitele /**
[**Polemică Aznavorian - Șeicaru : anarhia ; regimul autoritar ; regimul excepțional]**
/ **Partidul politic = pepiniera elitelor /**
/ **Locul electoralului în regim democrat : consultarea națiunii ; stabilirea titularului puterii /**
[**Polemică Aznavorian - Mihalache - Petre Andrei :**
cosimțământul electoral - falsificarea consimțământului]
/ **Elitele politice : competența - nedemnitățile /**
/ **Corectivele (alternativele) regimului democrat : Regimul dictatorial ? - dezavantaje /**
/ **Alternativa PNȚ : Stat țărănesc ? - diversiune electorală /**
- **PNL și problema țărănească ;**
- **Împroprietărirea și votul universal ;**
- **I.I.C.Brătianu - documente programatice ; înfăptuiri ;**
[**Polemică Aznavorian -Mihalache - IGVântu- Petre Andrei :**
stat românesc - stat burghez - stat sovietic - stat fascist - stat țărănesc]
/ **Politica externă - omagiu lui Titulescu /**
/ **LD : lacunele discursului raportorului la Mesaj /**
Aznavorian / 13 dec.'35

▣ **Autobiografie politică**

▣ **Intrarea în PNL (1928?'29?)**

" D-le președinte , d-lor deputați, venind la această tribună ,
nu am pretențiunea să aduc un talent [**Titulescu ?**] căci talentul este de la Dumnezeu ,
și **nici desfășurarea unei idei** într-o înaltă ținută literară ,
așa cum va fost dat zilele trecute să ascultați [**Goga ?**] .

" **Mai modest**, după cum este și firesc, pentru **rolul pe care îl am** în viața publică ,
voi aduce la această tribună o credință ; iar dacă și aceasta este prea mult ,
atunci **măcar buna credință** în discutarea câtorva probleme politice și juridice ,
care interesează actualitatea vieții de Stat .

" D-lor deputați , vă mărturisesc , multă vreme , **foarte multă vreme**,
am ezitat de a intra în viața publică.

Și **eu și colegii mei** , care **ne-am decis foarte târziu** , am avut un sentiment ,
o convingere : **nu poți da vieții publice nimic**, atât timp **cât nu te-ai realizat tu însuți** ,
pentru ca , **intrând în viața publică , să poți da tot** și **să nu fii tentat să ceri ceva**.(**aplauze**)

" **Am ezitat** , vă mărturisesc , **și eu și colegii mei ,Bentoiu și Vintilă Dongoroz,**
să intru în viața publică , fiindcă **priveam acest spectacol** de lupte politice
- duse cu o violență extraordinară - **cu mirare și nu puteam desluși cum este cu putință** ,
ca oameni cu aceeași pregătire de cultură, uneori de aceeași pregătire socială,

să nu se poată înțelege pe terenul ideilor.

" Ei, dar totuși, fiindcă mi s-a făcut reproșul că m-am retras în cetățuia preocupărilor mele profesionale , căci , după ce mi-am făcut datoria pe front în două rânduri , urmează ca azi, pe frontul civil, să-mi dau și eu tributul , fiindcă indiferența înseamnă egoism (aplauze) , față de acest reproș , fără a ne imputa nimic , doi-trei prieteni , care ne-am afirmat în ordinea profesională și ne-am asigurat independența întreagă morală și materială , ne-am decis să intrăm în Partidul Liberal.

Cum s-a întâmplat , d-lor ?

" Îl cunoșteam pe neuitatul Ion Duca, pentru care aveam o mare stimă și o mare afecțiune, și cum nu frecventasem lumea politică , deși gândeam asupra materiei politice, ne-am decis - îmi aduc aminte , în casa maestrului Istrate Micescu s-a întâmplat acest eveniment - și am intrat în Partidul Liberal ,

fiindcă aveam mare stimă pentru realizările acestui partid și credeam în posibilitățile mele de dezvoltare în cadrul acestui partid ."

[Aznavorian](#) / 13 dec.'35 / retro' 29

▫ Gruparea " Părerii libere"

" O dată intrat în Partidul Liberal, respectând disciplina de acțiune a partidului , am căutat , pe cât cu putință , de a-mi păstra libertatea de gândire. Am respectat un gând onest la altul și am cerut să mi se respecte și mie gândul și libertatea de exprimare.

D-lor deputați, este chiar semnificativ : când ne-am grupat în jurul unei reviste , acum 7 ani [1929] ne-am pus întrebarea : ce aport aducem noi în viața publică ? ce vom însemna pentru momentul când intrăm în viața publică , noi și generația noastră ?

"Atunci am publicat un articol în numele generației noastre.

Voi reda foarte pe scurt , numai câteva fragmente din care veți reține esențialul atât de util pentru dezbaterile de azi.

Articolul este intitulat "O confesiune de credință" și spune :

< Partidul Liberal a realizat în întregime programul său, misiunea sa istorică , sub raportul unității naționale, s-a terminat .

Din acest punct de vedere , Partidul Liberal a intrat în istorie.

Îi rămâne însă misiunea politică de conservare, de veghe, a celor realizate .

< În ce privește relațiunile cu celelate partide politice, socotim că a venit vremea unei conlucrări sincere și reale, cu deplină încredere , reciprocă, fără ură sau dușmănie.

Recunosc , că între deținătorii situației politice de azi , din toate organizațiile , lucrul acesta este mai greu , încordările de multă vreme i-au înăsprit, reconcilierea este aproape imposibilă.

Tineretul însă din toate partidele, făcând parte din aceeași generație ,

trăind în aceeași atmosferă fără de sacrificii și privațiuni ,

va accepta punctul nostru de vedere , ca în relațiunile politice , dușmăniile personale să înceteze . >

< Contăm pe acest tineret al cărui aport principal în politică , trebuie să fie tocmai spiritul de conciliere și de pacificare . >

..... " Așa am pornit la drum , acum 7 ani. Unde am ajuns d-lor ?

Nici un pas mai departe ! (aplauze) Acesta este tot tragicul vieții politice românești. Aceeași încordare ca atunci , poate chiar mai violentă."

[Aznavorian](#) / 13 dec.'35

#Conflictul dintre generații

...Pacificarea politică ?!

[LD : pentru timpul acela , opinie total nonconformistă privind raporturile dintre generații.

Atenție, după opinia mea, din cele 3 generații care s-au manifestat în interbelic,

Aznavorian reprezintă generația de mijloc , maturizată din tinerețe în împrejurările

excepționale ale războiului, (am mai vorbit despre ea),
găsindu-se în divergență atât cu "**bătrâni**" cât și cu "**mai tinerii**".]

" Am sentimentul că această **problemă de pacificare , de unire ,
depășește puterea de abnegație și înțelegere a generației noastre.**
După noi , poate, se va realiza această unitate morală pe care să se rezime
posibilitățile viitoare de acțiune ale partidelor politice .

Bourget spune undeva : **o generație nouă cuprinde în germenii
posibilitățile viitoare și speranțele generațiilor din trecut .**

În politică , pe planul politic, **acest adevăr nu se poate verifica .**

**O generație nouă nu împrumută nimic de la generația trecută ,
și generația trecută nu poate transmite generației noi problemele nerezolvate .**

Este și firesc.

Fiecare generație are sentimentul de tinerete , de forță și de aport propriu.

Orice generație nouă neagă generația trecută.

Tocmai în aceasta constă **stimulentul și posibilitățile de creație a unei noi generații .**

De aceea cred că **generația nouă care va veni ,
desbrăcată de pasiunile noastre, de vanitățile noastre , de prejudecățile noastre ,
va reuși , prin elitele ei , să creeze acea unitate morală , indispensabilă unității țării.**

Și prin elite înțeleg acele **mari generozități** care nu trebuie negate nici o dată

și de unde se revarsă întotdeauna anticipări ,

de care se folosesc masele amorfe , inconștiente pentru interesele lor ;

prin elite înțeleg acele **facultăți de protestare**

**față de curentele pornite greșit , față de pasiunile populare , față de prejudecăți ,
precum și acele facultăți de proprie creațiune. "**

Aznavorian / 13 dec.'35

▣ **Partidul Național Liberal.**

Dați- mi voie să mă apropiez de actualitatea noastră politică.

Democrație....

" **Partidul Liberal, de o tradițională și nobilă democrație,** nu se poate contesta acest lucru
și însuși dl **Octavian Goga** spunea, cu toată pasiunea luptei politice ,
că are un respect istoric pentru realizările trecute ale Partidului Liberal,

este necontestat că **a scris cele mai importante capitole ale istoriei politice contemporane.**

E un adevăr istoric care nu se poate contesta .

- **O.Goga** : Mai ales că face parte dintr-o **generație a trecutului.**

- **Aznavorian** : Cele mai importante capitole din istoria politică contemporană ,

sunt realizate cu această structură democratică și bine înțeles națională

a Partidului Național Liberal.

Partidul Liberal **s-a întemeiat** , ca să-și justifice forța sa politică, **totdeauna pe masele populare.**

Dar să ne înțelegem : aceste mase populare ,

dacă au însemnat o **justificare a forței politice** a Partidului Liberal ,

n-au reușit niciodată, și spre binele țării , să tiranizeze organismul Partidului Liberal.

(**aplauze la PNL**) În acest sens, Partidul Liberal **a avut un contact intim cu masele**

populare , dar a împiedicat ca aceste mase populare , cu utopiile lor,

să poată influența cu ceva Partidul Liberal, în concepțiunile lui

și în posibilitățile de renaștere ale unei țări. " (aplauze la PNL)

Național - naționalism ...

" **Partidul Liberal nu a ignorat și nici nu a neglijat de a integra naționalismul,**

posibilităților sale de realizări politice și toate **preocupările nu numai naționale,**

dar ceva mai mult , naționaliste .

A ajuns până acolo încât - nu este mult de atunci - **Partidul Liberal era acuzat**

de șovinism în domeniul economic, **fiindcă reușise**

- acest lucru este incontestabil și-l puteți verifica cu documentele timpului -

să dea o înfățișare autentic românească vieții economice.

Dacă acest proces de prefacere și înnoire **s-a oprit,** credeți-mă,

nu este vina Partidului Liberal (**aplauze la PNL**)

Adversități pornite din concepții preocupări limitate de partid [LD : aluzie la PNT]
au oprit acest proces.

Partidul Liberal nu poate lua asupra sa răspunderea opririi unui proces
de reală românizare a întregii vieți economice. "

Aznavorian / 13 dec.'35

▫ Pedagogie politică : disputa , controversa, polemica

" Partidul Liberal nu contestă, dimpotrivă , recunoaște cu convingere ,
necesitatea luptelor politice , dar a luptelor politice în înalta accepție a cuvântului ,
așa cum se justifică în regimul democratic, cu o finalitate socială sau națională

- nu luptă pentru luptă - ci luptă din interesul suprem al corpului social.

Însă , și în război, sunt ore din zi și din noapte , când beligeranții se respectă
câteva ore, fie pentru odihnă , fie pentru alte îndeletniciri.

Cu atât mai mult în viața politică se cere respectul reciproc , oarece eleganță, oarece noblețe
fiindcă nu este posibilă viața publică, fără acest minim de respect . (aplauze unanime)

Din nenorocire , trebuie să constat că se persistă prea mult în eroare
și vă declar că nu am intenția agresivă de a dușmăni pe cineva ,
pentru că eu înțeleg adversari , dar nu dușmani.

Recunosc și înțeleg buna credință a acelor care , la un moment dat,
sunt pe poziții adverse.

Dați-mi voie să vă explic mentalitatea și spiritul cu care mă apropii de această materie
inflamabilă , materia de gândire politică ;

pentru că , dacă ași irita puțin și mi-ar scăpa un cuvânt necontrolat ,
am asista la incidente regretabile , care compromit regimul parlamentar.

- Voce : De teamă !

- Aznavorian : Nu de teamă , cu grija ca cel puțin acum să am un nivel mai ridicat
(aplauze prelungite la PNL) Deși am obișnuința barei de multă vreme,

discuția politică se face asupra unei materii foarte mult expusă ripostelor și replicilor
; toată materia politică este controversabilă deoarece ea e împărțită între partide
politice, și dacă avem controverse chiar în drept, cu atât mai mult avem în politică
unde se justifică poziții și atitudini adverse , după interese morale sau materiale.

Vă rog , dacă vreți să faceți și o întrerupere , să o faceți acolo unde necesitatea cere
o explicație , dar lăsați-mă măcar să dezvolt întreaga expunere și veți vedea că
în concluzia finală nu voi ajunge la răutăți , nu voi avea concluzii de dușmănie.

Eu sper să aduc în aceste desbateri puțin mai multă bunătate și indulgență.

- Voci : Și lumină !

- Aznavorian : Și lumină, dacă se poate . Mă apropii de această materie inflamabilă
cu ceea ce prietenul și colegul meu de generație , d-l George Fotino,
spunea când a fost ales vicepreședinte al Camerei :

< Numai cine nu are pasiunea propriului cămin , căldura propriei lui case ,
nu simte toată valoarea morală a căminului și casei altuia . >

Cu această stimă mă apropii de dvs , chiar dacă , la început ,
voi supune unei censuri severe întreaga activitate politică a partidelor politice ,
care contribuie la coruperea regimului la care ținem noi, liberalii , și care trebuie salvat .

Să nu credeți că fac această critică numai în vederea de a diminua pe adversari ,
ci având grija acestui respect pentru căminul altuia, voi reține contradicțiile gândirii dvs.

Aznavorian / 13 dec.'35

▫ Adversitate, dușmănie, calomnie, violență , crimă .

[LD : un fenomen caracteristic în politica românească a epocii : intelectuali cultivați ,
școliți la înalte universități occidentale, de multe ori cu pegătiri profesionale multiple,
poligloți și cu cariere profesionale strălucite intrați în politică , deși susțin enunțiativ
necesitatea " consensului" pe teme majore ale societății românești,
în bătălia pentru câștigarea electoratului , în dorința cuceririi sau păstrării puterii,
nu reușeau să realizeze acest dialog.

Aznavorian abordează această chestiune de etică politică.]

" Vreau să rețin atenția dvs asupra **aspectelor luptelor politice.**

Unde au ajuns aceste lupte ? Toată gama violențelor, toată claviatura liberă la dispoziția oamenilor politici , la dispoziția presei, **de la calomnie până la asasinat** , și nu este o exagerare sau o frază retorică, ci este o tristă realitate , s-a ajuns până la **profanare de morminte.**

Este în amintirea dvs recentă faptul nemaiauzit , când **s-a luat o cruce de pe un mormânt și s-a asvârlit în curtea casei femeii îndoliată** .Cum a fost posibilă **atâta ură** în sufletul omenesc , **ca să se ajungă la asemenea mârșăvenii ?!**

- **Pamfil Șeicaru** : Aceasta nu este în spiritul poporului român !

- **Aznavorian** : Ne găsim în această **situațiune disperată.** De ce ?

Nu vedem în aceasta nici interesul, nici vreo necesitate , în slujba luptelor politice.

Aici începe ieșirea din făgaș , ieșirea din cadrul finalității , pentru care și luptele politice și toate libertățile individuale sunt admise , căci **libertățile sunt condiționate în vederea unui scop superior.**

iar **nu pentru interese particulare , cu o desfășurare pe o gamă anarhică."**

[**LD : aluzie la manifestațiile PNT și PNC**]

Aznavorian / 13 dec.'35

▣ **Guvernul și opoziția.**

▣ **Presiunea : Jos guvernul !**

[**LD : principial, are dreptate. Pentru 14 noiembrie**, guvernul evitase tocmai o atare manifestare . În practică , însă, **și PNL a uzat și abuzat de această presiune , pentru a răsturna gov.PNT și a prelua puterea.** Aznavorian răspunde , aici, discursului lui Madgearu , care , tot într-o optică subiectivă, **susținuse stabilitatea guvernării** , a guvernării PNT, dar motiva imediat **...necesitatea răsturnării guvernului liberal !**]

" **Toată lupta politică la noi** se rezumă într-o expresiune necunoscută aiurea.

Peste tot, **cuvântul de ordine e să răstoarne guvernul,**

deși în viața politică normală, **guvernul și opoziția formează o unitate politică :**

Guvernul înseamnă acțiune , opoziția înseamnă critică ,

deci tot pe planul ideilor , tot pe planul discuției teoretice se duce lupta .

La noi , cuvântul acesta de ordine se cuprinde în deviza : < Să răsturnăm Guvernul ! >

Răsturnarea guvernului devine un obiectiv, o obsesie,

și tocmai aceia care pledează stabilitatea în viața publică ,tocmai aceia cu această formulă diminuând autoritatea și prestigiul de guvernare de zi cu zi a guvernului ,

fatal introduc cea mai mare instabilitate în viața publică . [vizează PNT]

" Nu numai atât, dar **se atribuie o semnificație politică și o misiune străină ,**

unor împrejurări accidentale , create în vederea unui cu totul alt scop și alte preocupări , cum sunt **întrunirile publice** , care sunt **create în vederea scopului de a educa masele populare** , de a le exalta , **de a crede în instituțiile de Stat** , în optimismul lor,

se **folosesc aceste manifestări politice** , pentru a exalta puterile de distrugere și **de intimidare** , transformând **pasiunile excitate** ,

în **arme și mijloace hotărâtoare de răsturnare a guvernului "**

[-----]

"**Am împins prea departe spiritul de opoziție politică ,**

și am trecut dincolo de limitele îngăduite.

Este adevărat , nu pot contesta și am și afirmat-o personal, în *Răspunsul la Mesaj*,

că sunt **momente hotărâtoare în viața politică a Statului Român,**

când oamenii politici s-au înțeles , au făcut un armistițiu,

dar aici e **toată nenorocirea**, aici e **tot păcatul,**

trebuie să vie momente de criză , momente excepționale , **ca această înțelegere să aibă loc,** ceea ce înseamnă că **mecanismul nu funcționează normal.**

" **Încetarea violențelor este o condiție indispensabilă pentru normalizarea vieții publice** , și nu înțeleg prin violență numai acele agitațiuni personale, violență înseamnă orice refuz de a recunoaște continuitatea în activitatea politică a cuiva, prin manifestări de așa fel, încât să arunce un total discredit asupra activității , zi de zi, a guvernării unui partid politic."

Aznavorian / 13 dec.'35

▣ Regimul democrat

▣ Libertatea individuală / libertatea absolută / libertatea responsabilă /

▣ Disciplina socială și națională .

[LD : este cu totul remarcabil cum Aznavorian , sfidând clișeele comune, reușește să argumenteze - în pofida unui adevăr axiomatic pentru mulți teoreticeni - că **libertatea individuală nu este un principiu definitoriu pentru democrație.**]

" Iată cum făcând un bilanț sumar al acestor lupte politice și rezultatele nenorocite la care s-a ajuns, putem să ne apropiem și mai mult de **materia de gândire politică** , încă nestabilă, care circulă în lumea noastră politică. **Regimul politic de până astăzi este denunțat** , este considerat ca **incapabil să mai realizeze funcțiunile esențiale ale Statului.**

Această părere este unanimă , **divergențele încep la soluții.**

" **Regimul democrat este denunțat astăzi ca incapabil și trebuie corectat** .

Și dvs , ca și celelate grupări politice , **propuneți soluții de corectare**

Nu se mai poate continua cu aceste procedee , fiindcă s-a ajuns la **extrema limită** , într-o țară tănără cum este Țara Românească , **fără garanția unui trecut de cultură și de veche civilizație.**

" Ei bine d-lor, înainte de a fixa soluțiile care se propun, fiindcă **divergențele încep de la corectivele ce se propun** , și veți vedea care sunt aceste corective, mi-aș îngădui în numai câteva cuvinte să **fixez cadrul teoretic al acestui regim democratic**, de care s-a vorbit foarte mult , dar **despre care nu s-a spus cuvântul decisiv.**

De exemplu, circulă curent în presă : **democrația este regimul libertăților individuale**

Eu recunosc întreaga valoare morală a libertății,

această largă și profundă respirație a personalității umane.

Dar **libertatea individuală** orice cercetător în istorie și sociologie poate constata , **se poate găsi și în alte regimuri politice** . Nu acesta este esențialul.

" **Libertatea individuală a folosit regimului democratic ca un mijloc , ca tehnică, pentru a pune în valoare potențialul cetățenesc , pentru a colabora cu corpul social, nu în scopuri individuale , fiindcă am fi ajuns la anarhie.**

" **Un regim politic nu garantează o libertate totală , fără nici o condiție, fără nici o finalitate pentru corpul social .**

Libertatea s-a protejat , față de regimul absolutist , **ca o posibilitate de mai multe realizări în interesul corpului social, ea este condiționată de disciplina socială și națională.**

Nu există libertate absolută.

Ca jurist, mi-aș refuza să admit că există drepturi absolute ,

toate sunt limitate prin drept, toate trebuie să fie controlate, ca și libertatea scrisului , ca și celelate libertăți cetățenești , **toate sunt condiționate** .

De altfel, rezultă din texte , **sunt sancțiuni pentru abuz**,

deci îndată ce **introduci în noțiunea de libertate ideea de abuz și sancțiuni penale** , **s-a terminat cu libertatea absolută .**

" **Libertate absolută în spatele căreia se urmărește un scop particular , nu se poate susține nici în regimul democratic.** "

Sunt adevăruri elementare , pe care le puteți controla în tratatele cele mai recente

despre democrație, în special în **cartea lui Kelsen**.

Libertatea individuală poate să treacă printr-o criză chiar în regimul democratic. Chiar în **vremurile actuale, cu regim democratic dar ... cu cenzură și stare de asediu**, regim care **suspendă garanții constituționale** !

Prin urmare, **jocul acesta al libertății individuale**, într-o anumite zonă, **nu poate, nu are menirea să caracterizeze regimul democratic**.

Aznavorian / 13 dec.'35

▣ **Democrația = metodă politică .**

▣ **Obiectivul : asigurarea generațiilor politice**

▣ **Elitele**

[LD : iată un liberal care are curajul de a **rupe cu devizele și miturile sacrosante ale revoluției franceze, cu clamarea în deșert a "democrației"**, căutându-i alte resorturi, alte conotații. După dispariția lui IG Duca, la liberali nu se mai auziseră atari **abordări teoretice substanțiale**. Remarcabilă este **sinceritatea, lipsa demagogiei**, atât de sufocantă la **"democrații"** de carton, care măguleau **"poporul"** ...

Chiar dacă ești adversarul unei astfel de "metode", ea este adusă pe terenul realității.]

"Nasc doctrine și sisteme, metode de conducere justificate eronat la început, întemeiate pe erori evidente. Ele sunt supuse, mai târziu, unui examen
- peste un secol sau un secol și jumătate - și, după cercetări,
se ajunge la o verificare a acestor fundamente.

Fundamentul se înlătură, însă fenomenul, faptul, rămâne.

Tot așa și cu democrația. A intrat acum 150 de ani în viața publică europeană, printr-o eroare a lui Jean Jaques Rousseau .

Din nenorocire, **această eroare a provocat alte erori.**

Și atunci am ajuns să nu mai recunoaștem fizionomia exactă istorică, în care **acest regim politic**, după ce **antichitatea îl trăise și-l lichidase, reappare în viața politică europeană în condițiuni inadmisibile.**

" De altfel, nu este nici un secret . Nimeni nu poate contesta că **sunt foarte puține țările în care regimul democratic s-a realizat complet.**

De la apariția sa teoretică, de la proclamarea sa teoretică,

și până la realizarea lui concretă, este o distanță pe care foarte puține State

- nu mă înșel dacă aș spune numai **Anglia și, în parte, Franța - au putut să o parcurgă.**

"Toate celelate țări, care s-au pretins democratice,

sunt cu **regimuri în curs de executare, de experimentare, o democrație mitijată,**

în care **mișună o serie de tendințe noi, și nu putem spune nici până astăzi, nici de astăzi înainte, că trăim un adevărat regim democratic.**

Nu din păcatul nostru, ci din greșala inițială, careia i-am dat o importanță covârșitoare .

" Ce este în adevăr democrația ?

Am zis : democrația poate să creeze **climatul necesar pentru libertățile individuale.**

Dar nu aceasta este democrația, fiindcă libertățile individuale au fost un mijloc ca regimul democratic să poată obține cât mai mari rezultate de la cetățeni.

" Democrația, în ultimă expresiune, azi admisă unanim și care se verifică, **este o metodă politică**, prin care se creează **o ordine socială,**

în așa chip încât această ordine socială să asigure neîntrerupt

sucesiunea generațiilor politice. Iată dar o metodă care are această menire,

să ne dea posibilitatea ca, creând o ordine socială fără baraje ereditare,

să poată asigura o succesiune neîntreruptă, neforțată, nefalsificată,

a generațiilor politice. Un regim politic care, prin posibilitățile de realizare practică, elimină libera circulațiune a elitelor, **este sortit pierii**, fiindcă nu mai dă posibilitatea

însănătoșirii păturii conducătoare , a înnoirii păturii conducătoare. "

Aznavorian - Șeicaru (ziarist) / 13 dec.'35

▫ Regim autoritar - regim excepțional

[LD : pe cale de întrerupere, **Șeicaru a intenționat să-l pună în dificultate pe Aznavorian**, privind incompatibilitatea dintre **regimul democrat - stare de asediu și cenzura**, cu care guvernau liberalii, după asasinarea lui Duca.

Guvernul fusese , de altfel, **ținta tuturor partidelor de opoziție**, pe această temă.

De aceea , **răspunsul lui Aznavorian ... este important.**]

- **Pamfil Șeicaru : Dle Aznavorian**, să-mi dați voie să dau o explicație.

Dvs prezentați problema pe un plan foarte ridicat , și este frumos că Partidul Liberal a designat un spirit de elită ca dvs să-i înfățișeze doctrina.

Dați-mi voie să vă reamintesc că **republica romană a început să fie zguduită de la frații Grahi**,

[.....] **Lupta a continuat cu multă înverșunare până la Catilina.** [-----]

Vă amintiți dvs că în epoca aceea , **epoca lui Cezar**.

Era , de o parte **Cezar**, și de cealaltă parte **Cicero**.

De partea lui Cezar era **Claudius** , de partea cealaltă era **Milone**.

Vă aduceți aminte că **forul roman stătea sub teroarea bandelor** , fie ale lui Milone, fie ale lui Claudius ; până când, pe Via Apia, **Milone l-a întâlnit pe Claudius** și i-a dat o lovitură.

Pe urmă s-a răzgândit : degeaba i-am dat o lovitură, mai bine să-l suprim.

Și l-a suprimat, ceea ce a prilejuit lui Cicero **celebra pledoarie " Pro Milone "**

Care a fost finalul ? A fost stabilirea puterii absolute.

Încep să cred o mână nevăzută a destinului omenirii , stabilește un perfect echilibru ca atunci când anarhia ajunge la maximum , să pregătească și forța autoritară "

- **Aznavorian** : "Cunosc concepțiunea de îndelungă vreme a d-lui Șeicaru.

Să mă credeți , **deși sunt un convins democrat , eu cred în posibilitățile de punere în valoare a unor elite** care știu , la un moment dat, **să îndiguiască aceste revolte , rebeliuni, insurecțiuni, care minează însuși fundamentul Statului.**

Aceasta nu compromite regimul , dar este necesar, din când în când, **o comprimare**, fiindcă **nu se mai poate continua pe panta insurecției .**

Și astăzi , când regimul democratic recurge la mijloace autoritare , știți bine, nu definitive , de restrângere a libertăților , nimeni nu trebuie să se plângă împotriva acestor mijloace excepționale.

Starea de asediu intră în regimul democratic ca un mijloc excepțional , dar este logic să intre.

Sunt situațiuni excepționale în care nu poți găsi alt mijloc de apărare a regimului .

Se poate reproșa că , prin îndrumătorii săi , guvernul nu a găsit un mijloc normal.

Este supus criticii , dar , în orice caz,

nu este în afară de cadrul posibilității și logicii regimului democratic. "

Aznavorian / 13 dec.'35

▫ Partidul politic = pepiniera elitelor

- **reluarea discursului , după întreruperea lui Șeicaru** -

"Orice regim politic , să mă credeți, nu este o concepțiune aristocratică , **este o concepțiune firească** - **chiar regimul proletar** , regimul în care mulțimea cea mare este interesată , **se conduce prin elitele ei.**

Nu se poate conduce altfel. **Când zici "reprezentant " , zici elită.**

Chiar și dvs nu sunteți **elita păturii pe care o reprezentați ?** Necontestat .

Sunteți o diferențiere , fiindcă **o națiune nu se poate guverna decât prin elitele ei .**

Elita nu înseamnă un aristocrat , nu înseamnă ereditate,

ci aceea posibilitate sufletească cu care **poți realiza misiunea , interesul superior pe care îl**

reprezinți , ca elită, în interesul unei națiuni.

- **Octavian Goga** : Principiul selecționii.
- **Aznavorian** : Natural, selecțiunea duce la elite. **Orice metodă, nu numai cea democrată, urmărește crearea unui Stat-Major, de conducere a unei țări.**

Cum credeți dvs că **delicatele funcțiuni ale unui Stat s-ar putea da unor oameni improvizați, fără pregătire și fără competență ? (aplauze) Nu se poate !**

Și ca dovadă, este faptul că, peste tot, în toate organismele politice care se întemeiază **exclusiv numai de proletariat și numai de popor, se caută o selecțiune ca reprezentarea să fie eficace și să nu se dea în mâini incompetente, compromise și slabe, delicatele funcțiuni ale unui stat .**

" De aceea, **în regimul democrat, misiunea aceasta de a pregăti elitele, de a garanta și de a asigura succesiunea generațiilor politice este încredințată partidelor politice.**

"Aici începe adevăratul proces pentru partidele politice. Din această privință, **pentru selecționarea elitelor, a Statului Major de conducere, pentru care o națiune și un Stat au o absolută nevoie, trebuie introdus criteriul competenței, verificată sub răspunderea directă a partidelor politice.**

Suntem între noi, vorbim pe față, nu avem nimic de ascuns și nu este un reproș, o critică de adversar pe care o fac, vreau să ajungem la un rezultat de ameliorare, de acord cu dvs.

Sub acest raport, nu numai noi, dar toate partidele politice, **ne-am făcut oare complet datoria ? Aceasta este întrebarea.**

Veți vedea și **răspunsul pe care îl voi da, cu toată cuviința și cu observațiunea critică cuvenită.**

" Nu d-lor ! Din păcate, nu. Sunt pe cale și azi partidele să greșească din nou, din cauză că **nimeni nu vrea să dezarmeze** și din cauză că **o concepțiune [electoralul],** care joacă **un rol secundar**, dar cu totul secundar, **în democrația occidentală,** de unde am împrumutat acest regim, **la noi joacă un rol capital, dominant,** absorbind întreaga viață publică în așa fel, **încât am falsificat regimul .**

Aznavorian / 13 dec.'35

▣ **Locul electoralului în regimul democrat .**

▣ **Consultarea națiunii**

▣ **Stabilirea titularului puterii politice**

[LD : la acest capitol, Aznavorian se împotmolește în propria-i argumentare.

Realitățile întreceau cu mult ceea ce el numea **abuz cu specific românesc.** **Presiunea "electoralului" este o consecință inevitabilă a votului universal,** iar gradul de vicie al raportului **ales - alegător,** este dat de **standardul de viață al unui popor,** cu toate componentele sale - material, cultural, moral - dar și de **nerăbdarea de a ajunge la putere. .]**

" Nu contest că **electoralul joacă un rol,** că are o anumită misiune, în regimul democrat.

În Occident, electoralul are **o misiune limitată, de procedură .**

Este procedura regimului democratic pentru a stabili pe titularul puterii politice : consultarea națiunii prin votul universal.

" Odată îndeplinită această misiune și stabilit titularul puterii politice, electoralul trebuie să fie eliminat din dezbateri

și din preocupările tuturor instituțiilor Statului, să nu mai joace nici un rol.

La noi, dimpotrivă, **abia atunci începe rolul efectiv al electoralului [-----]**

La noi **electoralul a invadat întreaga viață publică, a devenit obsesia partidelor politice în așa chip, încât lupta nu se mai dă decât pentru număr, pentru cucerirea numărului.**

Este o exagerare evidentă și aceasta este partea bolnavă a regimului.

Este incontestabil că **electoratul are o funcție bine determinată** ; este **imposibil fără electoral să poți stabili poziția comparativă a fiecăruia și valoarea fiecărui partid politic**, căci **forța politică se dermină în felul acesta** , în chip obiectiv.

Dar eu vă întreb : numai cu electoralul se poate prezenta un partid politic în viața publică , acesta este singurul titlu cu care se poate prezenta un partid politic pentru a revendica dreptul de conducere ?

Să se exagereze într-atât rolul electoralului , încât obținerea numărului să însemne totul , o chestiune de viață și de moarte pentru un partid ?

Dar ca să se obțină acest număr, **ce trebuie să se facă ?**

Trebuie să se accepte **toate utopiile maselor populare**

care **n-au nici măsură , nici proporție** în pretențiile lor ?!

Aici vine marea **răspundere a șefului de partid**, măsura în care el **suferă sau nu de " tirania coeficientului "** în domeniul în care el n-ar avea ce căuta.

Lupta dintre partide a căpătat un aspect ciudat, ceva din cruzimea luptei pentru existență.

În loc de promovare de idei , de curente, de metode, de competențe,

trăim sub formula < Scoală-te tu , să mă așez eu ! > , și această formulă s-a repetat

în așa chip , **încât a ieșit din cadrul și misiunea regimului democratic.**

Regimul democrat are misiunea să formeze cadrele interne și externe ale unui Stat , care formează aparatul administrativ, până la limita normală de suportabilitate a bugetului pe care o națiune și-l poate îngădui . [LD : se iscă imediat gâlceava : reproșuri reciproce privind schimbarea funcționarilor, plasarea partizanilor, înmulțirea funcțiilor, grevarea bugetelor cu înființări de posturi etc etc, pe care le cunosc prea bine, și nu le mai notez]

Aznavorian- I.Mihalache - Petre Andrei / 13 dec.'35

▣ **Consimțământul electoralului .**

▣ **Falsificarea consimțământului electoral**

- **Aznavorian** : Ceea ce mă interesează în această discuție , oarecum teoretică, **nu este să justific superioritatea morală a PNL**, ci vreau să arăt că **în regimul democrat**, așa cum îl practicăm noi, **ar trebui să ne înțelegem, să nu ne mai insultăm reciproc...**
- **I.Mihalache** : Dle raportor, **dvs treceți repede peste un lucru**, și anume că , **la originea alegerilor parlamentare stă fraudă electorală** (**aplauze la PNTJ**)
Nu poate să existe o armonie și înțelegere pe viitor, câtă vreme există fraudă electorală .
- **Aznavorian** : Dle Mihalache, am mare stimă pentru dvs .
Să nu credeți că eu n-aș putea **să vă dau un răspuns politic.**
Dvs mi-ați pus însă o întrebare de la conștiință la conștiință.
- **Octavian Goga** : Dle raportor, **nu vă dați silința să fiți la nivelul d-niilor lor ...**
- **Aznavorian** : Dle Mihalache, chiar întrebarea dvs , cu privire la falsificarea alegerilor, dovedește **puterea electoralului , la dvs , în discuția problemei pe care o pun...**
- **Mihalache** : Dacă în **Capitala țării s-au putut face falsurile care s-au făcut și samavolniciile** din vara trecută, ce trebuie să se fi petrecut în restul țării ?
- **Aznavorian** : În discuția pe care am angajat-o , **nu vreau să mă opresc la un accident**
- **care poate fi posibil** . Dar , este posibil **pentru un șef de partid și mai ales pentru situația dvs personală de șef de partid, să puneți accentul grav pe un accident oarecare ?**
Numai electoralul vă interesează ? Numai bazat pe electoral, pe titlu, să vină un partid politic și să revendice dreptul de a conduce ?
Acesta este întregul și singurul lui titlu , așa încât **o falsificare oarecare , accidentală, să corupă întregul regim ?**
- **Mihalache** : Noi știm că **este un sistem de la război încoace** .
- **Petre Andrei** : Dle Aznavorian, să-mi dați voie să spun câteva cuvinte.

Eu sunt de acord cu unele constatări foarte interesante pe care le-ați făcut ;
democrație nu înseamnă primatul electoralului ; democrația nu exclude elita ;
democrația este o metodă de selectare a valorilor.

**Nu sunt de acord cu tema pe care v-ați pus , cu admiterea *tale quale* a doctrinei lui
Kelsen. Înțeleg, dvs sunteți pe tema că ordinea democratică a unui Stat
este ordine normativă de drept.**

Perfect , cu o condiție , ca să vorbiți de "*Demos*" , de democrație ,
această ordine legală trebuie să fie consimțită : altminteri este absolutistă.

Mă tem că dvs faceți o confuzie.

Dvs credeți că ordinea constituțională este tot una cu ordinea democratică ,
de vreme ce dvs ați vrut să justificați , spunând că starea de asediu este constituțională ;
iar dacă este ordine legală , atunci și metoda de selecționare este legală.

Vă înșelați profund ! **Democrație însemnează consimțire .**

**Chiar dacă nu "demosul" direct , poporul , prin electoral,
ia parte în mod direct la conducere , consimte și selecționează .**

**Dacă lipsește acest element al consimțământului , atunci aveți starea de asediu
care înăbușe exprimarea acestui consimțământ .**

Electoralul prin fraudă ? În acest caz nu a fost - iertați-mi cuvântul -

**consimțământul poporului la acea selecțiune și ierarhizare : este regim semi -dictatorial
Aceasta am avut de spus. "**

- **Aznavorian** : D-le Andrei , îți răspund următorul lucru : **Tot Kelsen spune :**

întrucât o consimțire implică stabilitatea rezultatelor consimțământului ,

cum se explică că , la 2 ani de interval de guvernare , pentru a verifica o experiență

încă nedefinită teoretic , ați putut cere cu violența cu care ați cerut , răsturnarea guvernului

, când 4 ani de realizare cere acest consimțământ .

Este posibilă întreruperea consimțământului ? Consimțământul se dă o dată.

Cum vreți să verificați acest consimțământ la fiecare moment ?

În ce officină se culege impresiunea că consimțământul nu mai există ?

În întrunirile care se pot aranja după posibilitățile materiale ale unui partid politic ?

Aznavorian / 13 dec.'35

▫ **Partidele politice : pregătirea elitelor**

▫ **Competența - nedemnitătea .**

- **reluarea discursului , după întreruperile cu electoralul -**

" Nu există regim politic care să nu aibă această preocupare , **cum să-și creeze Statul Major .**

Îmi pare bine că **dl Andrei a recunoscut astăzi**, cu onestitatea care-l caracterizează,

teoria elitelor în regimul democratic.

Da, trebuie făcută teoria elitelor , dar nu cu valorificarea electoralului ,

ci cu adevărate competențe , ca să nu se compromită instituțiunea ,

pentru că dacă scade autoritatea instituțiilor publice,

este din cauza nedemnității celor care le conduc.

" Orice instituțiune , oricât de valabilă ar fi , se compromite prin oameni

și , de aceea , regimul democratic trebuie să fie foarte scrupulos

când alege elitele și le dă dreptul la comandă.

Nu instituția trebuie să salveze omul , ci omul salvează instituțiunea.

Și dacă selecțiunea nu o faceți pe bazele normale de competențe ,

ajungeți , fatal , la măcinarea ideii de autoritate în regimul democratic.

Acesta este procesul sincer pe care îl fac și voi conchide la sfârșit că

există câteva corective , există câteva posibilități de a salva regimul ,

pentru că nu mai putem nici teoretic salva ,

prea s-a ajuns departe cu discuțiuni de ordin electoral. "

Aznavorian / 13 dec.'35

▣ Corectivele regimului democratic.

▣ Regimul dictatorial ?

" Care sunt corectivele ? S-au propus câteva.

S-a vorbit de **regimul dictatorial**. De unde vine necesitatea acestui regim ?

Să nu credeți că este o invenție a unor ambițioși, această chestiune a regimului dictatorial.

Regimul dictatorial vine de la preocuparea fortificării ideii de autoritate.

" **Democrațiile** , din cauza unor practici anumite,

slăbesc de multe ori ideea de autoritate.

Întărirea acestei idei de autoritate se poate face **și în regimul democratic** ,
care **poate cunoaște și realiza forme dictatoriale.**

Veți spune : **starea actuală ! Dar tot regim democratic este** ,
dar este o stare excepțională.

" Care este , însă , **păcatul regimului dictatorial ?**

Este că , **dacă o guvernare într-un regim dictatorial , cade în greșeală,**

consecinele trebuie să le suporte regimul.

Nu este posibilă o schimbare de guvern, fără o schimbare de regim.

Și atunci, pe când , în regimul democratic , orice eroare guvernamentală poate să fie

înlăturată prin schimbarea guvernului , fără ca regimul să fie schimbat,

în regimul dictatorial , guvernul care a căzut în eroare , poate stărui mai departe în această eroare , și pune în balanța intereselor generale , interesul regimului .

Acesta este pericolul pentru care nu poți încredința principiul autorității unui regim dictatorial , pentru că se leagă prea intim regimul de guvern .

Aznavorian / 13 dec.'35

▣ Corectivele regimului democratic.

▣ Stat țărănesc ?

▣ PNL și problema țărănească

"S-a mai propus și un alt corectiv - și aici voi discuta din atâtea informațiuni câte mi-a fost dat să cunosc eu din teoria **Statului țărănesc.**

L-am ascultat pe dl Andrei , în expunerea d-sale.

Am reținut din această expunere **o singură preocupare :**

Statul țărănesc înseamnă primatul problemelor țărănești.

Ei bine, dar această chestiune a predominării problemelor țărănești ,

au avut-o și alte partide , din moment în moment, nu în mod exclusiv, dar **decisiv, hotărâtor.**

Când zici problema țărănească , incluzi în această problemă interesele țărănimii.

Nu este posibilă o abstracție a unui grup de interese ;
rezolvi problema , ai rezolvat grupul întreg de interese.

" Dar această problemă **a preocupat Partidul Liberal în două momente decisive**

și încă **sub presiunea unui eveniment de amenințare , revoluția sovietică , după războiul din 1918 .**

Vă voi citi această luminoasă și înălțătoare **scrisoare** a lui Ionel Brătianu , din 1913, când Ionel Brătianu se întorcea cu privirea invadată de viziunea aceea a **sacrificiului modest** ,

simplicu, fără paradă, atât a țaranului român care a plecat în Bulgaria cât și a intelectualilor care au plecat în Bulgaria să-și facă datoria.

Se întorcea iluminat și iată cum o generozitate de la înălțimea aceasta , având la dispoziție un mare instrument politic, Partidul Liberal , a aruncat problema aceasta a țărănimii , în lupta politică :

Împroprietărirea, exproprierea și votul universal. Și în ce termeni !

Îmi dați voie să citesc, este una din cele mai frumoase , poate, din viața Partidului Liberal , un document care în amintirea multora este astăzi uitat și care merită să fie adus la lumină , e vorba de **scrisoarea din 7 septembrie 1913** :

< [-----] *Și hotărârea răsboinică și purtarea lui , au adus astfel în strălucită lumină , covârșitoarea înrăuire a maselor asupra destinului Statului și , punând în valoare însușirile poporului nostru , au făcut probă a neînclaturabilei noastre îndatoriri , de a proceda cu bărbăție și fără întârziere ,*

la tot ce este menit să dea puteri noi țaranului nostru

și să întărească conștiința solidarității claselor muncitoare cu Statul

și cu dezvoltarea lui, **desăvârșirea reformelor agrare**

, **printr-o intervenție a Statului , cu dreptul de expropriere , unde este nevoie,**

pentru creșterea proprietății țărănești ; stabilirea colegiului universal unic ;

grabnica înmulțire a tuturor mijloacelor de instrucție și de educație ;

îndreptarea și dezvoltarea a tot ce trebuie să înrăurească buna stare morală , fizică și economică a claselor muncitoare , se impun tot atât de imperios [-----]

Dar ticăloșia sau vrednicia actualelor clase conducătoare ,

îi pot îngreua sau ușura mersul său ascendent

Dacă prin patimă sau nepricepere ele nu vor înțelege datoria ce le incumbă astăzi,

și unica condițiune în care , **prin inteligență și prin solidarizare**

se pot menține în fruntea poporului, vor face un mare păcat , a cărui urmare firească și nereparabilă , va fi propria lor nimicire > (aplauze prelungite la PNL)

" Ion I.C.Brătianu spunea aceste cuvinte în numele Partidului Liberal, dispunând de o formidabilă forță politică, dintr-o pornire de generozitate , iar nu cum spuneai d-ta, dle Andrei - luând cuvinte fragmentare din lucrarea d-lui prof. Cuza - că se da fărâmituri de la masa bogatului.

Nu ! Aceasta nu este fărâmitură ; aceasta este încălzirea totală a sufletului unui partid ." (aplauze la PNL)

- Gh.Fotino : Îngăduiți-mi o precizare întemeiată pe un document mai vechi decât scrisoarea citită de dl Aznavorian. **Viziunea aceasta a chemării păturii țărănești la rosturile cetății , prin legarea mai strânsă a acestei pături țărănești de pământ și prin chemarea la votul obștesc , este mărturisită într-un document care arată că această viziune era încălzită și de gândul unității naționale .**

"Cu vreo 10 ani înainte de această scrisoare [1903] ,

Ion I.C.Brătianu scrie, după o călătorie în Transilvania, acestea : < nu ne putem gândi să desăvârșim opera unității naționale mai înainte ca opera de dreptate prin împroprietărire și votul obștesc să fie îndeplinită la noi acasă >

În fața acestui document, cine mai poate spune că noi, Partidul Liberal, **ne-am decis târziu ,** la chemarea la dreptele ei rosturi **a păturii țărănești ?"** (aplauze la PNL)

- **Octavian Goga (PNC)** : Dacă lărgiți cercul de apreciere trebuie să constăți că întreaga evoluție de gândire a societății noastre,

mergea spre recunoașterea valorii păturii țărănești . Aceasta angaja în mod firesc mentalitatea partidelor politice, care erau un **receptacol al simțirii publice.**

- **Chr. Elefterescu** : Suntem de acord, însă, tocmai din această cauză , **această concepție nu poate constitui un monopol al unui partid** , răsărit ieri din evenimentele politice.

- **Aznavorian** : " De ce am citit aceste pagini și această justificare a celor două mari evenimente din 1913 și mai ales **sfortările unui întreg partid politic** , puse la dispoziția realizării celor două mari probleme , care aproape au absorbit întreaga energie a Partidului Liberal ,

și în ce vreme ? **Într-o vreme** - și regret că dl Micescu nu este aici - **când concepția noastră despre dreptul privat** - în 1913 - **era quasi quiritară** , asemănătoare cu a dreptului roman, în care **o idee ca aceasta nu putea pătrunde ușor, chiar dacă** la spatele acestei idei era un organism puternic ca Partidul Liberal. Năștea această idee , într-o vreme în care totul era ermetic închis și **totuși generozitatea acestor oameni a reușit** [-----]

- **O.Goga** : Câtă dreptate aveți dvs, putem să mărturisim adevărul întreg.

Așa de mult se influențase de gândirea românească și de evoluția gândirii românești, încât s-a petrecut fenomenul paradoxal ca **Partidul Conservator**, care era **apărătorul proprietății**, el însuși **a ajuns în situațiunea să recunoască necesitatea exproprierii**.
Îmi aduc aminte de **Nicu Filipescu** , care reprezenta boierimea băștinașă, **dând votul pentru expropriere și vot universal**.

Prin urmare, acesta este adevărul istoric. De aceea nu au dreptul să pună monopol ..

- **Aznavorian** : **Realizări de reforme , de calitate aceasta, de adâncimea aceasta , nu se accelerează cu tempo electoral. Trebuie neapărat timp ; trebuie un anumit climat , fiindcă altfel se bruschează situațiunile. De la 1891 până la 1913, a fost nevoie ca un organism politic puternic** să poată anunța aceste reforme, și cu toate acestea ele nu s-au putut realiza decât după 1920. **Aceasta nu dovedește nici ipocrizie, nici negarea unei realități existente, ci dovedește cel puțin tact** în rezolvarea acestor chestiuni ,

pe care dvs , care nu ați dat încă definiția teoretică a statului țărănesc , vreți ca cu votul pe care îl veți obține acum , să le realizați. "

Aznavorian - Mihalache - IGh.Vântu - Petre Andrei

▣ **Stat românesc - stat burghez - stat sovietic - stat fascist - stat țărănesc**

" Va să zică , **iată două momente** în care **primatul problemelor țărănești a angajat întreaga activitate politică a noastră**.

Credeți că , pentru aceasta , vreun membru din Partidul Liberal de atunci a numit Statul român , Stat țărănesc ? Nu !

Pentru că **poți să dai un obiectiv Statului spre realizarea unor probleme și poți să dai exclusivitate problemelor țărănești în Stat, dar Statul nu se numește țărănesc , este tot Statul vechi , în concepția de drept politico-juridică.**

Noi n-am schimbat Statul , i-am dat o funcțiune nouă , un obiectiv nou, după cum puteți să-i dați acest obiectiv pentru totalitatea problemelor țărănești , dvs confundați Statul cu funcțiunea.

- "Dar vă întreb atunci, **ce s-a schimbat în structura politico-juridică a Statului Român, în clipa când dvs ați anunțat Statul țărănesc ?** Nimic, și ca dovadă că nu s-a schimbat nimic , îmi aduc aminte , **s-a pus această întrebare d-lui Mihalache :**

Ce este Statul țărănesc , cu care vreți să rezolvați o mare problemă a țărănimii , și că **Statul actual nu ar fi deajuns, coordonatele actualului Stat nu sunt suficiente pentru realizarea acestui Stat țărănesc.**

DI Mihalache a răspuns :

< Nu știu ce este Statul țărănesc, eu îl fac, juriștii să-l definească.>

Ori **Statul este un concept de drept**, ceva gândit, nu este o situație de fapt, faci Statul prin construcție teoretică, căci este **o noțiune a dreptului public, cu sens precis.**

- **Petre Andrei : Ați spus la începutul cuvântării că sunt stări de fapt care ne depășesc și abia mai târziu urmează să fie lămurite."**

- **Aznavorian** : **Acelea sunt curente, revendicări. Nu fugiți de chestiune, d-ta ai și pregătire juridică . Când zici Stat , acesta nu este un curent, însemnează ceva gândit , i-ai determinat limitele , fundamentele politice și juridice.**

_Nu l-ai gândit d-ta și vrei ca alții să-l gândească ?

- **IGVântu** : Este adevărat că **dl Mihalache nu a dat definiția Statului țărănesc, dar filozofii partidului d-sale, s-au străduit și ne-au dat o definiție:**

<Suntem un partid țărănesc și ne interesează cu precădere pământul și munca în satul sovietic unde țărani stăpânesc de fiecare în medie patru hectare și jumătate , culacii cultivă în asociațiunile cooperative de producție

punând fiecare în comună exploatare pământul, vitele și instrumentele, cu libertatea de a-și vinde produsele.

Acest regim astăzi, se pare că convine țăranilor, care sunt mulțumiți de rezultate, iar domeniul Statului, așa zisele colhozuri de mii de hectare, ca și proprietățile comune, câteva care s-au experimentat, ne dau rezultate mulțumitoare .> [LD : oare cine ?]

Prin urmare, **concepția Statului țăranesc este concepția Statului sovietic comunist "**

- **Aznavorian** : " Eu aș vrea să strâng gândurile ca să pun problema capitală . Problema capitală pentru mine este **tot punctul de plecare.**

Credeți dvs că d-l Andrei, d-l Călinescu, și ceilalți juriști din partid nu știu care este exacta situație a Statului țăranesc ?

Nu se schimbă nimic, dar absolut nimic , din Statul actual , în ce privește construcția juridică și politică .

A ! Îi dai primatul problemelor țărănești .

dar nu schimbi instrumentul politic pe care să-l realizezi .

Atunci, **de ce l-ați numit Stat țăranesc** , iată întrebarea :

oare **electoralul** de care vorbeam adineauri , n-are nici un rol aici ? (**aplauze la PNT**)

Dar care este pericolul ? Se poate ca preocuparea aceasta de electoral , impusă dincolo de necesitățile regimului democratic,

să ajungă până acolo încât să înnebunească o lume întreagă , crezând că prin Statul țăranesc va ajunge tovarăș la bunurile tuturor , căci este o concepție primitivă aceasta, fiindcă țăranul nu poate ști că este vorba de același Stat Român , care există și acum.

Va crede că este altceva ; și nu este altceva , lucru pe care nu-l puteți contesta.

Mai puteți vorbi , în acest caz, **de libertatea consimțământului ?**

Captarea conștiințelor cu astfel de erori **e mai gravă decât furtul urnelor.**

" **Înțeleg Statul Fascist** .De ce ? Puterea politică emană de la un singur partid

Titularul puterii politice este chiar acela care **creiază sursa puterii politice.**

În Germania hitleristă se definește **sursa și titularul ei** , de putere politică.

Acolo , altfel se colectează puterea politică și altfel se distribuie această putere în organismul Statului.

" Dar aici , în Statul țăranist ?

Dacă ați admite că puterea politică trebuie să emane exclusiv de la țărani

și că orășenii nu vor participa la sursa acestui drept,

veți putea numi Statul nostru, Stat țăranesc ?"

- **PCAndrei** : Die Aznavorian, dvs **recunoașteți existența Statului fascist și sunteți înclinați să recunoașteți și Statul burghez.**

Va să zică nu numai construcția aceasta juridică ,cum spuneți dvs , este osatura Statului, ci intervine deținătorul și sursa puterii politice .

" Aveți în istoria politică statul burghez,

atunci când burghezia era deținătoarea acestor puteri politice.

De asemenea , **aveți în Rusia , Statul comunist** , unde nu mai sunt alte clase.

De ce nu admiteți dvs. că, în această situație,

se poate să existe și altcineva care să fie sursa, decât a fost până acum ?

Nu puteți tăgădui dvs , **deși ați avut preocupări pentru țăranime** și nu tăgăduim nici noi , căci a avut **și Petre Carp asemenea preocupări** , iar răscoala de la 1879 s-a mântuit cu legea însurățeilor în favoarea țăranimii , făcut de un partid care era conservator .

Toate partidele au fost țăraniste , afară de noi - **după concepția dvs.**

De ce nu vă întrebați dvs : structura Statului nostru românesc , care a mers în mod artificial la crearea unei industrii pentru care nu avem bază și materii prime, la darea monopolului hârtiei și atâtea altele , **a creat un Stat industrial.**

Structura această juridică a fost **reflexul concepției unei clase**

și această clasă nu era toată țăranescă. Ați avut preocupări de reformă agrară , dar nu era aceasta care să determine structura Statului nostru.

Noi vrem să dăm structura Statului nostru prin prizma intereselor altei clase, a clasei țăranesti. (**aplauze la PNT**)

- **Aznavorian** : **Die Andrei, nu ați răspuns la întrebarea capitală a mea .**
Am citit **două decrete ale Rusiei sovietice**. Acolo, Statul este un **Stat sovietic** .
De ce ? Fiindcă este **Statul unei clase sociale , Statul muncitorilor**, în așa fel ,
încât **sunt cetățeni protejați** de Statul sovietic, **toți muncitorii din lume**.
Potrivit acestui decret , **s-au refuzat pașapoarte la vechii cetățeni ai Rusiei** ,
boieri ruși și scriitori ruși, spunându-li -se : nu sunteți protejați de Statul sovietic ,
pentru că nu sunteți muncitori. Și dimpotrivă, au venit **greci, italieni, străini** de tot
felul , care **fiind că erau muncitori** , au căpătat numaidacă **" droit de cité "**
Prin urmare, **iată un Stat** în care **puterea politică nu mai este a națiunii întregi**,
ci **numai a unei clase sociale** , care singură exprimă puterea politică a Statului.
Tot restul claselor sociale a fost eliminat .

" Prin urmare , **dacă Statul este țărănist, restul claselor sociale de la noi nu trebuie să mai participe la puterea politică a Statului.**

- **PCAndrei** : **Este o inversare a rosturilor, care a fost până acum după proporție.**
- **Aznavorian** : Eu înțeleg să aduci pe primul plan al preocupărilor oamenilor politici problema țărănească. Statul însă nu se schimbă .
Atunci de ce l-ați botezat Stat țărănesc ? **Veți putea spune** : când vom veni la putere ,
toți prefecții, toți primarii , vor fi țărani . Asta înțeleg s-o spuneți .
- **PCAndrei** : **Die raportor, pentru talentul dvs , nu face cinste această argumentare.**
- **Aznavorian** : **Am exemplificat la extrem [-----] dați primat problemelor țărănești ,**
dar cu aceasta **nu ați schimbat Statul**. Și atunci, fiindcă l-ați botezat **Stat țărănist,**
nu înseamnă că aveți o evidentă preocupare electorală ?
Fiindcă este mistica electorală care v-a condus. Și consecințele sunt grave.
[-----]

- LD : 1. Cu aceasta, Aznavorian , după ce aduce un scurt omagiu lui Titulescu, încheie brusc discursul. Mărturisesc că simt o profundă desamăgire .**
La o dezbatere în care au dominat discursurile naționaliste, în care proaspătul PNC
- prin Gh.Cuza, Goga și ACCuza - și-a prezentat programele, intențiile ,
Aznavorian nu găsește să spună nici un cuvânt despre ?!
- 2. Totuși, el este raportorul parlamentar la mesaj ; Despre guvernul Tătărescu ,**
despre legislația propusă, s-au pronunțat o serie de opinii ;
Aznavorian nu găsește necesar să spună ceva despre ele !
- 3. Cu acest Răspuns la Mesaj, delegația Parlamentului va trimite un mesaj către Rege .**
Care este acest mesaj ? !
- 4. Concluzie : Discursul lui este demn de o interesantă dispută doctrinară ;**
demn de o polemică interpartidistă ; dar ... nu este al unui raportor la Mesaj.
H.Aznavorian / 13 dec.'35

16.) Gh.Tătărescu(președ.Consiliu, ministrul Armamentului), concluzie la Mesaj, 14 dec.'35

(DAD, MO 14 . sâmbăta, 14 dec.'35 , p. 240- 244)

[LD > 25 mai 2003]

Ședința se deschide la ora 16, 30. Sunt prezenți 277 deputați , presă, public.
Pe banca ministerială- guvernul . Majoritatea, inclusiv șeful PNL , **Dinu Brătianu**, entuziasmată
Ce putea face schimbarea de ipostază (la guvernare !) dar , mai ales ,
răspunderea (pentru prima oară premier !) .
Discursul este **sintetic, sobru, pragmatic, cuantificat , edificator ;**
Cifrele reci sunt puse să vorbească , nu etichetări, nu generalități ;
Sistematizat pe două mari direcții - ca efect oratoric - pacificarea politică și consolidarea
națională. - Tătărescu reușește o antiteză între guvernarea PNȚ și Guvernarea PNL.
Efectul este zdrobitor. Abia spre sfârșitul discursului , dar și atunci , nu explicit,
are câteva referiri la partidele care ceruseră plecarea PNL de la putere ,

fără însă a argumenta prea mult, ci **sentențios : PNL trebuie să rămână la guvern** pentru a-și îndeplini **misiunea, programul, planurile ,de pacificare și consolidare națională.** **Nici o vorbă de starea de asediu, de cenzură, de revizuirea Constituției,** de retragerea unor legi anunțate , de abuzuri sau ignorări în opera de guvernare .
Foarte sigur pe el , pe guvern, pe partid, și, clar , pe Rege]

Doc. integral - xerox ; **fișier Guvern XII**

/ Dezbaterile la Mesaj , prilej /

/ Bilanț : doi ani de guvernare /

/ Deviza guvernului : destindere, pacificare, consolidare /

A.Destindere politică, pacificare

/ Focar : creditori - debitori ; soluția : **conversiunea datoriilor** /

/ Focar : străinii - românii ; soluția : **protejarea elementului românesc** /

/ Focar : șomeri - patroni ; soluția : **lucrări publice, investiții** /

B.Consolidare națională .Obiective, Soluții :

/ **Apărarea țării** ; soluție : înzestrarea armatei /

/ **Echilibrul financiar** ; soluție : monedă, buget, datorii /

/ **Suprastructura economică** ; soluție : drumuri, poduri, CFR, linii telefon /

/ **Rentabilizarea adriculturii** ; soluție : prețuri , tehnologii, culturi, educaie /

/ **Efienticizarea industriei** ; soluții : producție ; materie primă ; comerț /

/ **Sănătatea națională** ; soluții: reorganizarea sanitară ; profilaxie, spitale ; doctori /

/ **Învățământ** ; soluții : legislație , școli, cadre didactice /

/ **Administrația de Stat** ; soluții : primării; stabilitate ; muncă, disciplină /

[**Paralelă : 5 ani de guvernare PNT - 2 ani de guvernare PNL**]

/ **Disciplină națională** ; soluție : **Straja Țării , Premilităria** /

/ **Apărarea integrității** ; soluție : **politica externă activă** /

/ **Legislație unitară** ; soluție : **unificarea codurilor , legislație diversă** /

C.Răspuns opoziției : continuarea guvernării

/ **Doctrinile , programele de "stânga" , de " dreapta" fără soluții , /**

/ **Soluțiile alternative : ură, indisciplină, violență, discordie** /

/ **PNL** , continuă guvernarea, programul, stilul de muncă /

[-----]

Gh.Tătărăscu / 14 dec.'35

▣ **Dezbaterile la mesaj**

▣ **Doi ani de guvernare – bilanț**

"D-le președinte, d-lor deputați, **desbaterile** ce au avut loc în jurul **Adresei de Răspuns** la **Mesajul Tronului**, sunt **pentru guvern prilejul de a fixa** , printr-o **declarație colectivă** **liniile generale ale politicii sale** și de a **recapitula înfăptuirile** din acești **doi ani de guvernare** , care , **oricât de severe** ar fi obiecțiunile și **oricât de pătimăse** ar fi criticile, rămân **o etapă rodnică în ideea consolidării Statului nostru.** (**aplauze la majoritate**)

Gh.Tătărăscu / 14 dec.'35

▣ **Destindere politică**

▣ **Pacificare**

" Înăfptuirile acestea au urmărit cele **două țeluri cardinale** ale guvernării noastre : **pacificare și consolidare** .**Pacificare**, și, în primul rând , **pacificare politică.**

Am crezut, în momentul când mi-am asumat răspunderea guvernării,

că situația generală internă și externă , ne impunea crearea unei **noi atmosfere politice** ,

stăpânită nu de distrugere reciprocă ci de dorințe de colaborare.
(aplauze la majoritate) **Și am crezut că acțiunea continuă de denigrare și de sfâșiere**
nu poate să găsească în sufletul maselor decât
simțământul totalei neîncrederi în clasele conducătoare ,
culminând cu **anarhizarea spiritelor și a moravurilor noastre** . (aplauze la majoritate)
" În slujba acestor credințe, am proclamat nevoia destinderii în luptele interne,
și consecvenți cu aceste credințe , am concentrat atenția noastră exclusiv asupra operei de
refacere , abținându-ne de la orice de la orice act de vrăjmășie sau de învrăjbire.
Vom persevera în practica acestei politici, socotind că **pacea internă constituie** ,
în împrejurările de astăzi, **condițiunea dominantă a oricărei acțiuni de guvernare ."**
(aplauze la majoritate) [-----]
Gh.Tătărăscu / 14 dec.'35

▣ Răspuns opoziției

▣ Guvernul continuă

" D-lor deputați , **iată opera noastră** descrisă în fapt, prin date , prin cifre.
Ea a fost **realizată** în mijloul celor mai **grele împrejurări** pe care vreun guvern a avut
să le stăpânească și **în momentul culminant al depresiunii economice și financiare.**
Ea constituie **o chemare la ordine a tuturor detractorilor** și **răspunsul victorios**
la toate campaniile de ură și de atâtare , al cărui **trist ecou a răsunat**
până în incinta Parlamentului .(aplauze la majoritate)
" **Noi opunem astfel tuturor criticilor defăimătoare** , inventarul rece al înfăptuirilor
noastre . (aplauze la majoritate)
" **Propășirea și consolidarea Statului nu se realizează**
prin **formule și programe demagogice** [**aluzie la PNT**] ,
prin strigăte de ură și atâtare [**aluzie la PNC**],prin **planuri de birou și planuri de instinct,**
care pot **întărâta apetiturile maselor** , dar nici o dată **nu vor putea rezolva** **nevoile lor "**
(aplauze la majoritate) **Propășirea și consolidarea Statului,** nu se pot desăvârși **decât prin**
organizarea muncii - prin **prisosul de muncă** desfășurat **pe toate tărâmurile** vieții naționale.
Am rămas **fanatici acestei credințe** și , de aceea,
celor ce îndreaptă împotriva noastră valul atacurilor,
noi **le răspundem cu efortul de muncă** din acești doi ani, și **cu toate înfăptuirile** ,
care se înșiră **în fața patimei și relei credințe.** (aplauze la majoritate)
" **Vom continua această operă** , fără să ne lăsăm tulburați
de **ofensivele care urmăresc zdruncinarea guvernului.**
" **Guvernele se mențin prin încrederea Coroanei și prin încrederea țării.**
Atât timp **cât vom fi sprijiniți de această îndoită încredere,**
vom continua să ne îndeplinim misiunea noastră , fără nici o șovăire, fără nici o abatere
(aplauze la majoritate),iar atât timp **cât vom guverna** ,
nu vom lăsa ca voința străzii să se substituie vieții factorilor care,
potrivit **Constituției noastre** , hotărâsc de soarta guvernelor ,și **nici nu vom lăsa**
ca **violența să triumfe împotriva autorității.** " (aplauze la majoritate)
Gh.Tătărăscu / 14 dec.'35

▣ Soluțiile alternative.

▣ Credințele PNL

" **Dacă** am socoti că **există, în alte mâini, soluțiuni** care ar putea să rezolve mai rapid
problemele ce stau în calea noastră, **am lăsa cu un ceas mai curând frânele puterii**
din mâinile noastre . **Nu vedem însă nicăeri aceste soluțiuni.**
" La tribuna Camerei și a Senatului , **s-au expus** , în cuvântări și declarații,
programe, doctrine și ideologii variate și seducătoare ;
dar, nu s-au expus soluțiile practice prin care se pot stăpâni ,

mai bine decât prin soluțiile și metodele noastre, **nevoile și dificultățile de azi** ,
izvorâte, mai toate , **din haotizarea economiei mondiale** ,
cu repercusiunile căreia continuăm să ne luptăm .

Soluțiile expuse nu sunt **decât soluțiuni de agitație** sau **soluții electorale**
din care nici un guvern de răspundere nu-și poate lua inspirațiile.

(aplauze prelungite la majoritate)

**Rămânem deci statonici în credințele noastre ,
în programul nostru, în politica noastră.**

Vom continua să preferăm **programul de realizări de fiecare zi ,
programului de himere irealisabile.**

Vom continua **politica noastră** de înfăptuiri , preferând **reformele precise și imediate ,
formulelor nerodnice și neaplicabile.**

" Nu ne impresionează **acțiunile adversarilor noștri** , fiindcă ele se vor sfârâma
de **hotărârea neclintită a guvernului de a-și împlini până la capăt datoria ,
rezemat pe încrederea neșovăitoare a majorității parlamentare .** (aplauze prelungite
la majoritate , strigăte de bravp ; majoritatea , în picioare , ovaționează)

" Nu ne impresionează nici **curențele care se nasc la stânga sau la dreapta
credințelor noastre** , căci **societățile** , în evoluția lor , **pot străbate** , ca orice organism viu ,
ceasuri de criză , dar **accesele acestea sunt trecătoare**
și **sănătatea morală și bunul simț sfârșesc prin a birui . "**

" **Emanățione a unui partid de evoluție , de ordine și de conservare ,
de expresiune permanentă a bunului simț și a virtuții poporului nostru -**
care prin instinct **repudiază toate transformările brutale și toate actele de violență**
- **noi rămânem pe drumul concepțiilor noastre tradiționale** ,
respingând doctrină de ură , ca și **orice politică de agresiune socială . "**
(aplauze prelungite la majoritate)

" **Noi rămânem credincioși principiilor care stau la baza
așezămintelor noastre constituționale** , prin care s-a organizat , pe ruinele privilegiilor ,
democrația noastră națională și parlamentară.

Considerăm primejdioasă orice acțiune politică care tinde
să înlocuiască dreptul prin violență și ordinea legală prin triumful forței ,
și reamintim tuturor celor care le practică sau se gândesc să practice
**o politică de ură și agresivitate , că excesele și violențele
sfârșesc totdeauna prin a crea discordia și dezagregarea . "**

(aplauze prelungite la majoritate)

" **Vom continua , deci, opera noastră de consolidare , de solidaritate și de
concordie.** Vom mobiliza și în anul ce vine , **toate energiile țării la desăvârșirea operei**
începute , pentru ca astfel , **după ce vom fi împlinit programul nostru,**
după ce vom fi readus pe deplin spiritul de ordine , de muncă și de disciplină
în toate domeniile vieții Statului , **în ceasul când vom părăsi locul nostru de răspundere ,
să putem spune succesorilor noștri : continuați ! "**

(aplauze prelungite ; strigăte de bravo ; majoritatea , în picioare , ovaționează îndelung .)

- **Voci :** Cerem afișarea discursului (aplauze îndelungate)

Adunarea încuviințează afișarea discursului d-lui președinte G.Tătărăscu .

Gh.Tătărăscu / 14 dec.'35

17.) C.I.CBrătianu : precizări , 19 dec.'35

IPopescu -Necșești versus Petre Ghiată / calomniile " Universului " /

(DAD, MO 18, 19 dec.'35 , p. 452)

[LD : dau doc. doar ca informație.Nu știu despre ce calomni este vorba.
Cred că sunt implicați liberalii " brătieniști" de alt grup...]

Cei doi se ceartă și amenință că sunt în posesia unor **dosare compromițătoare**, prin care este **pusă la îndoială moralitatea** ziarul "**Universului**", în anumite campanii de calomnii. **Petre Gheață** cere **Comisie parlamentară de judecată** ...

- **Ion Pillat** : Avem justiție.
- : **P.Ghiață (PNL-1)** : Este vorba de un **proces politic**, trebuie **judecat într-un cadru politic**, cum este Camera. "**Nu poți admite nici dvs**, cum nu putem admite nici noi, ca, **de la stânga la dreapta acestei Camere, toți reprezentanții ei**, mai răsăriți sau mai mititei, **să fie, rând pe rând, insultați în coloanele ziarului " Universul"**, iar noi să nu avem dreptul să întrebăm **cu ce autoritate își permite ziarul " Universul " să ne dea certificate de bună purtare ?"** (**aplauze la unii majoritari**) [-----]
- **C.I.C.Brătianu** : "**Ca șef al Partidului Național-Liberal, țin să fac o declarație și anume că ziarul " Universul" n-a luat nici o dată, nici în opoziție, nici la guvern, nici o centimă de la PNL, ca să ducă o campanie în folosul acestui partid.**" (**aplauze la majoritatea**) Nici o dată ziarul " Universul " n-a avut trebuință să ia bani - în situația prosperă în care se găsește - **ca să ducă campanie într-un fel sau altul.** Am ținut să fac aceste declarații, **sperând că se va face lumină completă** asupra acestei chestiuni, după ce d-l **deputat Ghiață va aduce actele** la tribuna Parlamentului. (**aplauze la majoritate**)
- **V.Bârcă** (vicepreșed.) : Regulamentul Camerei nu-i poate obliga pe cei doi să depună dosare cu documente. Este la buna lor voință. El apelează la cei doi să aducă probele anunțate . [-----]
" Universul " - PNL / 19 dec.'35

18.) **Aurelian Benteoiu** ; Decret-lege, Reorganizarea Ministerului de Justiție, 20 dec.'35

M.Ghelemegeanu, Armd.Călinescu, critici legislative
/ **Legea deplinei puteri** (apr.'34) /
/ Decretul -lege, **Reorganizarea Ministerului de Justiție** (pe baza legii deplinei puteri) /
(DAD, MO 19, șed din 20 dec.'35, p. 569- 572)

[**LD** : discuția este de tehnică juridică . Mă interesează doar **argumentarea**
care face din executiv **un guvern legislativ**,
primind dreptul de a emite **decrete -legi**,
și cum se ratificau ele de către Parlament .]

- **M.Ghelemegeanu** : Pe baza **legii deplinei puteri**, din aprilie 1934, s-au emis **o serie de decrete**. Aceste decrete, în condițiile legii, **au fost ratificate printr-o lege**. Între aceste decrete ratificate, face parte și **Decretul pentru ierarhizarea funcționarilor și reorganizarea administrației**. Acest decret, devenit lege prin ratificare, are un art 7, prin care **guvernul este autorizat să facă reorganizarea serviciilor publice**. " N-am să discut **dacă este sau nu compatibil cu regimul parlamentar și democrat sistemul legiferării prin decrete legi**. [-----] **Eu recunosc**, prin urmare **că este compatibil cu regimul parlamentar și democratic ca, în anumite împrejurări, pe care le voi specifica imediat, să se reglementeze în mod excepțional pe calea decretelor -legi.**"
- În **legea deplinei puteri din apr.'34** ați prevăzut că **guvernul are dreptul să reglementeze pe cale de decrete-legi**, sub o îndoită condițiune, care afectează însăși valabilitatea decretelor. Prima condițiune : **legiferarea pe calea decretelor, care face din guvern, un guvern legislator, nu poate să aibă loc decât când Parlamentul este închis.** (vacanță) A doua condițiune : **decretele-legi nu vor fi valabile decât dacă guvernul le prezintă până la 14 decembrie și obține ratificarea . Altfel, decretul își pierde valabilitatea .** Acum, guvernul vine cu un **decret -lege**, cf. căruia, **poate organiza ministerele, deși Parlamentul nu este în vacanță !**
- **Hurmuz Aznavorian** : **Nu are nevoie de depline puteri pentru reglementarea serviciilor.**

Este materia exclusivă dată în competența puterii executive.

- **Ghelmegeanu** : Cu acest tip de decrete-legi, dvs puteți face **reorganizarea Statului**, când Parlamentul este deschis, și **nici nu mai aduceți în Parlament ratificarea lor**.
Este posibil acest lucru, să porniți la reorganizarea Statului fără aprobarea, în nici un fel, a Parlamentului ? [-----]
- **Aurelian Benteoiu** (subsecretar de stat Justiție) : **Și PNT a procedat la fel**, când a trecut anumite atribuțiuni de la Ministerul Domeniilor la PARID ...
Și în Franța, **guvernul Laval uzează de aceste decrete -legi** [-----]
- **Ghelmegeanu** : Eu nu m-am ridicat aici pentru chestiuni de procedură .
În fața Parlamentului , **cred că nu veți opune achiesări** Partidului Național -Țărănesc."

Benteoiu -Ghelmegeanu / 20 dec.'35

▣ **Controversă : elitele în democrație, parlamentarism,**

- **Benteoiu** : Eugène Pierre , în tratatul său clasic de drept parlamentar, nu este de părere cu d-ta .O să vă fac serviciul să vi-l împrumut, ca să vedeți.
- **Ghelmegeanu** : Eu nu m-am ridicat aici cu **Glason, Duguít, sau Eugène Pierre , ci cu o chestiune politică**, cu o chestiune care interesează **viitorul regimului nostru democratic, în legătură cu practica de guvernământ**.
Voi face un serviciu d-lui subsecretar de Stat ; îi voi da posibilitatea să expună Camerei **marea operă săvârșită de actualul guvern, prin sistemul decretelor - legi** [-----]
Vorbea colegul **Aznavorian** de marea virtute a regimului democratic , în selecționarea elitelor.

" Noi , într-adevăr , credem în regimul democratic, în regimul parlamentar , pentru că este mijlocul cel mai bun de selecționare al elitelor.

Un om politic , care izbutește în viața publică să se mențină un deceniu , două decenii, acela triumfă printr-un examen politic de fiecare zi, dat la tribună , în viața publică , în fața țării. Dar eu vă întreb : **această selecționare a elitelor se poate face**

în cadrul unui regim care **se abate de la regimul parlamentar** și de la **regimul democrat de guvernare ?** **Selecționarea elitelor se poate face într-un regim de permanentizare a stării de asediu și a cenzurii ?**

Ce elite credeți că se vor ridica într-un asemenea regim ?

Elita inteligenței, elita talentului, elita meritului, elita muncii, elita caracterului ?

Nu ! Se vor cita : o elită a abilității dubioase ,elita oportunistului cras, și elita care, prin însăși faptul că parvine , **dezagreghează toate energiile și demoralizează toate caracterele."**

Ghelmegeanu / 19 dec'35

▣ **Replică la discursul lui Tătărescu**

▣ **Desconsiderarea parlamentarismului, a partidelor.**

[**LD : este o punere la punct a lui Tătărescu pentru abuzul lui de cifre și statistici, pentru fudulia de pragmatism afișată, pentru ignorarea deliberată a subiectelor " delicate"]**

" Vreți dvs selecționarea elitelor , când Parlamentul se transformă într-un birou de înregistrare ?
Selecționarea elitelor , când guvernul pune acest principiu : nu legiferăm , înfăptuim și gospodărim !

Apoi , d-le subsecretar de Stat , **nici această administrație , care s-a transformat în cifre**, în declarația d-lui prim ministru și de care vom mai avea ocazia să ne preocupăm, dacă **nu se poate face decât sub controlul strict al Parlamentului .**

" S-au ridicat , de grupările politice din această Cameră , diferite probleme , unele mai importante ca altele, în materie de regim de import și export, de devize, de cenzură și stare de asediu, de refacerea creditului .

" Eu vă întreb : **a fost în stare Parlamentul să obțină** măcar numai **o comunicare de acte** din partea guvernului , **ca să instituie în fața țării o discuție obiectivă și serioasă ?**

" Eu vă fac vina că , prin regimul care se practică , în care sistemul decretelor-legi , nu este decât o verigă într-un sistem mult mai primejdios , mult mai subteran decât ne închipuim , faceți imposibilă și această virtute pe care o recunoașteți până acum , regimul parlamentar , și de care vorbea dl Aznavorian, selecționarea elitelor.

" Am fost profund impresionat de cuvintele pe care **fostul președinte** al Republicii Cehe le-a spus **la un sfârșit de viață publică : statele trebuie să rămână credincioase idealurilor care le-au creat .**

"Eu cred că acest adevăr este tot atât de valabil și pentru un partid politic și pentru un om în viața publică. Oamenii, ca și partidele politice ,trebuie să rămână credincioși idealurilor pentru care au ridicat sindardul și pentru care au luptat "(aplauze la PNȚ)

[transformă întrebarea în interpelare]

- **Armand Călinescu** : În Monitorul Oficial a apărut un decret prin care se reglementează serviciile Ministerului de Justiție. Atunci s-a pus întrebarea : **despre ce este vorba ?**

Ce act este acesta ? Este o lege sau un regulament ? [-----]

"În adevăr, într-un regim constituțional , **normele de drept nu se pot fixa decât** pe aceste două căi : **sau** printr-un act elaborat de puterea legiuitoare

sau printr-un act elaborat de puterea executivă,

și unul și altul **cu formele prevăzute de Constituție.**

" Este adevărat că **de la un timp** a apărut și **un al treilea sistem** de elaborare a normelor de drept : este ceea ce se cheamă decretul -lege.

Nu voi discuta **dacă acest sistem este oportun sau nu** ; nu voi examina nici chestiunea de a se ști **dacă teoria nouă a delegării puterilor** - singura care formează substratul , fundamentul juridic , al acestei metode de legiferare - **este admisibilă sau nu.**

Personal, vă mărturisesc că **eu nu-l împărașesc** , sau , mai exact, **nu-l justific.**

Nu am textele la mine, **sunt și eu un vechi diplomat al universității din Paris, cu specialitatea tocmai în dreptul constituțional**, încât numai pe baza principiilor generale aş vrea să lămuresc această chestiune.

" Dar , indiferent dacă eu admit sau nu **sistemul decretelor-legi,**

un decret-lege este echivalent cu o lege. [-----]

În Constituție, este un articol expres, 93, care spune că departamentele ministeriale se înființează și se desființează prin lege.

Este natural să fie așa , căci **nu este admisibil ca organizarea puterilor în Stat să fie lăsată la discreția puterii executive.** Există asemenea obligație, **imperativ constituțional**, la absolut toate organizațiile .

Pentru puterea executivă , este art. 93 .

Pentru puterea judecătorească , este art. 101 :

nici o jurisdicție nu se poate înființa decât în puterea unei legi.

Pentru instituțiile județene și comunale, este art. 108 .

Prin urmare, **organizarea puterilor în Stat , trebuie făcută pe baza unei legi,**

conform Constituției, așa că **justificarea dlui Benteoiu nu este concludentă**

Ghelmegeanu , Călinescu / 21 dec.'35

19.) **Ion Inculeț** (ministru de Interne) , **Dumitru Luca** (subsecretar de Stat la Interne)

,

Legea administrativă, (votarea generală și pe articole) , ?... - 22 ian.'36

[LD : nu am mai urmărit dezbaterile la această modificare de lege.

Știu că, în general s-a intenționat revenirea la cadrul legii din 1925 , a lui Mârzescu,

și , mai ales, la eliminarea "inovațiilor" introduse de guvernările PNȚ și Iorga.

Aici am vrut să o semnalez , doar , și am consemnat opiniile unui liberal (nu știu cine) spre final, despre Inculeț și Luca]

X? / liberal / 22 ian.'36

▣ Legea administrativă

Proiectul de lege are atâtea probleme și frumos rezolvite, încât poate zile întregi ar trebui pentru meticuloasa lor analiză. Adevărul adevărat este că , la întocmirea proiectului ,
a prezidat vechiul dicton : grija zilei de azi, este grija zilei de mâine.

Acest proiect de lege **a pornit de la amănunțita studiere a efectelor și s-a ridicat până să afle și să îndrepteze cauzele.**

A înlocuit labirintele procedurilor încurcate în care în trecut se pierdea elanul și progresul, **cu măsuri** care vor face posibilă

o deplină desfășurare în realizări gradinoase a geniului național.

Disciplina științelor exacte a d-lui ministru Ion Inculeț [**LD ? ce era Inculeț ?**] ,
a dat elementul legii cumpănit , ponderat , adecuat.

Iar **spiritul expeditiv și practic** al distinsului d-sale colaborator, d-l subsecretar de Stat **Dumitru Luca, elementele execuției prompte și imediate .**

Legea administrativă deschide o epocă de progres și de avânt în istoria evoluției României Mari .

Fericit Parlamentul care o va vota cu o zi mai repede "

(**aplauze prelungite la majoritate. Miniștrii și parlamentarii felicită pe orator**)

Legea administrativă / 22 ian.'36

20.) **CIC [Dinu] Brătianu , Circulară (către președ. jud. PNL) , 4 apr.'36**

(BCS, Fond Saint -Georges, Pch CCII , ds. 2)

Actele grave petrecute în gara Sinaia (2 apr) [LD : ??] și în alte regiuni din țară , săvârșite de elemente teroriste, " care-și ascund crima sub masca unui naționalism " de paradă " , dovedesc că **prevederile cele mai pesimiste sunt întemeiate .**

Această stare de spirit , tot mai îngrijorătoare, **tulbură și paralizează liniștea țării .**

" Partid de ordine, democratic și naționalist, prin tradiție, **PNL are dreptul și datoria să se împotrivescă din timp, politicii de violență și rătăcirilor criminale "**

Vă rugăm să **luați toate măsurile** pentru a întreprinde **acțiuni susținute și organice** în județele dvs. **În concepția PNL , organizarea " formațiunilor de luptă "** a fost sistematic exclusă. Dar astăzi, **partidele politice se folosesc de ele.**

)! Comunicați-ne propunerile dvs pentru paralizarea acestor acțiuni dăunătoare .

Dinu Brătianu / 4 apr.'36

21.) **Decretul -lege "depline puteri"** pentru guvern , mart. - apr. '36

Atmosferă parlamentară ...

(Rev." Parlamentul Românesc " , an VII, nr. 199-200, 8 apr.'36 , p.22)

[**LD : acest decret-lege se adoptase în apr.'34 ; de atunci, la diverse legi, guvernul uzase de ea.]**

Revista /

Senatul a bătut un record ! : a votat într-o singură ședință 24 de legi !

Mulți dintre bravii **senatori abia se mai țineau pe picioare** , de atâta trudă , și confundau bila albă cu bila neagră. Altfel, sesiunea fusese plină .Doldora !

Atâtea legi, atâtea discursuri , și chiar destule gesturi (- citește bătăi -) cum s-a exprimat , elegant președ. Săveanu. Un singur om (**stenograful**) , **cu un toc în mână, era greu să înregistreze tot ce făceau cei 387 aleși ai Națiunii** , risipiți pe culoare , prin cele 10 comisii , pe la Bufet, prin incintă și chiar în public ! Circulau zvonuri diverse și contradictorii PNS, reluate lupta pentru răsturnarea guvernului , pe cale extraparlamentară.

Revista /

Chestiunea abilitării guvernului de lua diverse inițiative prin **decrete-legi** , a ajuns iar la ordine zilei .Printr-un **proiect de lege** de ultimă oră,

guvernul urmărea de a se delega puterii executive ,
dreptul de a dispune cu putere de lege , asupra totalității legislației .

Îngăduia așa ceva Constituția României ?

În parlament s-au exprimat două opinii :

a) **Cei ce susțineau** valabilitatea procedurii, fără a aduce prea multe argumente ,
ci una simplist-comparativă : **de ce să nu adoptăm sistemul ,**
din moment ce Franța, Belgia ș.a. îl aplică ?

b) **Cei ce erau împotriva** - printre care **Istrate Micescu (PNC) Mircea Djuvara (PNL)**
Anibal Teodorescu (PD) , Al Radian (Un.Agrară) , C.Rarincescu (PNT) -

au fost **vehement** **contra acestei practici** , deoarece ei **i se opuneau :**

litera Constituției și doctrina și jurisprudența românească și străină .

Puterea executivă - susțineau ei -

nu putea fi delegată cu drepturi ce-i sunt interzise prin Constituție.

Argumentele cu analogiile din Franța și Belgia - susțineau ei - **nu erau valabile**, deoarece :

/ În aceste țări **nu exista control jurisdicțional al constituționalității legilor ;**

/ Textele constituționale ale celor două țări, **aveau o redactare deosebită de cea românească ;**

/ În ambele țări, **doctrinarii** (Duguít , Wauthier , Berthélemy ș.a.) , **considerau**

ca neconstituțională delegația legislativă dată guvernului ;

/ Așa numitul "**drept de necesitate**" , admis de **jurisprudența românească** ,

nu poate fi invocat , deoarece **nu este război sau altă situație excepțională.**

Decret- lege , depline puteri / mart.'36-----

Vacanță parlamentară

22.) **Congresul PNL. Alegerea Delegației Permanente. Și a CC al PN, 9 iul.'36**

Președ.-**Dinu Brătianu** ; secretar g-ral - **Gh.Tătărăscu**

(BCS, Fd.Saint Georges, Pach. X L I , ds.25 și 725)

(Rev." Parlamentul Românesc" , an VII, nr. 201, 25 apr.'36, p. 14)

[LD : din primăvara lui '36, se spunea că **Dinu Brătianu nu se hotărâse dacă să mai fie șef PNL** . În schimb, se vorbea tot mai insistent despre faptul că **GH.Tătărăscu se hotărâse s-o rupă cu " dreapta "]**

Congresul se desfășoară în sala " Aro " . Este ales **CC** .

CC alege Delegația Permanentă (la clubul partidului) , formată din 25 persoane, printre care :

CIC [Dinu]Brătianu - președinte

Gh.Tătărăscu - secretar g-ral al PNL și prim -ministru.

Tiberiu Moșoiu, V.Bârcă, Sergiu Dimitriu, N.Simionescu, Aurel Morariu, Titu Gane, Mircea Djuvara, M.Berceanu, C.Tătăranu, Aurel Bentoiu, George Fotino, I Purcăreanu, Al Donescu, Eft.Antonescu, Oct.Furlugeanu, C.Velican, I.Pillat, G-ral Mărdărescu, Dumitrescu -Brăila, C.Xeni, Eug.Piso, I.Niculescu -Dorobanțu, G-ral Petalla, Dem Nicolaescu, C.Neamțu.

Deleg.permanentă / 9 iul.'36

23.